Extraordinara poveste a beatificării celor 7 martiri catolici

ROMÂNIA
Newsweek®
21-27.06.2019

CONTRACTE FURATE

TOP SECRET
STERLING

TOP SECRET
ROȘIA MONTANĂ

TOP SECRET
BECHTEL

Anul 2 ■ Numărul 59 ■ Preț: 11,90 lei
19059
5 948494 000029

Sute de documente din trei afaceri de miliarde ale statului român au dispărut fără urmă

MATINALUL #1 DIN ROMÂNIA

KISS FM

RĂZI CU RUSU ȘI ANDREI

LUNI-VINERI • 06:00-10:00

Newsweek ROMÂNIA

21-27.06.2019 _ ANUL 2 _ NR.59

SUMAR

Periscop

06 **Război și pace**
Operațiunea „Beretta", gândită de Dragnea și Bădălău

08 **Faliment**
Firea bate ultimul cui în București

Opinii

10 RĂZVAN CHIRUȚĂ
Cea mai mare țeapă luată de București

RADU PARASCHIVESCU
Dar mingea de ce nu-i plată?

11 CRISTIAN PREDA
Botez

Dosar

12 **Secrete de stat**
Au dispărut dosarele Roșia Montană și Sterling

14 După 20 de ani

18 Șocant: documente dispărute încă din 2015

20 DNA a „ucis" două dosare despre aurul din Apuseni

21 Roșia Montană, disputată la Washington

22 Lipsa documentelor poate îngropa statul

23 Contractul Bechtel, dat dispărut în 2013

Periscop

24 **Grav**
CNSAS a mințit în actele trimise către *Newsweek*, pe cazul Augustin Lazăr

26 Atmosferă în ședința CNSAS: „Nu mai țipați!"

28 **Raport european**
România, eșec în respectarea drepturilor omului

30 **Cei 7 martiri**
Drumul spre fericire trece pe la Gherla

31 „Nu pătimirea îl face pe martir, ci cauza pătimirii

32 Pușcăria te va elibera

36 Dej: Vaticanul a trecut deja de partea imperialiștilor

Internațional

38 **Vecinătate toxică**
China sufocă Rusia. Economic, politic, militar

Magazin

42 **Câte-n Lună**
Alimentarea comunităților îndepărtate

46 **Implicare**
TISSOT sprijină pasiunea pentru rugby în România

48 **Sănătate**
Burnout, sindromul zilelor noastre

50 **Sport**
„Ghindele" speră la grupa de elită și la Olimpiadă

51 **Fotbal**
România U21 joacă pentru o calificare la Olimpiadă

52 **De explorat**
Mari muzee noi pe care nu trebuie să le ratezi

54 **Newsgeek**
Un guppy a depășit balenele

56 **Auto**
Evoluție: Democratizarea mobilității: De la Corsa, la Corsa-e, în 37 de ani

60 **Tehnologie**
Michelin reinventează roata: Uptis, pneul fără aer care ajunge la 210 km/h

Calendar

62 Tratatul care menține pacea în Antarctica

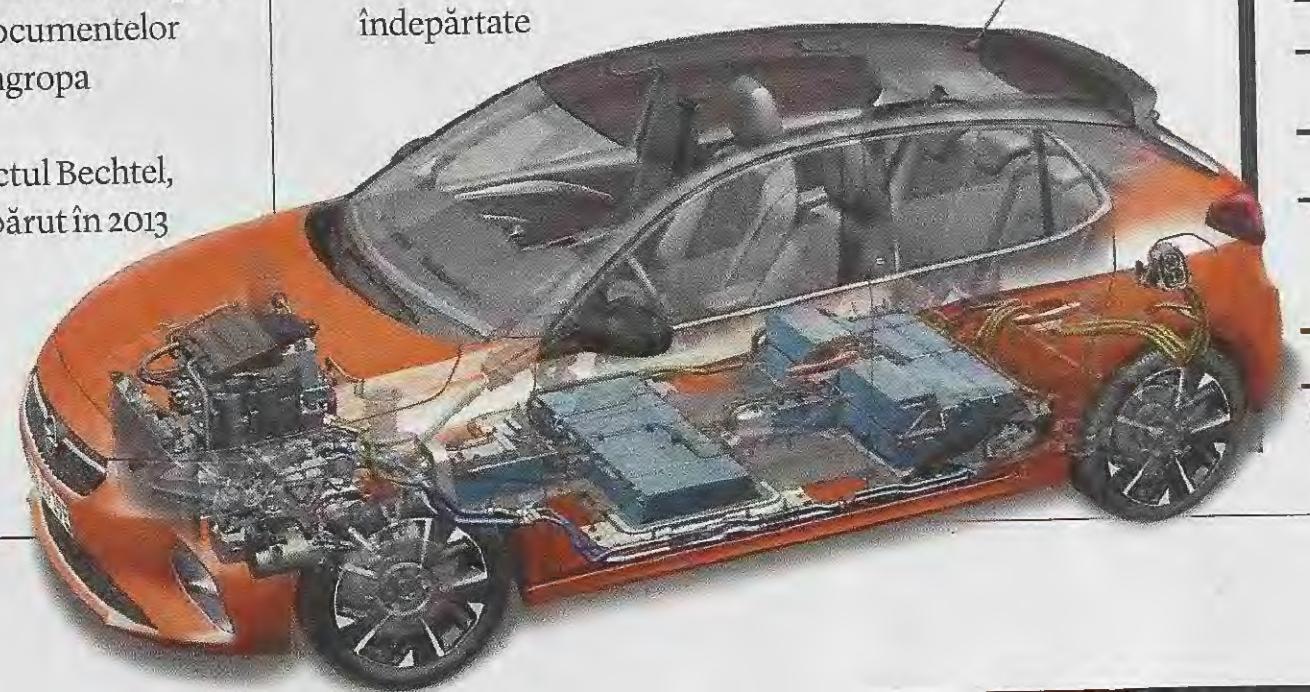

» P.54

Newsweek ROMÂNIA

Află cum te poți abona » P.64-65

REDACȚIA

DIRECTOR _ **Sabin Orcan**

REDACTOR-ȘEF _ **Răzvan Chiruță**

REDACTOR-ȘEF ADJUNCT _ **Cătălin Prisacariu**

Online manager _ **Ștefan Onica**
Senior editor _ **Mircea Marian**
Senior editor _ **Silviu Sergiu**
Senior editor _ **Mihai Duță**
Senior editor _ **Petre Bădică**
Senior editor _ **Ramona Ursu**
Editor _ **Flavia Drăgan**
Editor _ **Adina Mutăr**
Editor _ **Răzvan Scăești eanu**
Reporter special _ **Petru Zoltan**
Reporter _ **Adelina Sahlean**
Contributori _ **Sabin Gherman, Alexandru Lăzescu, Radu Paraschivescu, Cristian Preda, Iulian Fota**

ART DIRECTOR

Cecilia Bălănescu

DTP

Ionuț Aldea

TRADUCERE

Monica Ady

GRAFICĂ

Cătălin Zaharia

FOTO

INQUAM PHOTO AGENCY shutterstock gettyimages

EDITOR

SC News Internațional SA

Bd. Mărăști, nr. 65-67, Sector 1, București
(Pavilion G3, Complexul Romexpo, Intrarea B)
Telefoane:
0374.00.23.81; 0374.00.23.82
Email:
redactia@newsweek.ro
abonamente@newsweek.ro
publicitate@newsweek.ro

DIRECTOR COMERCIAL _ **Carmen Dincă**

DIRECTOR PUBLICITATE _ **Adrian Dinu**
Telefon: 0722 250 070

OFFICE MANAGER _ **Andrei Sabin Orcan**

TIPAR:
ipg Infopress™ Group

ISSN 2601 - 5897

Newsweek este o marcă înregistrată a Newsweek LLC (SUA)

MOSCOVA, RUSIA

Vara nu-i ca iarna

Rusia este nevoită să facă față unui val de căldură, cu care populația acestei țări nu este obișnuită. Pentru a rezista temperaturilor ridicate, copiii din capitala țării, Moscova, se răcoresc în fântânile arteziene, la 39°C, pe 11 iunie.

SEFA KARACAN/ANADOLU AGENCY/GETTY IMAGES

LEIPZIG, GERMANIA

Mars eco-funerar

Pe 10 iunie 2019, în orașul german din landul Saxonia, participanții la Festivalul Gotic Treffen 2019 au organizat un marș funerar pentru a trage un semnal de alarmă asupra speciilor pe cale de dispariție. Un coșciug a fost purtat pe umeri, în mod simbolic, pentru a comemora animalele decedate.

PETER ENDIG/DPA VIA GETTY IMAGES

TIMIȘOARA, ROMÂNIA

Umbrele în aer

Actori ai Teatrului „Voala" din Spania au dat, pe 13 iunie 2019, o reprezentație în deschiderea celei de-a XXV-a ediții a Festivalul European al Spectacolului Timișoara - Festival al Dramaturgiei Românești (FEST-FDR). Piesa „Station" a fost inclusă în secțiunea „FEST Outdoor".

INQUAM PHOTOS/VIRGIL SIMONESCU

ZAGAN, POLONIA

Bătălia de tancuri

Un exerccițiu militar NATO, intitulat „Noble Jump", ce a durat cinci zile, s-a desfășurat în Polonia. Pe 12 iunie 2019, blindatele „Leopold 2", aflate în dotarea Armatei germane, au simulat o bătălie de tancuri. Exercițiul militar a reunit soldați din Germania, Olanda, Norvegia și Polonia.

SEAN GALLUP/GETTY IMAGES

RĂZBOI ȘI PACE

Operațiunea „Beretta", gândită de Dragnea și Bădălău

Producătorul italian de arme ar putea vinde Armatei Române, fără licitație, 100.000 de arme de asalt.

LIVIU DRAGNEA ESTE ÎN închisoare de aproape o lună, dar afaceri cu statul pentru care fostul șef al PSD ar fi tras sfori se concretizează abia acum. Una dintre acestea este achiziția pe termen lung a armelor de asalt de către Armata Română, dar și a pistoalelor de către Ministerul de Interne. Printr-un memorandum care se referă exclusiv la înființarea unei firme în comun de către un producător italian de arme și de către statul român, ministrul Niculae Bădălău de la Economie intenționează să-i ofere exclusivitate acestui producător, Beretta, pentru achizițiile de armament. Miza este vânzarea a aproximativ 100.000 de arme de asalt Armatei Române, dar și a 130.000 de pistoale Ministerului de Interne. Iar o armă de asalt Beretta costă cel puțin 1.800 de euro. Așadar, potul este de minimum 180 de milioane de euro, fără a calcula muniția.

Aurel Cazacu, consigliere pentru Beretta

Italienii de la Beretta au încercat să intre pe piața românească de producție a armamentului încă din 2017, când au început să tatoneze piața în speranța că vor găsi un spațiu adecvat, dar mai ales ieftin, pentru construcția unei fabrici de producție, asamblare și testare a armelor de asalt din portofoliul holdingului Beretta. Au ajuns chiar și la Drăgășani, acolo unde au vizitat ruinele fabricii de armament controlate de Gigi Becali, patronul echipei de fotbal FCSB. Nu s-au înțeles la preț: Becali a cerut în jur de zece milioane de euro, italienii au considerat că fabrica nu merită atâta bănet.

Consiliați de Aurel Cazacu, fostul director general al Direcției Generale Industria de Apărare și Probleme Speciale, italienii (conduși de Riccardo Barsanti, om de afaceri care-i reprezintă în România) s-au îndreptat către ministrul Economiei. La acea dată, ministerul era condus de Mihai Fifor, actualul purtător de cuvânt al PSD. Acesta i-a primit cu brațele deschise pe italieni.

Bădălău și Leș, corifeii înțelegerii

La doi ani după acel episod, pe 10 iunie a.c., s-a semnat un memorandum între Beretta și Uzina Mecanică Plopeni, din portofoliul Ministerului Economiei, de către Franco Gussalli Beretta, respectiv de către directorul Uzinei, Tiberiu Alexandru Pîrvu. Evenimentul a fost prezidat de ministrul Niculae Bădălău, căruia i s-a alăturat ministrul Apărării, Gabriel Leș, și ambasadorul Italiei, Marco Giungi. Ministrul Carmen Dan l-a trimis pe chestorul Bogdan Ivănescu, secretarul general de la Interne, s-o reprezinte.

Riccardo Barsanti a declarat pentru *Newsweek România* că demersurile până la semnarea memorandumului s-au derulat foarte greu: chiar el ar fi plimbat hârtiile dintr-un birou în altul pentru a obține aprobările. Cea mai mare problemă ar fi reprezentat-o faptul că s-au schimbat cinci miniștri în doi ani.

„Este un moment important, un proiect strategic, acest protocol între Beretta și uzina Plopeni. Vom putea produce la Plopeni o armă modernă, de ultimă generație. Vom fabrica un produs românesc, chiar dacă este sub numele Beretta. Urmează ca în perioada imediat următoare să fie înființată compania mixtă, iar, cel târziu peste șase luni, să înceapă producția", a declarat ministrul Economiei Niculae Bădălău.

Italienii administrează prăvălia la care România are 80%

Conform Memorandumului, Beretta și Uzina de la Plopeni vor înființa o societate mixtă în care partea română deține 80%, iar italienii 20%. Noua societate va produce arme de asalt Beretta, în special ARX 160. Românii vor veni în asociere cu un teren din curtea Uzinei, o hală și mai multe instalații care urmează să fie montate. Italieni vor face un transfer de tehnologie în primă fază, investiție evaluată la aproximativ 6,5 milioane euro. Se pare că italienii vor prelua și managementul companiei, pe modelul Șantierului Naval Mangalia, acolo unde statul român a cedat managementul olandezilor de la Damen.

Ministrul Bădălău a mai anunțat că pe orizontala industriei vor fi implicate și alte companii românești. „Mă refer aici și la Societatea IOR SA, aflată tot în portofoliul Ministerului Economiei. Pe fiecare armă produsă în parteneriat cu Beretta la Plopeni putem să montăm o

DE

PETRU ZOLTAN
petru.zoltan@newsweek.ro

ÎNȚELEGERE
Riccardo Barsanti și ministrul Niculae Bădălău (sus), consiliați de Aurel Cazacu (stânga), vor să-i bage pe gât arme de asalt lui Gabriel Leș, ministrul Apărării.

lunetă sau un dispozitiv de ochire produs la IOR, ceea ce înseamnă mai multă valoare adăugată și un impact economic semnificativ. În termeni de producție, ne așteptăm la 20.000 de bucăți pe an pentru arma de asalt de calibru 5,56 NATO", a spus Bădălău.

Pe afară e vopsit memorandumul, înăuntru e contractul

Până aici, totul pare clar: statul român și un privat italian s-au asociat să producă ceva împreună (arme, în cazul de față). Beretta, însă, lasă să se înțeleagă că, de fapt, asta le-ar garanta vânzarea directă către România a unor cantități impresionante de arme. Ceea ce, trebuie precizat, nu apare ca atare în memorandum și, mai mult, nu este prevăzut nici în vreo lege.

Dar italienii consideră că această primă investiție inițială de 6,5 milioane de euro este parte a unui viitor contract de compensare de tip offset (companiile străine care vând armament României sunt obligate să reinvestească în economia românească minim 80% din valoarea contractului de achiziție), după cum a spus Barsanti pentru *Newsweek România.*

Senatorul Vergil Chițac, amiral (r) și fost membru în Comisia de Apărare a Senatului, a declarat că această afacere i se pare trasă de păr: „Cum să faci offset înainte, dacă tu nu ești sigur că Armata va cumpăra de la tine? Se pare că au pus carul înaintea boilor".

Cazacu, sincer: „Fonduri la partid!"

Ministrul Apărării, Gabriel Leș, a declarat că, în prezent, Armata nu are fonduri prevăzute în buget pentru a achiziționa arma de asalt ARX 160. În schimb, a admis că e posibil ca bugetul pe anul 2020 să prevadă fonduri pentru achiziția de arme de asalt.

În schimb, Aurel Cazacu este de părere că trebuie ca tot ce se cumpără pe partea de armament să fie produs în România. „Romarm trebuie privatizat pentru a fi condus după principii private. Cei care conduc Romarm sunt puși pe linie politică. Orice ministru are responsabilitatea să atragă fonduri la partid. Nu e vorba de corupție. Dar trebuie să strângă donații ca la americani. De unde să atragi dacă nu de la comercianți? Comerțul e cel care susține economia", a spus, aiuritor, Aurel Cazacu.

Barsanti, afaceri cu fiul avocatei lui Dragnea

Că afacerile dintre Beretta și statul român par a fi întemeiate pe tot soiul de relații ascunse este susținut și de asocierile lui Riccardo Barsanti în România. Numele acestuia apare pe lista consultanților angajați de compania italiană Fincantieri pentru a participa la licitația pentru construirea corvetelor Armatei Române. Valoarea contractului a fost estimată la 1,6 miliarde de euro, compania italiană s-a clasat pe locul al treilea, dar încă se joacă.

Întâmplător sau nu, Barsanti a cumpărat firma Berkeley Square Construction SRL de la Flavius-Victor Teodosiu-Stupcanu, fiul avocatei Flavia Teodosiu, cea care l-a reprezentat în instanță pe Liviu Dragnea. Barsanti a spus, pentru *Newsweek România,* că nu are nicio legătură cu Dragnea, dar că îl cunoaște de mult timp pe Flavius Teodosiu, cu care ar fi prieten.

FOTO: INQUAM PHOTOS - OCTAV GANEA

FALIMENT

Firea bate ultimul cui în București

Cel mai bogat oraș din România este la limita falimentului. Anunțul a fost făcut chiar de primarul Gabriela Firea: „Toți suntem în faliment nedeclarat, în momentul în care nu mai poți să îți asiguri funcționarea, activitatea curentă".

PENTRU A EXPLICA ACEASTĂ situație, primarul Capitalei a găsit nenumărați vinovați: opoziția din CGMB, care-i blochează proiectele, guvernul PSD, care nu a ajutat-o și i-a tăiat din bani, și chiar și o sârmă descoperită în colon și care ar fi putut ajunge acolo printr-o „mână criminală".

Newsweek România arată că falimentul Capitalei era previzibil și a fost pregătit de administrațiile anterioare, dar Gabriela Firea a luat decizii care au accelerat dezastrul financiar, în loc să-l încetinească sau să-l oprească.

Câți bani are de fapt Capitala?

Răspuns scurt: nu se știe. Bugetul pe 2019 prevede venituri de 1,4 miliarde de euro. Execuția bugetară de anul trecut arată un grad de realizare a veniturilor de 900 de milioane de euro, adică doar 75% din cât s-a planificat. Recent, într-o ceartă televizată cu fostul primar al Bucureștiului, Traian Băsescu, actualul edil-șef a susținut că are un buget de doar 600 de milioane de euro.

Nu este clar pe ce date s-a bazat, de vreme ce, chiar și în 2017, execuția bugetară – care figurează pe site-ul primăriei – arată că Bucureștiul a avut venituri de 3,9 miliarde de lei, fără să se ia în calcul bugetele sectoarelor. Recent, administratorul public al Capitalei, Sorin Chiriță, a avertizat că dacă ritmul de încasări la bugetul Primăriei se menține ca până acum, la finalul anului 2019 Bucureștiul va avea un minus cuprins între 25% și 40% din încasările estimate de Primărie.

Dezastrul de la Radet

Cea mai mare problemă financiară cu care se confruntă acum Bucureștiul este falimentul Radet, unde creditorii

DE

MIRCEA MARIAN

mircea.marian@newsweek.ro

regiei municipale cer, în instanță, uriașa sumă de 3,7 miliarde de lei. Acest faliment își are rădăcinile în pierderile uriașe ale Radet, care s-au rostogolit de la an la an și care, previzibil, au dus societatea în faliment.

Administrația Firea a eșuat complet în tentativa de a opri falimentul, iar Romgaz a anunțat că pur și simplu va tăia gazul furnizat centralelor care produc energia termică. Firea a încercat fuziunea Radet și Elcen, iar activitățile lor să fie gestionate de nou-înființata companie Energetica.

Însă înființarea noii companii a fost declarată ilegală, în instanță. Administrația Firea a creat o altă companie, Termoenergetica, care a preluat misiunea Radet de distribuirea energiei termice, precum și țevile și punctele de distribuție a energiei. Termoenergetica nu este însă funcțională.

Principala problemă în relația dintre Radet și Elcen este creanța de 3,7 miliarde de lei, pe care administrația Capitalei nu o recunoaște. Dacă fuziunea s-ar fi produs, problema s-ar fi rezolvat amiabil, dar acum Elcen își va cere toți banii în instanță.

Dincolo de complicațiile juridice, infrastructura de furnizare a căldurii este la pământ – sunt porțiuni prin care trece apa caldă, dar nu mai există țeavă, ci doar o gaură prin pământ - și nu este deloc clar ce se va întâmpla la iarnă, când vor începe avariile.

Mii de slujbe pentru clientela politică

Un miliard de lei era bugetul pe 2019, propus de Firea, pentru 18 din cele 21 de companii municipale înființate la inițiativa primarului Capitalei. Consiliul General al Municipiului București (CGMB) a respins însă proiectele de buget.

Companiile erau bugetate, deși anul trecut Curtea de Apel București a anulat hotărârile de înființare a celor 22 companii municipale, arătând că au fost adoptate cu votul a jumătate plus unu dintre consilieri, față de două treimi cât prevede legea. USR a inițiat un proces pentru desființarea lor.

Bucureștenii trebuie să plătească circa 100 de milioane de euro, urmare a unei încurcături juridice legate de Parcul Bordei

Din bugetul de circa un miliard de lei alocat celor 18 companii, o treime, adică aproximativ 330 de milioane de lei, urmau să fie doar cheltuielile salariale. Nu mai puțin de 10 milioane de lei s-ar fi dus pe indemnizațiile celor din consiliile de administrație. Companiile au 6.500 de angajați, iar Firea dorea să crească numărul lor.

Hotnews susține că, acum, Firea vrea să înființeze 11 companii municipale noi, care vor absorbi prin fuziune cele 20 de companii municipale înființate în perioada 2017-2018.

Pe lângă companiile pe care actualul primar vrea să le înființeze, PMB mai administrează 55 de instituții.

De ce e Firea nervoasă pe Băsescu

Pe lângă nenumăratele complicații bugetare, bucureștenii trebuie să plătească acum circa 100 de milioane de euro urmare a unei încurcături juridice legate de Parcul Bordei. În 2003, primarul Traian Băsescu a semnat o decizie de retrocedare a Parcului Bordei. În 2007, primarul Videanu a propus proprietarului un schimb: PMB să cedeze Satul Francez în schimbul Parcului Bordei, care urma să rămână spațiu verde. În plus, Primăria se obliga să permită ridicarea, în Satul Francez, a unor blocuri de peste cinci etaje.

Cum Consiliul General al Capitalei a refuzat să emită autorizația pentru blocurile acestea, omul de afaceri Constantin Constanda a cerut despăgubiri.

La finalul unui lung proces, bucureștenii trebuie să plătească peste 115 milioane de euro, dintre care: 69 milioane euro contravaloarea terenului respectiv din Satul Francez, restul reprezentând dobânzi aferente din 2010 și până acum și alte cheltuieli accesorii. Potrivit aceleiași decizii ale ICCJ, Constanda trebuie sa restituie Municipiului București un teren în Satul Francez în suprafață de 28.500 mp și construcțiile edificate pe acesta.

Bani de catedrală și petreceri

Deși, raportat la bugetul uriaș al Capitalei, banii pentru biserici, inclusiv Catedrala Neamului, și pentru petreceri nu reprezintă o sumă foarte mare, această cheltuială a contat. În 2018, bugetul alocat „Culturii" a fost de 76 de milioane de lei, din 5,7 miliarde de lei (dar, la finalul anului, execuția bugetară arăta că s-au cheltuit doar 75% din cele 5,7 miliarde de lei). Pentru biserici s-au alocat, tot în 2018, 11 milioane de euro. În 2019, bugetul pentru biserici a fost tot de 11 milioane de euro. N

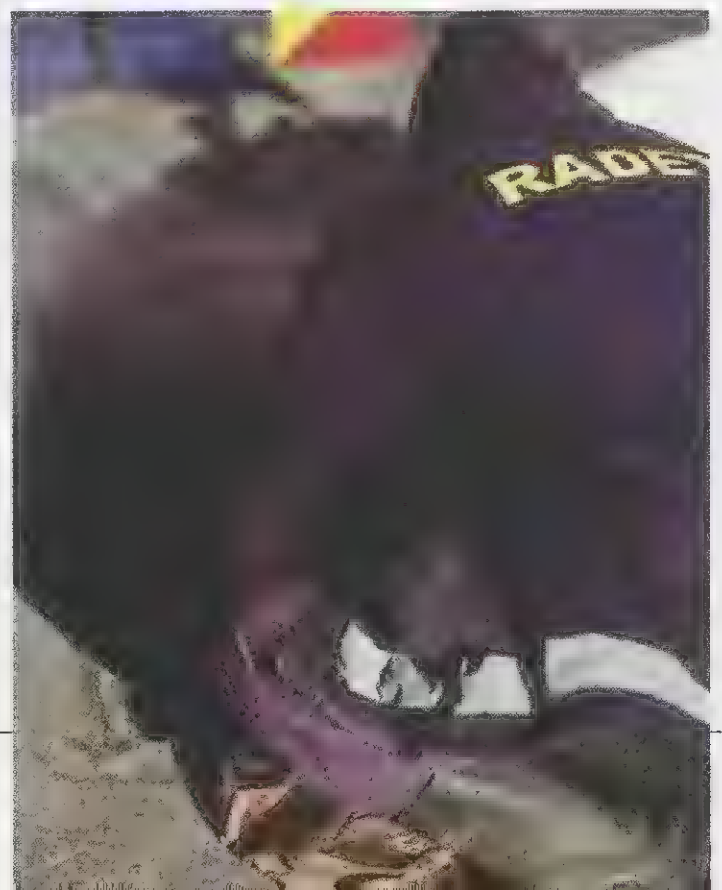

FOTO: INQUAM PHOTOS - OCTAV GANEA

EȘEC MAJOR
RADET este un mastodont care înghite subvenții uriașe, dar nu poate fi salvată. Avariile se țin lanț.

RĂZVAN CHIRUȚĂ

Cea mai mare țeapă luată de București

Pe 1 iulie se fac 15 ani de când m-am mutat în București. Era finalul mandatului de primar al lui Traian Băsescu, care, blocat de un consiliu general dominat de PSD, nu a reușit mare lucru în Capitală. Totuși, a scăpat orașul de dughene și a lăsat moștenire celebrul „metrou ușor".
Mi-am început viața în București în mandatul lui Adrian Videanu, edilul de al cărui nume a rămas agățată, pentru vecie, „borduriada", schimbarea anuală a bordurilor devenită virală azi printre primari. Dar, a fost cel care a reabilitat majoritatea bulevardelor pline de gropi în anii 1990 și cel care a lansat cele mai multe proiecte de infrastructură.
A urmat Sorin Oprescu, a cărui faimă de bun manager de spital, construită de jurnaliști care îi mâncau din mână, nu l-a ajutat să coordoneze eficient un mastodont precum Bucureștiul. S-a râs mult de autostrada lui suspendată, a avut numeroase propuneri contestate de urbaniști și de ecologiști și a sfârșit într-un flagrant de luare de mită. Dar tot a reușit finalizarea Pasajului Basarab, început de Băsescu, a unui pasaj subteran și pornirea lucrărilor la încă unul subteran și două supraterane.
Despre primarii de dinainte de a mă muta în Capitală nu comentez, dar reputația lor e suficient de puternică ca să nu mai fie mare lucru de dezbătut: Viorel Lis a fost mare jucător de păcănele și cel care a dat cele mai multe case de la Primărie jurnaliștilor; ștampila pe Crin Halaicu e cu gropi în asfalt, iar numele celorlalți a dispărut din memoria colectivă.
Dar, nici unul dintre cei amintiți mai sus nu au fost, pentru București, o țeapă atât de mare cum se dovedește a fi Gabriela Firea. De pe urma acestei mahalagioaice de televiziune, care își pune mâna în șold și țipă la oricine o critică, nu rămâne decât dezastru.
Nu există nici un proiect cu care să se poată lăuda cu adevărat această falsă creștină care se îmbracă cu icoane și cu brâuri ale Maicii Domnului.
Ne va rămâne, în schimb, sumbra amintire a risipei de bani publici pe societăți comerciale înființate ilegal și pe care refuză să le desființeze, a sutelor de pile aduse în Primăria Generală, pe persoană fizică sau pe firmă, pe care a aruncat milioane de euro.
Va rămâne obsesia pentru festivaluri stupide, petreceri inutile, târguri scumpe, kitsch și roz pițiponc, mici, bere și ouă din paiete. Rămân autobuzele turcești azur care se strică din kilometru în kilometru. Rămâne falimentul RADET și al întregului oraș.
O țeapă uriașă pe care ne-am luat-o de la această individă votată de doar 200.000 de bucureșteni, din cauza bâlbâielilor opoziției și a complicității politicienilor care au acceptat alegerile locale într-un singur tur de scrutin.
O țeapă enormă, asemeni celei celebre cu cartof din fața Palatului Regal, de care, ca și varianta sa de marmură albă, vom scăpa în mult, mult prea mulți ani de austeritate, stres în trafic și stres în locuințele prea reci iarna. N

RĂZVAN CHIRUȚĂ
este redactor-șef al Newsweek România

Dar mingea de ce nu-i plată?

Singurul lucru care trebuie să mire în legătură cu afilierea „științifică" a doamnei Ramona-Ioana Bruynseels e mirarea însăși. La ce bun să joci comedia stuporii, când România a avut atâția și atâția candidați la președinție exotici, dacă nu neplauzibili de-a binelea? Cum să te mai mire gărgăunii conspiraționiști ai lui X, când, de la A la Z, atâția saltimbanci cu tupeu au prins să escaladeze, în ultimii treizeci de ani, versantul Palatului Cotroceni? Oare ați uitat, cititori dumneavoastră? Într-atât de orbitoare e văpaia prezentului, încât trecutul nu se mai vede chiar deloc?
Dacă așa stau lucrurile, poate că n-ar fi rău să vi-i amintiți pe câțiva dintre cei care au încercat marea puterii cu degetul imposturii politice.
Unul dintre cei care merită onoarea de-a deschide balul gărgăunilor e Ion I. Brătianu, fondatorul Uniunii Liberale Brătianu și posesorul suavei porecle „Cartof". Cei tineri nu știu, dar menajeria politică de azi pălește prin comparație cu predecesoarea ei de la începutul anilor 1990. Ion I. Brătianu, de pildă, și-a atras numele de alint de sorginte solanacee după ce-a apărut la televizor cu niște cartofi neobișnuit de mari și a promis electoratului, ca o Samanthă de cartier, că așa vor arăta toți cartofii din România după victoria lui la prezidențiale. Ulterior, același Brătianu și a făcut cartof – pardon, chip – cioplit pe strada Visarion din apropierea Pieței Romane, unde bustul lui, nicidecum stingher, rămâne până azi o bornă de piatră a grotescului.

RADU PARASCHIVESCU

În imediata apropiere a lui Ion I. Brătianu trebuie așezat Florin-Mihai Nahorniac, la a cărui cămașă de forță au lucrat cândva – fără mare folos, din păcate – o serie de mari croitori ai planetei. În prezent, Florin-Mihai Nahorniac este – atenție! – gral. col. (r) conf. univ. dr. ec. Spre a se ști o treabă. Același personaj împarte medalii jubiliare și e director-general al ziarului „Ștefan cel Mare", sub a cărui manșetă scrie, ciclamen pe alb, după cum urmează: „Publicație acreditată, prin directorul ei, la Consiliul Uniunii Europene, NATO, G 7 și G 20". Nu de alta, dar, pe când candida, Florin-Mihai Nahorniac se revendica direct din Ștefan cel Mare și deținea ca argument electoral o serie de fotografii cu mari bărbați ai planetei, în frunte cu Yasser Arafat.
Ehe, dar ce spuneți, cititori dumneavoastră, despre Lia Roberts, candidata la președinție a cărei idee fundamentală din campanie a fost „Vreau ca România să intre în Europa cu picioarele înainte"? Și ce spuneți despre bioenergeticianul Constantin Mudava, care și-a somat semenii astfel: „Rog poporul român să stea cu mâinile și cu picioarele îndepărtate, ca să-l pătrund cu energia mea"? Dar despre aprigul Raj Tunaru, vagonetarul din Țânțăreni ajuns, după experiența electorală, să înfunde pușcăria în Vacaville, California? Pitoresc e și Nati Meir, un găinar risipit în escrocherii de tot soiul, condamnat la rândul lui și convins la un moment dat că va ajunge președinte după ce-și va momi electoratul prin tombole cu cine romantice în compania Monicăi Bârlădeanu. Spre a nu mai pomeni de diaconul Nuțu Anghelina, primul popă cu brutărie din România, candidat și el la președinția țării. Sau de Constantin Ninel Potârcă, arestat ba pentru dare de mită, ba pentru evaziune fiscală în urma unor afaceri cu fier vechi.
În cazul în care Grupul Revoluția Pământului Plat o va propulsa pe Ramona-Ioana Bruynseels la Cotroceni, consecințele vor fi rapide și drastice:
1. Noua ediție a romanului „Harta sferică" a lui Arturo Pérez-Reverte se va numi „Harta plată" (nu se știe cum va fi redenumită „Sfera" lui Michael Crichton).
2. Bilele de popice, mingile, globurile de Crăciun și pepenii se vor aplatiza prin decret prezidențial.
Există totuși o mare problemă aici: vesela candidată nino-nino are un nume foarte greu de huiduit.

RADU PARASCHIVESCU
este scriitor

CUVÂNTUL SĂPTĂMÂNII

CRISTIAN PREDA

Botez

Ziarele au scris că un bebeluș de 11 luni a cumpărat un apartament și un teren de peste 800 de metri cu 250 de mii de euro. Tatăl său a explicat presei că jumătate din sumă a fost strânsă la botezul copchilului. Totul s-a petrecut la Iași, iar tatăl e primarul urbei.
Nu e prima dată când citim asemenea grozăvii. De obicei, ele implicau părinții, mătușile sau bunicii unui politician. Chiar de curând un alt demnitar, care e președinte al unui consiliu județean, declara că a primit cadou o mașină de 120 de mii de euro de la maică-sa. Femeia e pensionară, după ce a muncit o viață întreagă la o fabrică de confecții. Modelul mătușii Tamara, brevetat de un fost premier, a fost transferat la mame. Deocamdată, doar la ele, nu și la tați.
Să precizăm că botezul nu e nici el paravan pentru averi ilicite pentru prima dată. Acum câțiva ani, doi politicieni de vază justificau sume colosale găsite în posesia lor, între altele, printr-o serie incredibilă de patru petreceri, trei consacrate nunții cuplului cu pricina și una – botezului. Ele le-ar fi adus venituri de aproape un milion de euro: imediat după ce preotul l-a scos din cristelniță, norocosul micuț a primit de la bunic mai multe lingouri de aur.
Pe vremuri, sumele oferite în asemenea ocazii tinerilor însurăței ori părinți ajutau familia să cumpere un dulap ori un aragaz, lemne de foc sau scutece pentru pruncușor. Acum, unele bunici sunt miliardare, iar bebelușii devin proprietari înainte de a li se tăia moțul. Toate acestea nu au de-a face cu sărbătorile și tradițiile populare, ci cu controlul averilor strânse de politicieni.
Ideea de a verifica avutul aleșilor și-a croit cu greu drum în lumea românească și mai cu seamă în Parlament. Ea a inclus speranța că transparența declarațiilor va cenzura apetitul de îmbogățire ilicită. Ceva-ceva s-a petrecut în ultimii 15 ani. Demnitarii sunt obligați să declare câștigurile familiei, ce bani au în conturi, ce achiziții sau vânzări importante au făcut. Accesul oricărui cetățean la informațiile despre averi e garantat. Presiunea publică nu pare să fi contat prea mult pentru unii dintre politicieni. Aceștia s-au adaptat constrângerilor într-un mod pervers, și anume inventând șiretlicuri și tertipuri pentru a ieși de sub autoritatea legii. Bisericii nu i-a păsat de faptul că nunta și botezul, două dintre „tainele" ei, au fost târâte în noroiul corupției.
Când matrapazlâcurile au ieșit la iveală, justificările vinovaților au conturat imaginea unui trai absurd. Amintiți-vă de cazul acelui fost primar, până de curând consilier la guvern, care își ascunsese tablourile între pereți și care mergea să primească șpagă în cimitir.
Orice om normal constituit se întreabă: ce viață e asta?

CRISTIAN PREDA
este profesor de științe politice la Universitatea București

NU NE SCO
DIN SIRI
#ROȘIAMONTA

GRAV
CNSAS a mințit în acte trimise către *Newsweek*, pe cazul Augustin Lazăr » P.24

SCANDALOS

Au dispărut dosarele Roșia Montană și Sterling

Zeci de documente secrete de stat din sediul Agenției Naționale pentru Resurse Minerale au fost furate.

RESURSE STRATEGICE DE MILIARDE DE EURO AU FOST CEDATE UNOR companii deținute de personaje controversate conectate la lideri politici în sălbaticii ani '90 ai României și chiar și după anii 2000. Numai accidente de parcurs au făcut ca unele dintre acele companii să nu exploateze resursele, dar bogățiile nici nu s-au întors la stat. În unele cazuri, s-au deschis dosare penale sau societatea civilă a reacționat și a blocat proiecte în instanță.

Dar păcatele originare nu au fost răscumpărate și neregulile care minează acordurile și contractele de înstrăinare de zăcăminte pot încă declanșa dosare de cercetare și spețe grele în instanță. Iar vinovații nu se pot afla decât în taberele politice mai vechi și mai noi care au condus și conduc România.

Și cum se poate evita cel mai eficient o recitire a contractelor, în cheie penală? Simplu: se pierd documentele. Imposibil? Deloc! Iar cel mai elocvent studiu de caz este cel al „autostrăzii Bechtel": în fapt, doar câteva cioturi de autostradă construite cu chiu cu vai în zece ani, după o încredințare directă în mandatul lui Adrian Năstase, totul sfârșindu-se cu despăgubiri plătite de statul român și, într-un final rușinos, cu dispariția contractului original. O pierdere pentru care nimeni nu a plătit, dosarul a fost clasat pentru că faptele s-ar fi prescris.

O excepție, veți spune. Regretabilă, incredibilă, dar numai o excepție. Se pare că nu: *Newsweek România* face în paginile care urmează dezvăluiri care vă vor risipi și bruma de încredere pe care, poate, o mai aveți în capacitatea României de a se vindeca de corupție. Dezvăluiri care, pe scurt, sună așa: zeci de documente secrete de stat au dispărut din dosarul licenței de exploatare a aurului de la Roșia Montană, dar și din cel al al unor zăcăminte de hidrocarburi din Marea Neagră. Și nu au dispărut ieri, ci, unele, încă din 2015. Din sediul Agenției Naționale de Resurse Minerale, instituție publică de interes strategic. N

DE

PETRU ZOLTAN
petru.zoltan@newsweek.ro

Foto INQUAM PHOTOS / LIVIU FLORIN ALBEI

După 20 de ani

Anul acesta, licența de exploatare a aurului de la Roșia Montană expiră. Ce va face Dăncilă?

FOTO: DAKARACTU.COM

INVESTITORI
Frank Timiș (sus) și Ovidiu Tender (dreapta) au înhățat, la jumătatea anilor '90, și zăcămintele de la Roșia Montană, și planurile resurselor minerale

ÎN LIPSA ZECILOR DE DOCUMENTE SECRETE DIN DOSARUL Roșia Montană, depozitat la Agenția Națională pentru Resurse Minerale, dispărute fără urmă, statul român trebuie să ia anul acesta decizia strategică de a prelungi sau nu licența de exploatare a aurului.

Acționarul majoritar al companiei Roșia Montană Gold Corporation, Gabriel Resources, a cerut arbitrajul Centrului Internațional de Reglementare a Disputelor privind Investițiile de pe lângă Banca Mondială de la Washington și cere despăgubiri de 4,4 miliarde de dolari pentru că nu a primit autorizațiile necesare pentru a demara proiectul minier de la Roșia Montană. În paralel cu litigiul de la Washington, compania a cerut statului român prelungirea licenței de exploatare a aurului de la Roșia Montană pentru încă cinci ani. Afacerea cu aurul românesc a fost demarată de controversatul afacerist de origine română, Frank Timiș în 1995. La aproape 25 de ani de atunci, cu totul întâmplător (sau nu), fostul consilier și șef de securitate al firmelor lui Timiș, Anton Pisarlogu, a ajuns să lucreze în Guvernul României. Premierul Viorica Dăncilă i-a oferit gradul de consilier onorific.

Începutul: septembrie 1995. Apare Frank Timiș

Primele demersuri pentru vânzarea aurului românesc de la Roșia Montană au început oficial pe 5 septembrie 1995. Atunci, Regia Autonomă a Cuprului Deva (rebotezată ulterior sub numele de Minvest SA) anunța că este în căutarea unor investitori străini pentru exploatarea sterilelor cu conținut ridicat de metale prețioase din iazurile de decantare de la Roșia Montană rezultate din exploatările anterioare. Firmele interesate aveau posibilitatea să depună oferte în termen de 30 de zile de la publicarea anunțului.

În realitate, afacerea fusese perfectată deja cu o zi înainte, pe 4 septembrie 1995, prin semnarea unui contract de cooperare între Regia Autonomă a Cuprului (RAC) Deva, actuala Companie Națională a Cuprului, Aurului și Fierului Minvest S.A și societatea Gabriel Resources NL Australia, controlată de Frank Timiș.

Contractul a fost atribuit de către Minvest și Ministerul Industriilor. Documentele despre acest parteneriat apar în proiectul contractului de societate prin care s-a înființat firma mixtă Euro Gold Resources, actuala Roșia Montană Gold Corporation, conform riseproject.ro.

Intră în scenă și Tender

Tot în 1995, a fost privatizat Institutul de Cercetări în Mineralogie, care deținea o bază de date cu toate informațiile colectate despre mineritul din România, inclusiv despre resursele din perimetrul și extraperimetrul Întreprinderii Miniere Roșia Montană (care, la acea vreme, era încă administrată de Regia Aurului și Cuprului Deva). Institutul a fost preluat de Tender Group SA, controlată de Ovidiu Tender, un alt afacerist controversat. Atât Institutul, cât și Regia se aflau în subordinea Ministerului Industriilor și Comerțului.

În perioada 1992-1996, de soarta resurselor minerale și energetice răspundea Ioan Gâf-Deac, în calitate de ministru secretar de

FOTO: STIRILEPROTV.RO

stat la Ministerul Industriilor. El mai coordona „strategic" și industria de apărare a României. După ce și-a terminat mandatul de secretar de stat, Gâf-Deac a fost trimis ambasador în Australia, acolo unde l-a reîntâlnit pe Frank Timiș. În urma acestei relații, Timiș a ajuns să cunoască mai mulți oficiali din industria mineritului.

Filiera Australia – Jersey - Canada

După semnarea contractului de parteneriat între RAC și firma din Australia (Gabriel Resources NL), Frank Timiș a mai înființat două firme cu nume asemănătoare. Una în Canada, alta în paradisul fiscal din Insulele Jersey. La aproximativ o lună după înființarea celor două noi companii, contractul cu Regia Autonomă a Cuprului Deva a fost redirecționat printr-o tranzacție de un dolar către noua firmă Gabriel Resources Limited, un off shore înregistrat în Insula Jersey, parte a Channel Island. Pe 17 decembrie 1996, compania canadiană a cumpărat acțiunile de la off shore-ul din Jersey pentru a fi listată pe bursele din Vancouver și Toronto. În schimb, firma din Jersey a rămas o subsidiară a companiei canadiene.

Se naște RMGC din spuma sterilului

Criza politică și economică prin care a trecut România la începutul anilor '90 s-a resimțit și în Apuseni. Mii de mineri au fost concediați pe capete. La Roșia Montană, problemele s-au acutizat în 1996. Atunci, compania Gabriel Resources, listată la bursa din Toronto, a dat primele semne că ar vrea să preia mina pentru a continua exploatarea minieră. Un an mai târziu, în 1997, cu un plan bine pus la punct, Frank Timiș a revenit în România. A avut toate ușile deschise la Ministerul Industriilor, la Agenția Națională pentru Resurse Minerale și la Regia Cuprului și Aurului Deva. În urma unor lungi discuții și negocieri, în același an, s-a semnat un contract pentru înființarea societății mixte Euro Gold Resources SA. Fondatorii societății au fost Gabriel Resources (Jersey) Limited și Regia Cuprului și Aurului Deva iar patrimoniul Roșia Montană a fost evaluat la 1,5 miliarde de lei.

Frank Timiș și-a plimbat firma, Gabriel Resources, din Australia până în Canada, via insula Jersey, dar înțelegerea acesteia cu statul român a rămas în vigoare

Inițial, se dorea doar reexploatarea sterilului prin tehnologii avansate. În 1999, însă, planurile s-au schimbat: societatea mixtă Euro Gold Resources SA a obținut licența de concesiune nr. 47/1999 pentru exploatarea minereurilor de aur și argint din perimetrul Roșia Montană, apoi și-a schimbat numele în Roșia Montană Gold Corporation (RMGC). Se întâmpla în anul 2000.

S-au cumpărat în vrac: istorie, case, oameni

Apoi, RMGC a început să împartă bani la toată lumea. Mai întâi, a finanțat lucrările arheologice la care au luat parte specialiști de la Muzeul Național al Unirii Alba Iulia și de la Centrul de Proiectare pentru Patrimoniul Cultural Național pentru evaluarea potențialului arheologic și arhitectural al Roșiei

Montane. Costurile totale au fost de aproximativ 11 milioane de dolari. Începând cu 2002, compania a început să cumpere casele și terenurile aflate în proprietatea localnicilor din zona Roșia Montană. Nu au vândut toți, însă 125 de familii au fost ademenite să se mute în cartierul Recea din Alba Iulia, inaugurat de companie în 2009. Apoi, o delegație de jurnaliști români de la vârful redacțiilor a fost transportată în Noua Zeelandă într-o „excursie de documentare".

Reversul: cea mai mare operațiune de cianurare din Europa

În urma studiilor de fezabilitate, compania RMGC a decis să investească în continuare pentru dezvoltarea proiectului minier. Practic, se dorea deschiderea celei mai mari exploatări aurifere la suprafață, prin cianurare, din Europa. Pe Valea Roșia urma să fie deschise patru cariere la Cetate, Cârnic, Orlea și Jig-Vaidoaia și o uzină de prelucrare cu cianuri a aurului și argintului. Pe Valea Corna urma să se construiască un iaz de decantare a substanțelor chimice cu o suprafață de 367 hectare. Proiectul prevedea folosirea a peste un milion și jumătate de tone de substanțe periculoase, între care 192.000 tone de cianură de sodiu, sterilele fiind depozitate în iazul de decantare situat la doi kilometri de Abrud.

Momeala: profit pentru stat de cinci miliarde de dolari

În plină criză economică, în 2013, Guvernul de la București a aprobat și emis un proiect de lege privind „unele măsuri aferente exploatării minereurilor auro-argintifere din perimetrul Roșia Montană și stimularea și facilitarea dezvoltării activităților miniere în România". Apoi, s-au renegociat termenii contractului, pentru ca proiectul să nu mai fie criticat de opinia publică. Ca urmare a acestor demersuri și pornind de la un preț al aurului de 1.200 de dolari/uncie, proiectul minier de la Roșia Montană prevedea că poate pompa în economia românească în jur de cinci miliarde de dolari. Din care 2,3 miliarde USD ca venituri ale statului din taxe și impozite și 2,9 miliarde USD ca încasări ale furnizorilor și angajaților români. „De asemenea, proiectul prevede o garanție de mediu de 146 milioane USD și investiții duble pentru patrimoniul din Roșia Montană, de 70 de milioane USD", se menționează pe site-ul companiei.

„Salvați Roșia Montană!"

Planurile companiei canadiene și ale politicienilor români care agreeau proiectul minier au fost date peste cap de societatea civilă: zeci de mii de oameni au ieșit în stradă să protesteze împotriva controversatului proiect.

Academia Română și profesorii de la Universitatea „Babeș Bolyai" au emis o rezoluție prin care afirmau că proiectul de exploatare minieră de la Roșia Montană, în forma preconizată de compania RMGC, trebuie stopat, fiind „extrem de defavorabil intereselor poporului", deoarece nu reprezintă o soluție de dezvoltare durabilă, pe termen lung, problemele sociale și economice ale zonei rămânând nerezolvate sau agravându-se după această perioadă.

Mai mult, reprezentanții Academiei Române susțineau că distrugerea comunității Roșia Montană, veche de peste 2.000 ani, prin strămutarea unei părți a populației, demolarea de clădiri, unele având calitatea de monument istoric, biserici, mutarea de cimitire și alte acțiuni similare este inacceptabilă pentru o societate civilizată. Proiectul a fost contestat și de Biserica Ortodoxă Română, Biserica Catolică și Biserica Unitariană.

Roșia Montană Gold Corporation a momit publicul cu cifre aiuritoare: cinci miliarde de euro ar fi beneficiile statului dacă ar porni exploatarea aurului

Oengiștii au stopat exploatarea în instanță

Asociațiile Alburnus Maior, Centrul Independent pentru Dezvoltarea Resurselor de Mediu și Salvați Bucureștiul au reușit să stopeze în instanță demersurile de avizare a exploatării din Apuseni. De exemplu, în aprilie 2014, Curtea de Apel Suceava a suspendat irevocabil certificatul de descărcare arheologică pentru Masivul Cârnic, masiv ce adăpostește vestigii arheologice protejate ca monument de interes național. În același an, Tribunalul Covasna a anulat avizul de mediu pentru Planul de urbanism zonal modificat (PUZ) pentru zona de dezvoltare industrială a Roșia Montană Gold Corporation.

O altă problemă cu care se confruntă canadienii de la Gabriel Resources este expirarea valabilității licenței de concesiune pentru exploatarea perimetrului auro-argintifer Roșia Montană. Conform legii minelor, licența are o valabilitate de 20 de ani, ceea ce înseamnă că aceasta expiră pe 21 iunie 2019. Până în prezent, autoritățile de la București nu au făcut public stadiul negocierilor. Cert este că premierul Viorica Dăncilă a stopat procedura de includere a localității Roșia Montană în patrimoniul UNESCO, printr-o cerere înaintată de Ministerul Culturii și transmisă ambasadorului României la UNESCO prin intermediul Ministerului de Externe. Înscrierea Roșiei Montane în lista Patrimoniului UNESCO ar însemna interzicerea oricărei activități economice care ar aduce atingere patrimoniului cultural din localitate, inclusiv demararea vreunei exploatări miniere pentru extragerea zăcămintelor de aur și alte metale prețioase.

FOTO: LIBERTATEA.RO, WEBPHOTO.RO; INQUAM / MELINDA NAGY

PR
Doru Bușcu și I.T. Morar, pe vremea când erau angajați ai „Academiei Cațavencu", au fost în excursie plătită de RMGC în Noua Zeelandă să se documenteze despre cianurare. Ar fi avut exemple și în România: lacul de steril de la Geamăna, Roșia Poieni (Apuseni)

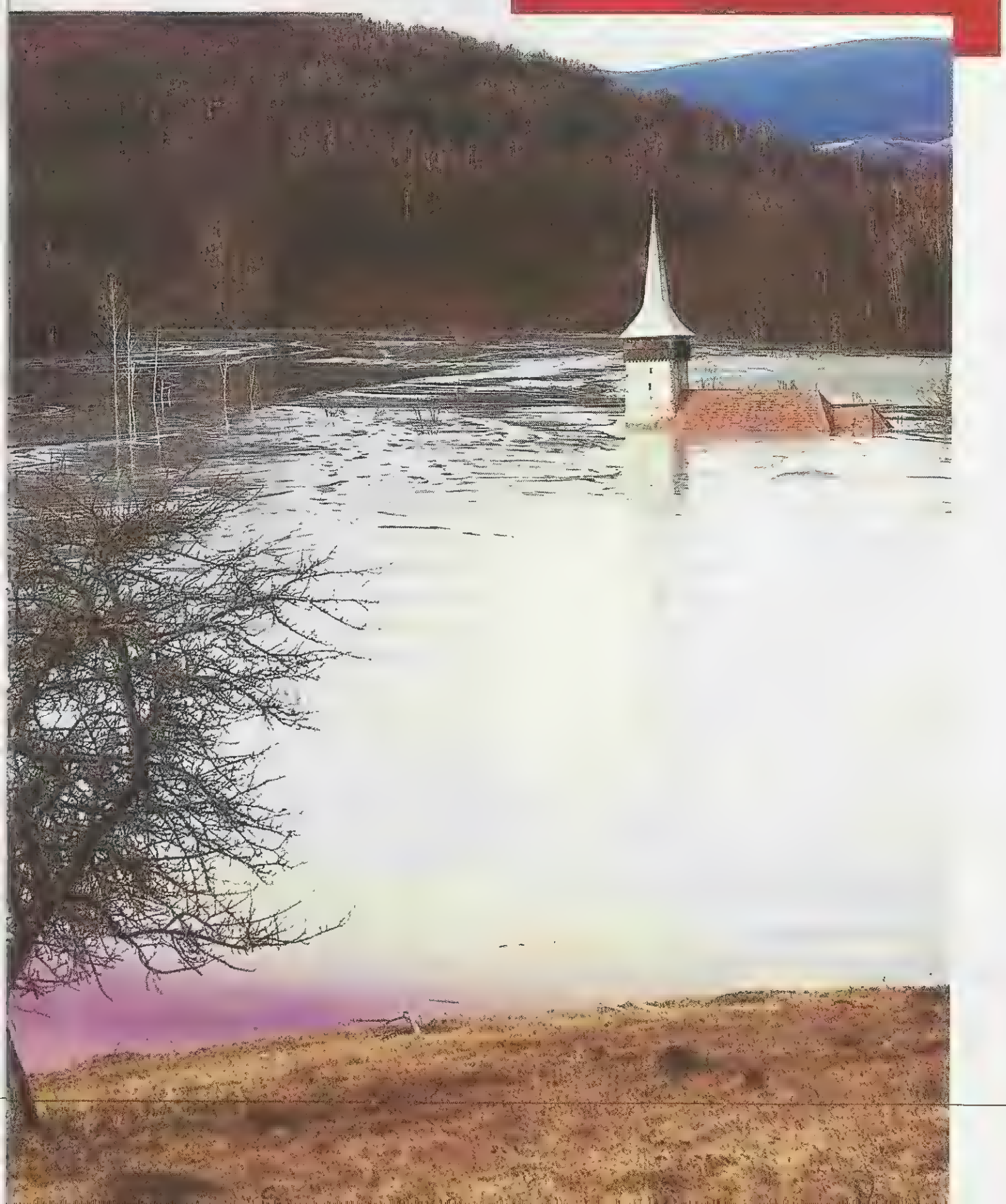

Istoria scandalurilor lui Frank Timiș

Controversatul afacerist Frank Timiș a ajuns în Australia la sfârșitul anilor '70, ca refugiat politic. Acolo a început să lucreze ca șofer de camion pentru propria sa firmă, dar a dat faliment. În 1989, a încercat să vândă heroină unui ofițer de poliție sub acoperire. A fost arestat, dar a scăpat doar cu o amendă de 10.000 de dolari australieni.

Abia în 1992 a intrat în afacerile cu minereuri. În urma scandalului declanșat în România, Timiș s-a retras din firmele românești, dar a continuat să își extindă afacerile pe continentul african prin firma Pan African Minerals. Scandalurile de corupție l-au însoțit peste tot. În 2015, statul Burkina Faso l-a forțat să își sisteze producția de mangan pentru nerespectarea prevederilor contractuale.

Numele lui Frank Timiș este în centrul unor investigații jurnalistice în Marea Britanie. Jurnaliștii de la BBC Panorama și Africa Eye au relatat că Timiș a concesionat două zăcăminte de gaze naturale din Senegal. În afacere a fost implicat și fratele președintelui din Senegal, care a fost angajat la una din firmele controlate de Timiș. Participația lui Timiș la zăcământul de gaze naturale a fost preluată de British Petroleum pentru suma de 250 de milioane USD în 2017.

Acum, jurnaliștii englezi susțin că gigantul petrolier ar urma să-i plătească redevențe cuprinse între 9 și 12 miliarde USD. „Aceste acuzații sunt complet false. Nu este nicio ilegalitate comisă în concesiunile pentru zăcământul de gaze.

Realitatea este că această Concesiune - acordată de președintele Wade - a fost un risc major și o investiție speculativă care a venit cu obligații investiționale extrem de costisitoare și substanțiale", au declarat reprezentanții lui Frank Timiș pentru BBC Panorama.

Socant: documente dispărute încă din 2015

Zeci de acte din proiectele Roșia Montană și Sterling nu mai sunt pe inventarul ANRM.

DOCUMENTE SECRETE DIN dosarele proiectelor Roșia Montană și Sterling au dispărut fără urmă din sediul Agenției Naționale pentru Resurse Minerale, arată informații exclusive obținute de către *Newsweek România*. Agenția a demarat o anchetă internă pentru a da de urma documentelor dispărute. Oficial, însă, nici măcar nu se știe ce documente au dispărut, ceea ce arată și cât de defectuos erau acestea înregistrate.

Compania canadiană Gabriel Resources, acționarul majoritar al firmei Roșia Montană Gold Corporation (RMGC), a intrat pe piața românească în anul 1995. De atunci, Agenția Națională pentru Resurse Minerale (ANRM) și RMGC, respectiv Gabriel Resources, au semnat în jur 500 de documente. Majoritatea acestor documente au fost clasificate de la secret de serviciu până la secret de stat.

La fel s-a întâmplat și în cazul celeilalte companii canadiene, Sterling România, care a venit în România în anul 2006. După numai un an, Agenția Națională pentru Resurse Minerale a transformat licența de explorare pentru perimetrele Midia și Pelican, din Marea Neagră, într-un contract de concesionare a resurselor de gaz și petrol. Și această companie canadiană a fost implicată într-un scandal public, după ce Guvernul condus de Călin Popescu Tăriceanu a emis o hotărâre prin care petrolul și gazele din jurul Insulei Șerpilor au fost concesionate firmei Midia Resources SRL, controlată de canadienii de la Sterling Resources Ltd.

Acte luate cu sacoșa, la vrac

Newsweek România a solicitat oficial Agenției Naționale pentru Resurse Minerale să comunice ce documente secrete au dispărut din dosarele de concesiune ale celor două proiecte miniere. Președintele ANRM, Gigi Dragomir, a transmis că, până în prezent, nu știe ce documente au dispărut. „La această dată există o verificare internă, care nu este finalizată, cu privire la circuitul documentelor, inclusiv documente clasificate, pentru mai multe licențe, inclusiv cea la care faceți referire", a spus președintele Gigi Dragomir.

Surse din cadrul Agenției Naționale pentru Resurse Minerale au declarat pentru *Newsweek România*, sub protecția anonimatului, că documentele au dispărut dintr-un birou aflat la etajul al treilea al instituției de stat. „Pe un raft dintr-un birou de la etajul al treilea se aflau mai multe documente de la Roșia Montană. Erau documente emise de ANRM. Lângă ele se afla și un dosar care avea legătură cu concesiunea Sterling. Cine a luat documentele de la Roșia Montană a pus mâna și pe acel dosar cu documente de la Sterling. Toate aceste documente erau clasificate. Nu se știe cine le-a luat", a spus una dintre surse.

Documente dispărute de patru ani

O altă sursă, apropiată anchetei interne, a menționat că, după cercetări incipiente, documentele cu pricina au dispărut în perioada 2015-2017. „Nu se știe data exactă la care au dispărut documentele. E vorba de 70-80 de documente emise de ANRM. Din primele verificări, se pare că au fost luate în 2015-2017. Au fost, într-adevăr, la etajul al treilea, dar nu știm cine le-a luat. Cei care au lucrat în acel birou știu că documentele au fost acolo, dar nimeni nu știe cine le-a luat și de ce. Gândește-te că angajații ANRM au salarii de câteva sute de euro și gestionează afaceri de miliarde de euro!",

MISTER
Documentele au dispărut din sediul Agenției Naționale de Resurse Minerale „de pe un raft de la etajul al treilea", conform unei surse

i s-a adresat sursa citată reporterului *Newsweek România*.

Cele două surse nu exclud varianta ca documentele să fi fost furate.

SRI: datele nu sunt de interes public

Serviciul Român de Informații (SRI) are o structură specializată care se ocupă cu supravegherea secretelor de stat. Această structură are competență generală în ce privește coordonarea activității și exercitarea controlului asupra măsurilor privitoare la protecția informațiilor clasificate aparținând autorităților și instituțiilor publice, agenților economici și altor persoane juridice de drept public sau privat.

Referitor la dispariția documentelor secrete de la ANRM, SRI a dat dovadă de reținere în comunicare. „În ceea ce privește cerințele pe care le-ați exprimat, precizăm faptul că legat de corespondența purtată de SRI cu instituțiile deținătoare de informații clasificate la nivelul cărora s-au produs incidente de securitate, aceasta nu poate fi considerată ca fiind circumscrisă categoriei informațiilor de interes public prevăzute de Legea nr. 544/2001 (...) fiind destinată exclusiv conducerii entității deținătoare de informații clasificate, membrilor comisiei de cercetare administrativă și persoanelor cu atribuții nemijlocite în domeniul protecției informațiilor clasificate din cadrul acesteia, respectiv celor cu atribuții de coordonare și control, precum și organelor abilitate potrivit legii, după caz", se arată într-un răspuns oficial al SRI către *Newsweek România*.

Sterling, operațiunea lui Tăriceanu

Compania canadiană Sterling Resources a intrat oficial pe piața românească în anul 2006. În acel an, a cumpărat firma Talisman Energy, care avea în concesiune perimetrele de hidorcarburi de la Midia și Pelican, din Marea Neagră.

Zeci de documente din câteva sute, clasificate ca secrete de stat, nu mai există în ANRM. Două dosare sunt afectate

După această tranzacție, o delegație de la ANRM, în frunte cu șeful insituției, Gheorghe Buliga, a fost invitată în Scoția, la Aberdeen. Acolo, Buliga a fost abordat de reprezentanții companiei Sterling, care i-au cerut să semneze mai multe documente prin care statul român renunța la drepturile sale din cele două perimetre. Reîntors în țară, Buliga a fost demis de premierul Călin Popescu Tăriceanu fără nicio explicație. În locul lui a fost numit Bodan Găbuneanu, un apropiat al liberalului Dorin Marian. „Sterling îmi pusese în față mai multe documente prin care statul român renunța la drepturile sale. Erau în engleză. Eu n-aveam nici o împuternicire să semnez așa ceva. În timpul mandatului meu eu n-am văzut niciun document prin care Sterling să își extindă perimetrele", spunea Buliga.

Boc: a fost un abuz

La începutul lui 2009, scandalul Sterling luase amploare. Atunci, s-a aflat că Guvernul Tăriceanu a semnat o Hotărâre (1.446 din 12.11.2008) prin care petrolul și gazele din jurul Insulei Șerpilor fuseseră concesionate firmei Midia Resources SRL, controlată de canadienii de la Sterling Resources Ltd.

Premierul de atunci, Emil Boc, a declarat că acordul dintre Agenția Națională de Resurse Minerale și compania Sterling pentru platformele din Marea Neagră fusese transformat dintr-unul de explorare într-unul de concesiune. „A fost o acțiune premeditată a Guvernului Tăriceanu. Din 2007, și-a pregătit mișcarea din 2008, pe final de mandat, pentru a acorda acel contract care prejudiciază financiar interesele României, iar noi avem datoria să curmăm acest abuz", afirma atunci Boc. La rândul lui, Tăriceanu l-a dat în judecată pe Boc, dar a pierdut procesul. N

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

DNA a „ucis" două dosare despre aurul din Apuseni

Procurorii anticorupție au pierdut unul și au clasat încă unul despre minele de aur.

ȘI DIRECȚIA NAȚIONALĂ Anticorupție a „pierdut" un dosar despre corupția de la Roșia Montană. Este vorba despre un dosar în care erau investigați trei directori de la Regia Autonomă a Cuprului Deva, care a fost pasat între parchete până când procurorii au clasat dosarul.

Minele de aur și argint sunt considerate resurse strategice în România, motiv pentru care serviciile de informații le acordă o atenție specială. La fel s-a întâmplat și la Roșia Montană.

Ofițerul „dezertor" la firma lui Timiș

Fostul procuror militar Gheorghe Oancea a lucrat la primul dosar despre proiectul minier Roșia Montană. El a declarat public că, în 2002, pe când era procuror militar la secția parchetelor militare, a fost sesizat de Serviciul Român de Informații cu privire la săvârșirea unor fapte penale care vizau siguranța națională. Era vorba despre maiorul Nicolae Tănase de la Direcția Topografică a Ministerului Apărării Naționale care, în perioada '95-'96, a desfășurat mai multe misiuni topografice și de specialitate în zona minieră sub pretextul că acolo erau amplasate niște unități militare. „Din elicopter, sau de la sol, s-au făcut fotograme, măsurători de tot felul în materia amplasării și structurii întregii zone, chestiuni care au fost înregistrate pe niște dischete, după care acest ofițer își dă demisia din cadrul Ministerului Apărării Naționale și devine unul dintre directorii Gabriel Resources", a atras atenția fostul procuror.

DNA: nu se găsește dosarul

Cu această ocazie, procurorul a început să investigheze mult mai în profunzime ceea ce se întâmpla la Roșia Montană. După ce a studiat toate documentele care au stat la începutul acestei controversate înțelegeri, a concluzionat că „această afacere e o escrocherie care mie mi se pare că s-a împiedicat undeva și nu pot să agreez, să accept că se poate acoperi așa ceva". Tot el a indicat și numărul dosarului trimis la Parchetul Național Anticorupție, actuala Direcție Națională Anticorupție: este vorba despre dosarul nr.11/P/2003, care îl privea direct pe maiorul Nicolae Tănase.

Direcția Națională Anticorupție a transmis, la solicitarea *Newsweek România*, că nu a găsit dosarul cu pricina, dar că ar vrea să le comunicăm data la care a fost declinat dosarul de la Parchetul Militar la DNA.

DNA a avut două ocazii să descâlcească încurcăturile de la Roșia Montană și le-a ratat pe ambele, cu brio

DNA a clasat un alt dosar

Un alt dosar, cu numărul 3/P/2002, a fost înregistrat inițial la fosta Secția de combatere a corupției și criminalității organizate din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Doi ani mai târziu, dosarul a fost declinat la Secția de Urmărire Penală și Criminalistică.

„La data de 10.07.2009, dosarul respectiv a fost declinat în favoarea DNA, obiectul dosarului fiind presupuse nereguli privind convențiile/contractele referitoare la Proiectul Roșia Montană. La data de 4 octombrie 2010, procurorii DNA au dispus netrimiterea în judecată în cauza respectivă. Persoanele cercetate au fost trei foști directori ai RAC Deva, în legătură cu presupuse infracțiuni de abuz în serviciu contra intereselor publice în formă calificată, soluția dispusă având în vedere că lipsește unul din elementele constitutive ale infracțiunii", a transmis DNA către *Newsweek România*.

Rezoluția de netrimitere în judecată a fost dispusă într-un dosar penal în care s-au efectuat cercetări în legătură cu împrejurările în care s-au încheiat și derulat, în perioada 1995 – 1998, convențiile referitoare la Proiectul Roșia Montană (acord de cooperare, contract de societate între RAC Deva și Gabriel Resources NL); contracte ce au vizat evaluarea și procesarea zăcământului de aur-argintifer și reziduurilor din activitatea de minerit a Regiei din Deva la Roșia Montană și la Brad.

Conform DNA, „din cercetări s-a stabilit că, la acel moment, statul român nu a suferit o tulburare a bunului mers sau o pagubă patrimonială, având în vedere că Proiectul Roșia Montană încă nu se afla în faza de exploatare."

Roșia Montană, disputată la Washington

Un arbitraj comercial de miliarde de dolari are loc între statul român și canadienii de la RMGC.

30,6 MILIOANE LEI. Atât a plătit România până în prezent pentru a fi apărată în dosarul de arbitraj deschis de compania Gabriel Resources la Centrul Internațional de Soluționare a Disputelor referitoare la Investiții de la Washington. Încă nu se știe care vor fi costurile finale, dar cert este că grupul canadian cere despăgubiri de 4,4 miliarde USD pentru că România nu ar fi respectat tratatul de investiții asumat la nivel internațional.

Acționarii Gabriel Resources se consideră expropriați

Acționarii majoritari de la Roșia Montană Gold Corporation au depus un memoriu împotriva României la tribunalul arbitral constituit sub auspiciile Centrului Internațional de Soluționare a Disputelor referitoare la Investiții (ICSID) al Băncii Mondiale. Compania canadiană reclamă că, prin licențierea și apoi blocarea implementării proiectelor, România a lipsit în totalitate Gabriel Resources de folosirea beneficiului și a valorii investițiilor sale în România, inclusiv de drepturile sale de a dezvolta proiectele. Președintele firmei canadiene, Johnathan Henry, consideră că guvernul de la București a blocat în mod ilegal autorizarea proiectului Roșia Montană și apoi a acționat în mod vădit pentru nerespectarea acordului lui Gabriel Resources cu statul și a drepturilor de licență existente. „Acțiunile guvernului român echivalează cu exproprierea investițiilor lui Gabriel în România. Întrucât cererile de conciliere și negociere ale lui Gabriel au fost complet ignorate de Guvernul României, singurul recurs lăsat Companiei este de a urmări viguros acest arbitraj până la încheierea acestuia", a spus Johnathan Henry într-un comunicat de presă emis de companie. Totuși, certificatul de descărcare arheologică a fost anulat de către Curtea de Apel Suceava, iar avizul de mediu pentru Planul de Urbanism Zonal a fost anulat în primă instanță de către Tribunalul Covasna, nu de către Guvernul României.

Avocați româno-elvețieni

În acest arbitraj, România este reprezentată de un consorțiu format din societățile de avocatură Leaua Damcali Deaconu Păunescu LDDP și Lalive Avocats din Elveția. Cele două firme au fost contractate de Ministerul de Finanțe.

„În ceea ce privește valoarea contractelor semnate, vă comunicăm faptul că pentru contractul încheiat cu casa de avocatură nu a fost stabilită o valoare inițială, întrucât derularea acestui contract se face exclusiv pe principiul rambursabilității costurilor. Menționăm că achiziționarea serviciilor de asistență și reprezentare juridică reprezintă o excepție de la aplicarea legislației în domeniul achizițiilor publice", a transmis Ministerul de Finanțe la solicitarea *Newsweek România*.

Conform graficului de plăți furnizat de către Ministerul de Finanțe, rezultă că firma de avocatură Leaua Damcali Deaconu Păunescu LDDP a primit în anul 2016 puțin peste 4,5 milioane de lei. În 2017, suma a crescut la aproximativ 5,7 milioane de lei.

Un an mai târziu, casa de avocatură românească a primit 11,4 milioane de lei, în timp ce firma din Elveția a încasat aproape 8,9 milioane lei.

În perioada ianuarie - aprilie 2019, avocații din România au facturat suma de doar 122.968 lei. Costurile totale arată că, până în prezent, costurile au depășit 30,6 milioane lei, adică peste 6,5 milioane de euro. Dar acestea nu sunt costurile finale, care vor crește până la finalizarea arbitrajului de la Washington.

Lipsa documentelor poate îngropa statul

Dispariția actelor din custodia Agenției Naționale de Resurse Minerale reprezintă o bombă cu ceas.

DISPARIȚIA DOCUMENTELOR secrete din sediul Agenției Naționale pentru Resurse Minerale poate influența procesul de la Curtea de arbitraj de la Washington, în care României i se cer despăgubiri de 4,4 miliarde dolari pentru eșecul afacerii Roșia Montană, dacă acestea ar fi necesare în apărarea statului român. Avocatul Eugen Iordache atrage atenția că procesul de prezentare de către părți a documentelor stabilite nu s-a epuizat.

Avocatul Eugen Iordache **(foto)** este unul dintre specialiștii pe arbitraj și drept comercial de mai bine de 20 de ani. Acesta a explicat pentru *Newsweek România* că, din documentele disponibile pe site-ul instituției, rezultă că reprezentanții Gabriel Resources au făcut presiuni constante în fața tribunalului arbitral pentru punerea la dispoziție de către Statul Român atât a documentelor care au stat la baza emiterii acestor licențe, cât și a celor care au privit punerea lor în executare.

„În consecință, încă din 2016 s-a demarat un amplu proces privind declasificarea câtorva sute de documente oficiale, ambele părți ducând o adevărată luptă juridică pentru a influența acest proces. De menționat că ANRM este aflată în subordinea Guvernului și în coordonarea prim-ministrului, fiind instituția care are atribuții în declasificarea documentelor ce au fost clasificate ca secrete de serviciu și care se află în legătură cu licențele în discuție", a spus avocatul Iordache.

Părțile încă pot cere documente

Printre informațiile publice furnizate de site-ul Curții de Arbitraj de la Washington nu se află, în acest moment, și unele referitoare la pierderea de către Statul Român a unor documente care au stat la baza eliberării licențelor, dar procesul de prezentare de către părți a documentelor stabilite nu s-a epuizat. „Din derularea ulterioară a dosarului vom putea analiza dacă și în ce mod potențiala dispariție a documentelor în discuție va afecta poziția Statului Român", a menționat avocatul Iordache. Conform Ordinului procedural nr. 22/03.05.2019 al Tribunalului Arbitral, ultima ședință din dosar este fixată în perioada 2-13 decembrie 2019, urmând ca decizia Tribunalului să fie cunoscută în cursul anului 2020.

Standarde nerespectate de protecție a informațiilor

Instituțiile publice care gestionează documente secrete sunt obligate să respecte Standardele naționale de protecție a informațiilor clasificate în România reglementate prin Hotărârile de Guvern nr. 585/2002 și 781/2002. Conform acestor standarde, în unitățile deținătoare de informații clasificate se organizează compartimente speciale pentru evidența, întocmirea, păstrarea, procesarea, multiplicarea, manipularea, transportul, transmiterea și distrugerea acestora în condiții de siguranță. Biroul de documente secrete este coordonat de un funcționar special desemnat.

Șefii instituțiilor de stat care dețin informații secrete de stat au obligația de a înștiința, în scris, autoritatea desemnată de securitate (ADS) competentă, în legătură cu incidentele de securitate și riscurile la adresa informațiilor clasificate, respectiv despre compromiterea unor astfel de informații, a transmis Biroul de Presă al SRI la solicitarea *Newsweek România*.

Instituției deținătoare de informații clasificate la nivelul căreia s-au produs încălcări ale reglementărilor privitoare la protecția acestei categorii de informații îi revine obligația de a cerceta administrativ incidentul de securitate prin raportare la prevederile art. 90 din aceleași Standarde. ADS competentă, în temeiul art. 88 alin. (4) din aceleași Standarde, poate solicita completări pe măsura derulării cercetării cu privire la aspecte care au făcut obiectul înștiințării instituției deținătoare de informații clasificate.

FOTO: NEWSWEEK ROMÂNIA

Contractul Bechtel, dat dispărut în 2013

Documentul nu a fost găsit nici până azi, iar dosarul penal al dispariției a fost clasat.

CONTRACTUL BECHTEL ESTE un alt document secret care a dispărut dintr-o instituție de stat, Compania Națională de Administrare a Infrastucturii Rutiere. Nu a fost găsit niciodată. Ba mai mult: deși procurorii de la Direcția Națională Anticorupție au deschis un dosar, acesta a fost pasat între parchetele de la Sectoarele 1 și 5 și, în cele din urmă, clasat pentru că fapta s-ar fi prescris.

Afacerea Bechtel a început pe 18 noiembrie 2003. În aceea zi, Guvernul României condus de premierul Adrian Năstase a emis o ordonanță de urgență conform căreia Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România (CNADNR), actuala CNAIR, demara procedura de negociere cu firma americană Bechtel International Inc. pentru proiectarea și construirea autostrăzii Brașov-Cluj-Borș. Atribuirea contractului s-a făcut prin derogarea de la prevederile legii privind achizițiile publice. Modalitatea de atribuire a contractului a generat o serie de critici la adresa Guvernului Năstase din partea unor actori internaționali cum ar fi UE, Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare și Fondul Monetar Internațional. O lună mai târziu, CNADNR a fost mandatată să semneze contractul cu americanii de la Bechtel. Valoarea proiectului a fost stabilită la 2.247.500.002 euro.

Scumpit de Tăriceanu

Trei ani mai târziu, contractul a fost renegociat de Guvernul condus de Călin Popescu Tăriceanu, care inițial susținea public că proiectul trebuie abandonat. În urma presiunilor politice, contractul a fost schimbat în defavoarea statului român de către o comisie înființată la nivelul Ministerului Transporturilor, din ordinul premierului Călin Popescu Tăriceanu. În urma renegocierii, s-au modificat mai multe clauze cuprinse în Nota de Fundamentare a Hotărârii de Guvern nr. 224 din 2006, semnată de ministrul Transporturilor Gheorghe Dobre. Chiar dacă în documentul citat se menționa, la punctul 5, că cele două părți au convenit la „o reducere a costurilor, pe total proiect, cu 126.000.000 euro", realitatea este exact pe dos. De abia în anul 2017 s-a aflat că renegocierea a dus la scumpirea contractului cu 9,3 milioane de euro față de prețul stabilit inițial de Guvernul Năstase.

Plângerea referitoare la dispariția contractului cu Bechtel s-a plimbat la trei parchete timp de patru ani și a sfârșit clasată

Trista poveste a unei clasări de miliarde

În august 2013, ministrul Transporturilor Dan Șova **(foto)** anunța oficial că s-a pierdut contractul original semnat cu compania Bechtel. Câteva zile mai târziu, pe 26 august, Departamentul pentru Proiecte de Infrastructură și Investiții Străine (DPIIS), condus la acea dată de ministrul Șova, anunța că depusese la Direcția Națională Anticorupție o plângere penală pentru lipsa exemplarului original al contractului cu Bechtel.

Dosarul a stat o lună și jumătate la Direcția Națională Anticorupție dar procurorii anticorupție au considerat că acest caz nu e de competența lor, deși era vorba de un document clasat care putea face lumină în afacerea Bechtel. Pentru a se spăla pe mâini, procurorii anticorupție au pasat dosarul la Parchetul de pe lângă Judecătoria Sector 5. Aici, dosarul a stat opt zile, apoi a fost trimis spre soluționare la Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 1. După un an de zile, dosarul a fost retrimis la Parchetul de pe lângă Judecătoria Sector 5. Iar magistrații de aici i-au delegat pe polițiștii de la Secția 17 din București să se ocupe de anchetă. Dosarul a fost îngropat definitiv pe 30 septembrie 2015, pentru că faptele s-ar fi prescris.

GRAV

CNSAS a mințit în actele trimise către Newsweek despre cazul Augustin Lazăr

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU Studierea Arhivelor Securității a transmis, la solicitarea *Newsweek România,* stenograma ședinței în care s-a discutat cazul fostului procuror general Augustin Lazăr, însă documentul conține paragrafe marcate a fi scoase. Întrebat de revista noastră despre modalitatea emiterii stenogramelor, președintele Colegiului a invocat o procedură despre care *Newsweek România* a aflat că nu există. În plus, scoaterea conținutului din stenograme, susțin unii membri ai Colegiului, este nepermisă.

Colegiul CNSAS a discutat, în ședința din 4 aprilie 2019, cazul referitor la fostul procuror general, Augustin Lazăr, după ce, în presă, au apărut date referitoare la dosarul disidentului Iulius Filip. Informațiile făceau referire la faptul că, în 1985, Lazăr, pe atunci tânăr procuror, a prezidat Comisia de eliberări condiționate de la Penitenciarul Aiud, acolo unde era încarcerat deținutul politic Iulius Filip. Aceleași informații au venit, în primăvară, în perioada în care Augustin Lazăr și-a depus candidatura pentru un nou mandat la șefia Parchetului General, fiind, în același timp, în plin război cu ex-ministrul Justiției, Tudorel Toader, care îi ceruse revocarea.

Candidatura pentru un nou mandat, pe care Lazăr nu l-a obținut, după ce nu a trecut de prima probă, cea a interviului cu Toader, a ajuns în vizorul CNSAS. Instituția verifică, încă o dată, dacă Lazăr a fost sau nu colaborator/lucrător al Securității. În februarie anul acesta, fostul procuror general a mai primit o adeverință de necolaborare, însă, odată cu noua sa candidatură și cu informațiile legate de cazul Filip, Consiliului i s-a solicitat reverificarea magistratului. Conform legii, atunci când un magistrat candidează pentru o nouă funcție, chiar și în lipsa unor solicitări punctuale, CNSAS îl poate reverifica din oficiu. Până în acest moment, instituția nu s-a pronunțat pe speța noii verificări a lui Lazăr, însă ședința din 4 aprilie 2019 a fost una cu scântei. Membrii Colegiului s-au contrat pe tema Lazăr, dar și pe chestiuni de ordin personal, aducându-și acuzații cel puțin ciudate pentru cadrul în care aveau loc discuțiile.

DE

RAMONA URSU

ramona.ursu@newsweek.ro

Paragrafele lipsă

Newsweek România a solicitat, ulterior, CNSAS stenograma acestei ședințe, document care ne-a fost transmis, însă care, în două locuri, este marcat cu linii punctate, care indică scoaterea unor paragrafe din el. De exemplu, în timpul discuțiilor, Germina Nagâț, membru al Colegiului, le explică colegilor ei de ce noile verificări nu vor putea duce la nimic, conform legii.

„Domnul Augustin Lazăr nu este nici ofițer, nici colaborator. Ce este domnul Lazăr? Din punct de vedere oficial, el este o persoană cu funcție care, vreau să vă amintesc, a fost scoasă din definiția colaboratorului din această minunată lege, între momentul construirii textului OUG 24 și momentul votului din decembrie 2008. Au fost scoase persoanele cu funcții de răspundere și din aparatul de justiție", arată Germina Nagâț, conform stenogramei. După această intervenție, în stenogramă apare prima linie punctată, care marchează scoaterea unui fragment.

A doua situație similară este când membrii Colegiului decid, în aceeași ședință, reverificarea cu prioritate a lui Augustin Lazăr. Linia punctată vine după o intervenție a lui Cazemir Ionescu, membru al Colegiului, care face precizări referitoare la felul în care să fie transmis comunicatul de presă cu privire la Augustin Lazăr.

„Pașii procedurali" din procedura care nu există

După primirea stenogramei, *Newsweek România* a revenit cu o nouă solicitare la CNSAS, în care a solicitat instituției mai multe informații: de ce stenograma din 4 aprilie 2019 a fost transmisă în varianta incompletă; ce reprezintă/înlocuiesc liniile punctate din document; dacă stenograma a fost aprobată de membrii Colegiului sau, în caz contrar, să se indice

cine a aprobat-o; cine a decis tăierea unor fragmente din stenogramă?

În răspunsul primit de publicația noastră și semnat de președintele CNSAS, Constantin Buchet, se precizează: „Transmiterea către mass-media a stenogramelor ședințelor Colegiului CNSAS urmează o serie de pași procedurali specifici: transcrierea înregistrării, anonimizarea în conformitate cu prevederile OUG 24/2008, precum și corecturi pe text efectuate și asumate de fiecare membru al Colegiului CNSAS. În ceea ce privește stenograma din data de 4 aprilie 2019, a fost derulată procedura descrisă mai sus, obținându-se acordul tuturor membrilor CNSAS".

„Nu ai voie să scoți text din stenogramă"

Newsweek România a contactat, ulterior primirii acestui răspuns, mai mulți membri ai Colegiului CNSAS, pentru a verifica dacă au avut cunoștință despre stenograma din 4 aprilie solicitată de revista noastră, dacă și-au asumat-o și care este procedura de transmitere a acestor documente.

Deși în răspunsul CNSAS, semnat de președintele Colegiului, se arată că pașii procedurali includ ca membrii Colegiului să-și asume stenograma, Germina Nagâț ne-a declarat că solicitarea *Newsweek România* referitoare la stenograma discuției menționate „nu s-a discutat în nicio ședință a Colegiului CNSAS", astfel că documentul nu a fost asumat, în varianta primită de redacția noastră, de către membrii Colegiului.

În plus, Germina Nagâț face referire și la o altă „eroare" din răspunsul transmis de CNSAS pentru *Newsweek România*, despre „pașii procedurali" pe care i-ar urma transmiterea stenogramelor. Nagâț spune că, în acest moment, instituția nu dispune de nicio procedură referitoare la transmiterea stenogramelor, ci că abia de curând, după ce au fost primite mai multe solicitări din partea presei, Colegiul a luat în discuție stabilirea unor reguli.

„Abia acum discutăm despre o procedură de eliberare a stenogramelor și am propus ca toate stenogramele ședințelor Colegiului să fie puse și pe site-ul instituției. Dar procedura nu este votată, astfel că nu avem una. Nu există o procedură care să permită cuiva să taie bucăți din stenogramă. Într-adevăr, fiecare membru citește stenograma și operează corecturi - de literă sau gafe de exprimare, care se pot face în vorbirea liberă -, dar nu are voie să opereze scoateri de text din stenogramă. Nu există așa ceva".

Același lucru este susținut și de Adrian Cioflâncă, un alt membru al Colegiului, care ne-a declarat că „au fost discuții în Colegiu referitoare la faptul că au existat neregularități privind transmiterea stenogramelor către presă, anume că s-a făcut o anonimizare neuniformă sau că nu s-a făcut deloc, dar și că s-au utilizat acele linii punctate. Există un draft de procedură, pe care a făcut-o secretara Colegiului, dar care nu a avut aprobarea Colegiului. Așa că nu există o procedură".

Anonimizare făcută pe sărite

Atât Germina Nagâț, cât și Adrian Cioflâncă susțin că procedura privind stenogramele ar trebui să conțină și indicații privind anonimizarea, așa cum prevede legea. De altfel, în răspunsul CNSAS oferit pentru *Newsweek România*, se menționează că „pașii procedurali", care, de fapt, nu există, includ și „anonimizarea în conformitate cu prevederile OUG 24/2008". Ordonanța face referire la „copiile de pe acele înscrisuri al căror conținut poate afecta o terță persoană se eliberează cu anonimizarea informațiilor referitoare la respectiva persoană fizică". Anonimizarea nu se face, însă, prin scoaterea unor paragrafe din documente, ci fie prin acoperirea lor, fie, așa cum exemplifică Germina Nagâț, prin transformarea în inițiale a numelor terților care apar în documentele CNSAS, lucrurile de viață private fiind, de asemenea, protejate.

Referitor la stenograma ședinței din 4 aprilie 2019 transmisă către *Newsweek România*, acesta indică scoaterea efectivă a unor paragrafe, nu anonimizarea anumitor date, conform legii. Pe de altă parte, o altă stenogramă trimisă de CNSAS la solicitarea *Newsweek România*, a ședinței din 14 martie 2019, demonstrează că instituția ignoră legea și nu anonimizează exact ce ar trebui anonimizat. De exemplu, în acea ședință, s-a discutat inclusiv despre eliberarea unei adeverințe de necolaborare cu Securitatea pentru unul dintre membrii Colegiului, Ladislau Antoniu Csendes.

Acesta a avut, așa cum arată președintele Buchet în ședință, dosar de urmărire informativă, adică a fost urmărit de Securitate, iar în stenogramă sunt lăsate inclusiv date personale și referitoare la terțe persoane din viața lui Csendes, lucruri care ar fi trebuit anonimizate, conform legii. „Domnia sa are un dosar de urmărire informativă. Nu există elemente care să ateste colaborarea cu Securitatea. (...) Direcția pașapoarte, evidența străinilor și controlul trecerii frontierei, prin care se informează că domnul Csendes Ladislau Antoniu a renunțat la cererea de autorizare a căsătoriei cu cetățeanca maghiară Bacsy Gyorgyi Olga", se arată în stenograma ședinței Colegiului CNSAS din 14 martie 2019, paragraful fiindu-i atribuit președintelui Buchet. Până la data finalizării acestui articol, CNSAS nu luase o decizie cu privire la adoptarea unei proceduri referitoare la emiterea stenogramelor, „pașii procedurali" invocați în răspunsul pentru *Newsweek România* fiind, așa cum arată o parte dintre membrii Colegiului, în afara vreunui regulament.

Germina Nagâț:
Domnule Ionescu, va trebui să reprezentați instituția în relația cu cineva care vă cheamă să dați declarații în calitate de inculpat. (...)
Cazemir Ionescu:
M-ați șantajat direct.
Adrian Cioflâncă:
Nu mai țipați! (...)

FOTO: INQUAM PHOTOS - CORNEL PUTAN

Atmosferă în ședința CNSAS: „Nu mai țipați!“

ȘEDINȚA DIN 4 APRILIE, ÎN CARE s-a discutat cazul fostului procuror general, Augustin Lazăr, a încins spiritele în Colegiul CNSAS, ajungându-se la acuzații de natură personală între membrii care fac parte din structura de conducere. Un subiect care a iscat controverse face referire și la unul dintre angajații CNSAS, istoricul Mădălin Hodor, care a tulburat apele în instituție după ce a dezvăluit că mai multe personalități, incluse în „Lista celor 200 a elitelor colaboraționiste“, ar fi colaborat cu Securitatea.

Între aceste personalități se numără Ioan Aurel Pop, președintele Academiei Române, și jurnalistul Cornel Nistorescu. Hodor a dezvăluit, pentru *Newsweek România,* și că jurnalistul Ion Cristoiu ar fi fost sursă a Securității, revista noastră publicând, ulterior, mai multe documente din arhiva CNSAS care au ajuns în instanță în procesul intentat de jurnalist istoricului. Cazurile au fost discutate aprins, în repetate rânduri, în ședințele CNSAS, unul dintre membrii Colegiului, Cazemir Ionescu (inculpat în dosarul „Mineriadei“ – n.r.) fiind printre cei care au cerut sancționarea lui Hodor.

„Nu-mi prea vine să-i spun domn procurorului general“

Reproducem, mai jos câteva dintre discuțiile care au avut loc între membrii Colegiului CNSAS, în ședința din 4 aprilie 2019:

Cazemir Ionescu (foto): *Având în vedere ideile avansate în public de Mădălin Hodor, funcționar public al CNSAS, inclusiv referitoare la domnul procuror general, deși nu-mi prea vine să îi spun „domnul“, dar, mă rog – Augustin Lazăr, dar și alte aprecieri pe care le face pe diverse subiecte, precizăm: Acesta nu reprezintă punctul de vedere al instituției; Mădălin Hodor nu are mandat de reprezentare din partea Colegiului CNSAS. (...)*

Germina Nagâț: *Suntem de acord cu ce?*

Constantin Buchet: *Cu propunerea domnului Ionescu, că nu reprezintă punctul de vedere al instituției. (...)*

Germina Nagâț: *Să mi-l dați și mie, pe urmă. (varianta comunicatului de presă propus de Ionescu – n.r.)*

Cazemir Ionescu: *Chiar vă rog să îi dați textul doamnei Nagâț, dumneaei are tot timpul de apărat ceva în ceea ce-l privește pe domnul Hodor. (...)*

Germina Nagâț: *Domnule Ionescu, mi-ați cerut să aprob ceva, vreau să văd ce aprob. Vreau să citesc textul. (...)*

Cazemir Ionescu (adresându-se Germinei Nagâț): *Vă amintiți când ați venit la mine și mi-ați spus că nu am calitatea morală? Că nu pot să candidez la funcția de președinte al CNSAS?*

Germina Nagâț: *Să fiți președintele CNSAS. Da, asta am spus.*

Cazemir Ionescu: *Că nu am cum să apar în fața procurorului general cu care avem protocol și mi-ați arătat protocolul.*

Germina Nagâț: *Domnule Ionescu, va trebui să reprezentați instituția în relația cu cineva care vă cheamă să dați declarații în calitate de inculpat. (...)*

Germina Nagâț: *Domnul procuror general nu este procurorul dumneavoastră de caz. Dvs. nu puteți avea relații cu o instituție care vă anchetează.*

Cazemir Ionescu: *Nici eu nu sunt inculpat.*

Germina Nagâț: *Ba sunteți inculpat. (...)*

Cazemir Ionescu: *Așa cum despre mine scrie în presă că sunt penal și dvs. preluați și mă faceți penal peste tot.*

Germina Nagâț: *Nu am preluat și nu am folosit cuvântul penal.*

Cazemir Ionescu: *Ba da, ați folosit de nenumărate ori și inclusiv în articole care au apărut atunci, inclusiv cu mine în birou. Mi-ați spus: „Nu puteți să candidați (la funcția de președinte al Colegiului CNSAS – n.r.) și nu o să aveți votul nostru. (...)*

Germina Nagâț: *Pe al meu în niciun caz nu o să-l aveți.*

Cazemir Ionescu: *M-ați șantajat direct.*

Adrian Cioflâncă: *Nu mai țipați! (...)*

Germina Nagâț: *Nu am folosit cuvântul penal. (...)*

Adrian Cioflâncă: *Eu votez „împotrivă“. Nu mi se pare că Mădălin Hodor a susținut undeva că reprezintă instituția. (...)*

FOTO: INQUAM PHOTOS - OCTAV GANEA

PRIMUL RADIO DE SPORT DIN ROMÂNIA

RADIO
SPORT
TOTAL
105,8FM

ON AIR

București: 105.8 FM

Botoşani: 91.1 FM

Braşov: 96.4 FM

Drăgăşani: 88.0 FM

Făgăraş: 90.90 FM

Focşani: 102.0 FM

Galaţi: 87.7 FM

Predeal: 101.1 FM

Rupea: 90.3 FM

Severin: 97.9 FM

Slatina: 92.4 FM

Victoria: 92.8 FM

Zărneşti: 88.2 FM

WWW.SPTFM.RO

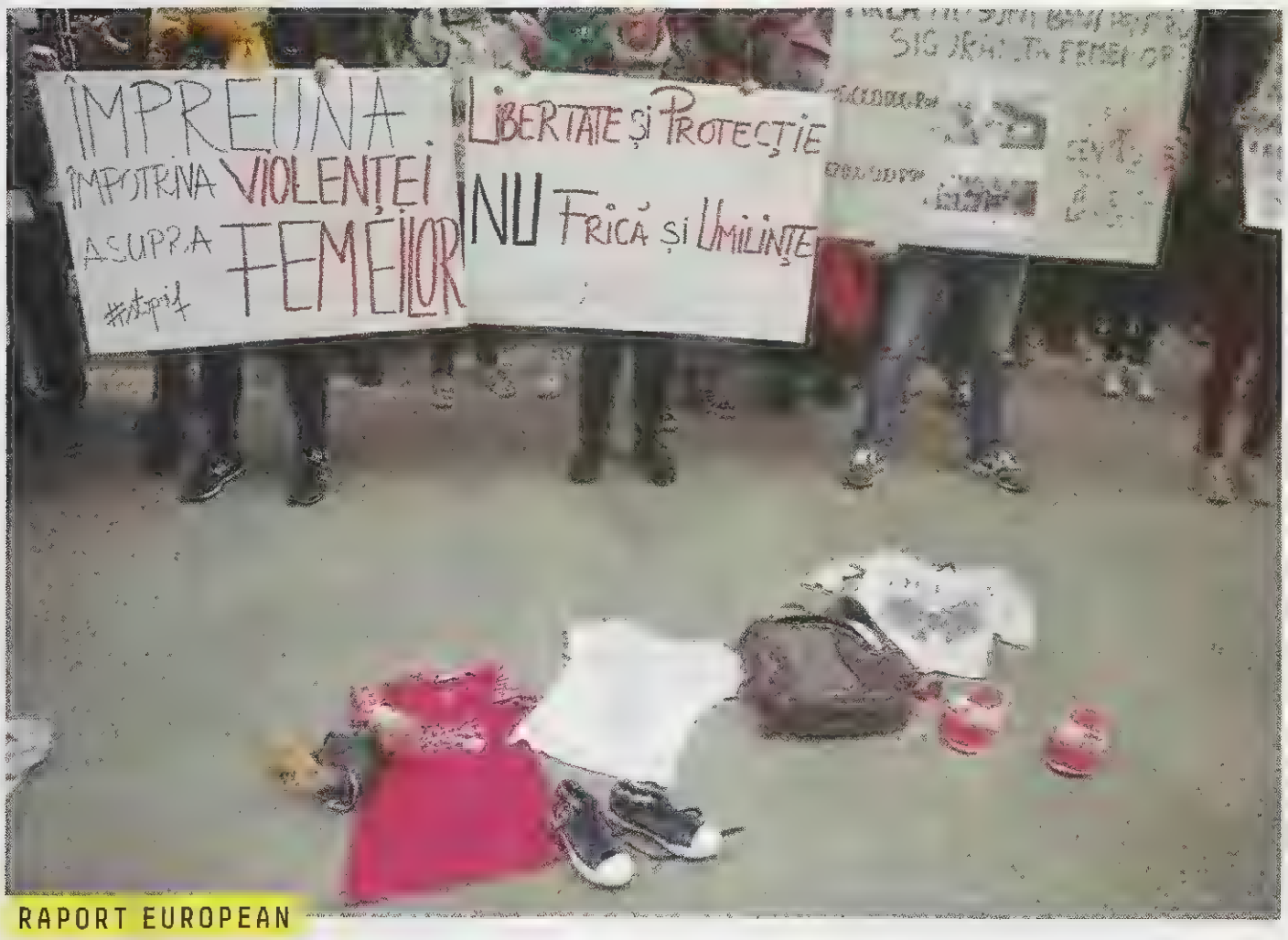

RAPORT EUROPEAN

România, eșec în respectarea drepturilor omului

ROMÂNIA ARE, ÎN CONTINUARE, cel mai mare număr de copii care merg la culcare flămânzi, nu reușește să reducă discriminarea romilor și trebuie să ia măsuri pentru ca și cuplurile de același sex să fie protejate de lege. Mai mult, în 2018, statul de drept a fost atacat în permanență. Acestea sunt câteva dintre concluziile raportului agenției UE care vizează respectarea drepturilor omului în România.

Pentru prima oară din 2008, de când Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) scrie rapoarte despre situația drepturilor omului din statele membre, sunt menționate în analiză atacurile asupra justiției și slăbirea statului de drept din România.

„Situația statului de drept din România continuă să stârnească îngrijorări în 2018, din cauza măsurilor legislative și a impactului acestora asupra independenței puterii judecătorești", arată FRA, în raportul publicat anul acesta. Experții europeni trec în revistă îngrijorările exprimate de Parlamentul European, atenționările GRECO și ale Comisiei de la Veneția, dar și propunerea aleșilor europeni de a lega acordarea de fonduri europene de respectarea statului de drept.

Deși este o premieră, nu ar trebui să ne surprindă observațiile FRA, explică, pentru *Newsweek România,* Romanița Iordache, care coordonează echipa de experți independenți a Agenției în România.

„Experții FRA au decis să includă în raportul comparativ și independența puterii judecătorești și să discute această temă în raport cu Ungaria, România și Polonia; acest lucru arată gradul de îngrijorare al acestora, dar și că înțeleg un lucru de bun-simț: nu putem să discutăm despre drepturi fundamentale în lipsa statului de drept", arată Romanița Iordache, care este expert independent pentru FRA din 2008.

De la preluarea puterii, în 2016, Coaliția PSD-ALDE a dus un război constant cu statul de drept: a adoptat ordonanțe controversate (precum celebra OUG 13, care a scos în stradă sute de mii de români), a modificat legile justiției, Codul Penal, a promulgat legea „grațierii mascate", prin care mii de deținuți care săvârșiseră infracțiuni cu violență au fost eliberați condiționat (între ei, tâlhari și violatori) și a înființat o secție de investigare a magistraților, văzută drept un instrument de intimidare al acestora.

30 la sută dintre romi trăiesc în case fără apă curentă

Raportul FRA atrage atenția că autoritățile române nu au reușit să integreze romii în societate, așa cum a recomandat Comisia Europeană încă din 2012, dar și că „familiile rome sunt adesea evacuate, casele lor sunt demolate, iar ONG-urile acuză autoritățile că nu respectă legea, nu oferă preavize de evacuare și nici alternative pentru locuire". De altfel, doar în Capitală, în ultimii cinci ani, au avut loc 585 de evacuări forțate, a arătat Jandarmeria Română, într-o statistică trimisă la solicitarea *Newsweek România.* La o evacuare pot fi date afară din casă și câteva zeci de persoane. Mulți dintre cei evacuați erau de etnie romă. La sfârșitul anului trecut, era disponibilă o singură locuință socială, la cele peste 10.000 de cereri depuse la primăriile de sector.

Raportul mai arată și că „cel puțin o treime dintre romi trăiește în case fără apă curentă, iar aproape jumătate nu are o toaletă sau o baie în casă. Majoritatea copiilor romi povestesc că sunt hărțuiți verbal sau fizic la școală". 52 de sesizări de discri-

DE

FLAVIA DRĂGAN
flavia.dragan@newsweek.ro

FOTO: INQUAM PHOTOS – OCTAV GANEA; AMBASADA SUA LA BUCUREȘTI

minare pe baza etniei a primit Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD) anul trecut. Cinci dintre ele erau pentru împiedicarea dreptului la educație, iar 28 pentru încălcarea demnității.

De trei ori mai multe mame minore decât media europeană

Cifrele sunt dramatice și în ceea ce privește sărăcia copiilor: România și Bulgaria sunt primele în clasamentul sărăciei, cu 42 la sută dintre copii aflați în risc de sărăcie sau excluziune socială, dublu față de rata medie la nivel european, care este de 24 la sută, arată FRA. De asemenea, potrivit datelor World Vision din 2018, unul din 11 copii din mediul rural merge la culcare fără să ia cina, iar jumătate dintre copiii din mediul rural sunt obligați să abandoneze școala, pentru că familia nu-i mai poate întreține.

Un alt studiu, al Salvați Copiii, arată că, anual, una din 15 fete cu vârste între 16 și 19 ani se căsătorește, iar 740 de fete devin mame înainte să împlinească 15 ani, adică 34 dintr-o mie. Mai rău decât noi stau doar Bulgaria și Georgia, cu 40 și 47 de nașteri la mie (media europeană este de 11 la mie). Și mortalitatea infantilă rămâne în România o problemă gravă: 6,7 la mie din copiii sub un an mor, în vreme ce media europeană este de 3,6 la mie.

Nici situația persoanelor cu dizabilități din România nu este mai bună: raportul FRA amintește despre „eșecul Consiliului de Monitorizare a Implementării Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, care a fost politizat și care refuză colaborarea cu societatea civilă". *Newsweek România* a arătat că, încă din 2017, PSD l-a pus în fruntea Consiliului pe Florinel Butnaru, un inginer auto. În raportul instituției pe 2018 nu se suflă niciun cuvânt despre decesul a 1.260 de copii și adulți cu dizabilități aflați în grija statului.

În schimb, FRA apreciază inițiativa Autorității pentru Persoane cu Dizabilități de a desființa centrele rezidențiale, pusă în dezbatere publică anul trecut.

Laude cu măsură pentru combaterea violenței domestice

Raportul FRA laudă România pentru progresele din domeniul combaterii violenței domestice, vorbind despre aplicarea ordinului provizoriu de protecție, dar și despre legea care sancționează hărțuirea sexuală și psihologică, precum și despre completarea legii privind combaterea violenței domestice, care stipulează că „obiceiul, cultura, religia, tradiția și onoarea nu pot fi considerate drept justificare pentru niciun tip de acte de violență". Pe de altă parte, în primăvara acestui an, a fost închis singurul centru din București deschis non-stop care adăpostea victime ale violenței domestice, deschis în parteneriat public-privat. Primăria Capitalei a motivat mai întâi că nu mai sunt fonduri, apoi că are propriile centre.

PROTEST, la închiderea singurului centru din București deschis non-stop pentru victimele violenței domestice. 23.000 de cazuri de violență în familie au avut loc în România, în 2018, potrivit datelor IGPR, furnizate ONG-ului Filia (sus). Jurista Romanița Iordache, alături de ambasadorul american Hans Klemm și avocata Iustina Ionescu. Ele au fost premiate, anul acesta, de Ambasada SUA la București, pentru că apără drepturile persoanelor LGBT. Expertele au pledat cazul Coman-Hamilton la CJUE (jos).

Cazul Coman: Câștig la CCR, poticnire la instanță

FRA analizează și cazul cuplului gay româno-american, format din Adrian Coman și Clai Hamilton, trecând în revistă decizia Curții Constituționale a României de anul trecut: „Bucurându-se de dreptul la viață privată și de familie, persoanele de același sex, care formează cupluri stabile, au dreptul de a-și exprima personalitatea în interiorul acestor relații și de a beneficia de o recunoaștere legală și judiciară a drepturilor și îndatoririlor corespunzătoare". CCR s-a pronunțat după decizia Curții de Justiție a Uniunii Europene, care a arătat că și cuplurile de același sex trebuie să se bucure de libera circulație în UE, asemeni cuplurilor heterosexuale.

În ciuda deciziei CCR, cazul trenează la Judecătoria Sectorului 5, unde s-a întors dosarul în care românul cere drept de reședință pentru soțul său, în baza căsătoriei încheiate în Olanda. Cei doi așteaptă o decizie încă din 2013.

O recomandare pe care o face un alt raport, recent lansat de Secretariatul Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI), este ca statul român să adopte o lege prin care să protejeze și cuplurile de același sex. Proiectul privind legalizarea parteneriatelor civile în România a fost respins în Senat, în primăvară, iar de atunci se află în comisii, la Camera Deputaților.

ECRI mai atrage atenția statului că trebuie să elaboreze o metodologie pentru polițiști, procurori și judecători în cazurile motivate de ură, dar și să rezolve problema subraportării cazurilor de violență asupra persoanelor vulnerabile, mai ales LGBT și de etnie romă. Ultimele observații ale ECRI pleacă de la o decizie a Curții Europene a Drepturilor Omului din 2016 (M.C. și A.C. împotriva României), în care statul român a fost condamnat pentru complicitate cu agresorii, în cazul a doi tineri gay bătuți în metrou, după o paradă LGBT, la București, în 2006. Cazul a fost clasat de autorități, pe motiv că s-au prescris faptele.

ÎN 1948, A ÎNCEPUT DRUMUL spre beatificare al celor șapte episcopi greco-catolici. El s-a încheiat, simbolic, pe 2 iunie 2019, la Blaj, printr-o ceremonie oficiată de Papa Francisc.

Distrugerea prin unificare a Bisericii Greco - Catolice s-a făcut printr-un blitzkrieg, în numai două luni. Comuniștii au forțat trecerea la ortodoxie a unui număr simbolic de preoți greco-catolici, pentru a da un exemplu. A urmat desantul securității în satele Transilvaniei, unde - sub amenințare și prin violență - țăranii au fost obligați să își lepede credința. Apoi, au fost arestați episcopii greco-catolici. Patru dintre ei vor sfârși în închisoare. Cei trei episcopi supraviețuitori au fost scoși din Sighet la 4 ianuarie 1955 și au fost duși în domicilii obligatorii. În plus, unul dintre ei a fost rearestat, murind la Gherla.

La 1 decembrie 1948, Biserica Greco-Catolică este desființată prin lege. Peste 1,4 milioane de credincioși rămân fără păstorilor. Abia după 1964, se vor face, în clandestinitate, primele hirotonisiri. Comuniștii nu vor face concesii. Primit în audiență de Papa Paul al VI-lea, în 1973, Nicolae Ceaușescu declara că „problema Bisericii Greco-Catolice Române o socotim închisă, pentru totdeauna. Pentru noi nu există. E o problemă și religioasă, dar și de stat".

DE

PETRE BĂDICĂ

petre.badica@newsweek.ro

Argument

„Când cineva mă întreabă: câți credincioși greco-catolici mai sunt în România, eu spun că întrebarea e nedemnă. E cinic să faci asemenea calcule după două generații de persecuții, crime și ani pierduți în închisori", spune Emanuel Cosmovici, care se recomandă a fi inginer, cercetător în programare. Dar Emanuel Cosmovici a fost și membru al Postulaturii Cauzei Greco-Catolice. A participat la redactarea documentului pe baza căruia Vaticanul a decis beatificarea episcopilor greco-catolici. N

Istoria Bisericii Greco-Catolice

1683: turcii sunt înfrânți în „Asediul Vienei",
1691: Transilvania este inclusă în Imperiul Hasburgic,
1697: primul sinod în care se discută „Unirea cu Roma",
1737: sediul Bisericii se mută la Blaj,
1757: deschiderea Școlilor de la Blaj,
21 februarie 1948: Gheorghiu Dej a lansat un atac deschis împotriva Vaticanului, respectiv împotriva preoților catolici,
29 august 1948: Comisie pentru lichidarea Bisericii Greco-Catolice,
1 octombrie 1948: 38 de preoți obligați să treacă la ortodoxie,
27 octombrie 1948: ordin de arestare a tuturor episcopilor,
1 decembrie 1948: decret pentru desființarea Bisericii.

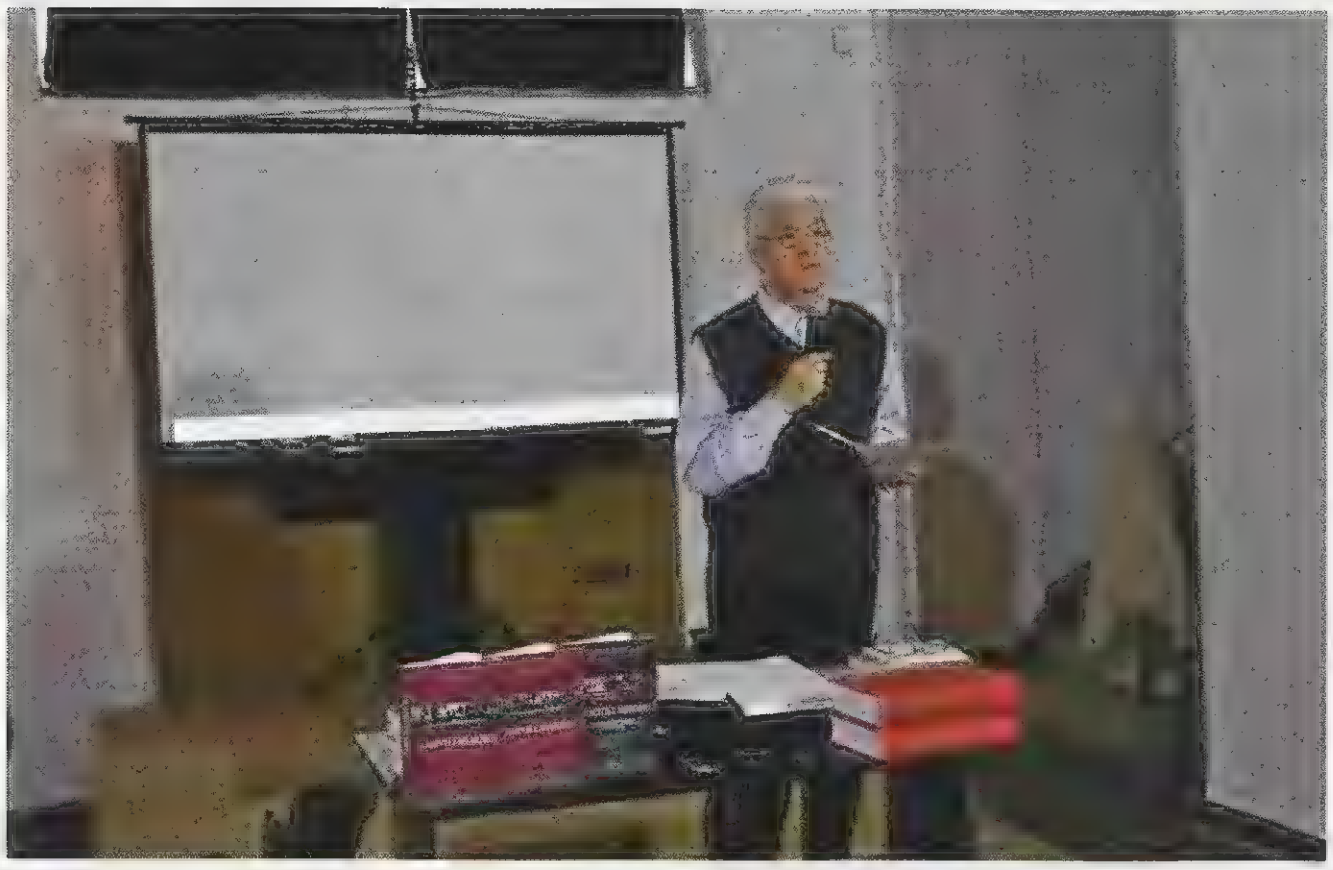

EMANUEL COSMOVICI,
membru al Postulaturii Cauzei Greco-Catolice, la Sighet.

„Nu pătimirea îl face pe martir, ci cauza pătimirii"

Newsweek România: **Cum și când s-a decis deschiderea „dosarului de beatificare"?**

Emanuel Cosmovici: În 1994 s-a întrunit Consiliul Ierarhilor Bisericii Greco-Catolice (Sinodul epsicopilor) prin intermediul căruia s-au început demersurile procesului de beatificare. A fost numit un Părinte Postulator, cel care prezintă cererea de beatificare. S-a luat legătura cu Congregația Cauzelor Sfinților de la Vatican, în sarcina căreia cad procesele de beatificare. Au trecut câțiva ani până s-a fixat tribunalul și judecătorul delegat din partea mitropolitului Lucian Mureșan. S-au stabilit 18 martori care au depus mărturii despre suferințele episcopilor. A început activitatea unei comisii istorice care și-a publicat concluziile în 2008. Membrii Postulaturii au avut acces la Arhivele Vaticanului. S-a crezut că Arhiva Blajului a fost arsă și aruncată pe Târnave. A fost regăsită și, o dată cu ea, documente, scrisori ale preoților care datau până în ziua arestării episcopilor. Apoi ceasul s-a oprit.

Când v-ați alăturat cercetărilor?

M-am implicat în faza ultimă a traseului Postulaturii: faza romană (în care se finalizează argumentarea martiriului - n. red.). Postulator a fost ales preotul Vasile Man, care a și citit biografia episcopilor în fața Papei Francisc. Arhivele esențiale ale înțelegerii evenimentelor au fost identificate și cercetate de colaboratori ai Postulaturii abia între anii 2012-2014. Astfel, lucrul la Dosarul de beatificare a continuat până 2018. În acel an, au putut fi predate Congregației Cauzelor Sfinților, cele două volume „Positio super martyrio", cu un total de 1.900 de pagini.

La Roma, nu se acceptă martiriul comun. Nu a fost ușor să explicăm că a fost vorba de un atac împotriva întregii Biserici, în care martiriul episcopilor a fost doar un moment.

Așadar, în aprilie 2018, s-au predat volumele spre analiză la Vatican. Ar fi trebuit să urmeze o lungă așteptare, deoarece lista cu propuneri de beatificare este lungă. Numărul teologilor care analizează cazurile, este limitat. Prefigurându-se vizita Papei în România, procesul a fost accelerat. A fost ales, prin vot secret, „Congresul Teologilor" format din nouă membri. Fiecare a citit și a votat în sensul că argumentarea este consistentă, iar cei șapte pot fi declarați martiri. Ulterior, un număr de 11 cardinali au citit cele două volume și au votat pozitiv. În final, volumele au ajuns pe masa Papei Francisc. A fost un parcurs lung, de 25 de ani.

Care au fost condițiile îndeplinite pentru beatificare?

Toma D'Aquino a spus: „Nu pătimirea îl face pe martir, ci cauza pătimirii".

Sunt obligatorii trei direcții de cercetare ale martiriului. Trebuie ajuns la concluzia că viața a fost scurtată de persecutor. Trebuie dovedit că persecuția a fost din ură împotriva credinței. În cazul episcopilor, persecuțiile au continuat și în închisoare. Dacă treceau la ortodoxie își salvau viața. Au refuzat. Al treilea punct din argumentare ține de atitudine. Trebuie dovedit că a existat un moment în care ei și-au pus în pericol viața pentru biserică.

Nașterea Bisericii Greco-Catolice

În secolul al XVIII-lea, în Transilvania existau trei stări – maghiari, sași, secui și patru religii acceptate - calvină, luterană, catolică, unitariană. Românii erau niște „exotici". Ei aparțineau de Mitropolia Ortodoxă de la Bălgrad. Habsburgii au făcut o ofertă românilor din Ardeal. „Unirea cu Roma", în schimbul accesului la școli, funcții și decizii, drepturi egale. După „Unire", românii ardeleni își păstrau ritul bizantin, calendarul și vechiul drept canonic. În schimb, vor recunoaște autoritatea Papei.

Beatificarea este actul prin care Suveranul Pontif acordă unui creștin catolic, declarat anterior martir, titlul de „Fericit" și permite să i se aducă un cult public în cadrul unei Biserici locale

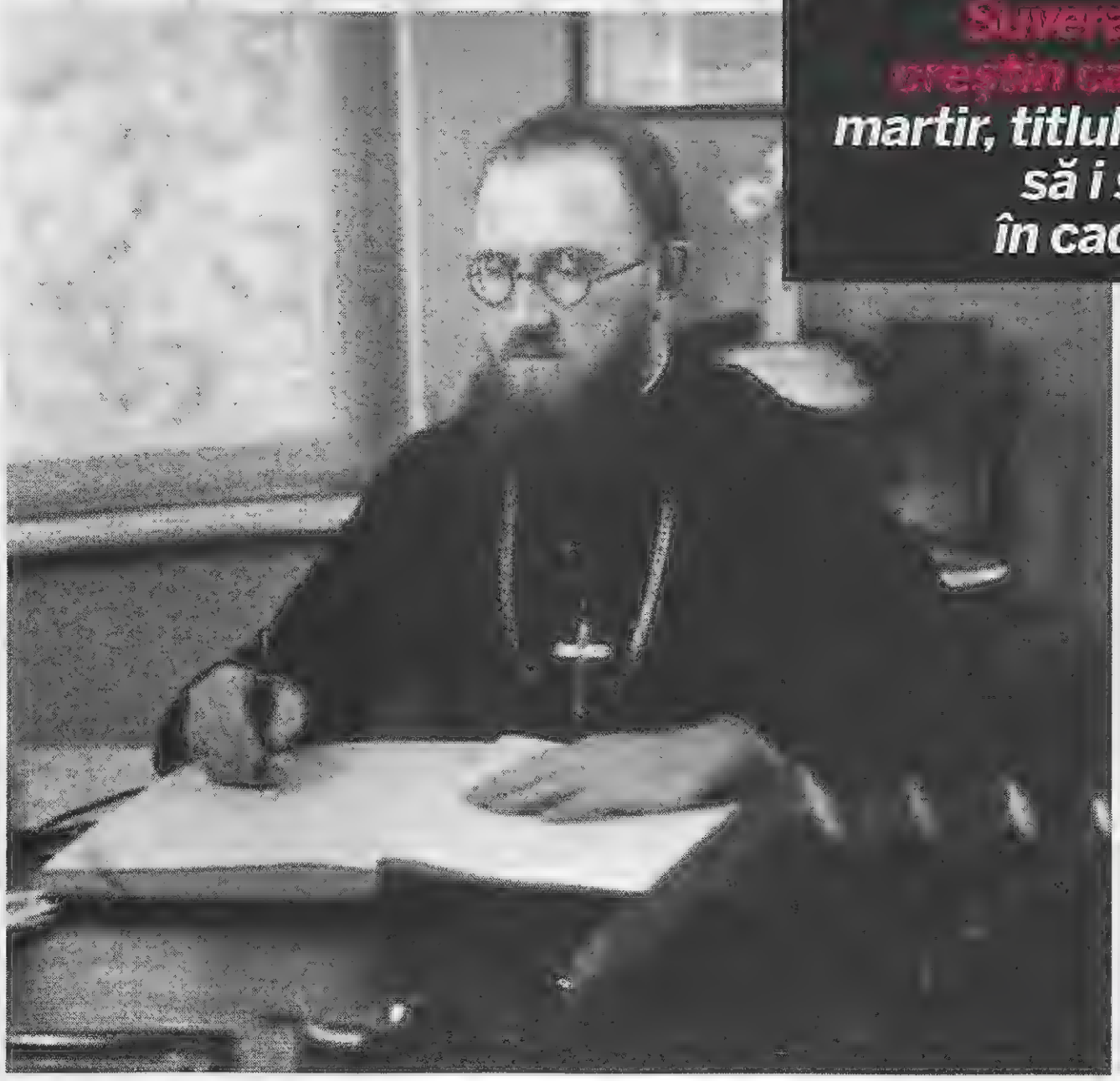

Pușcăria te va elibera

Dispariția fizică a episcopilor s-a făcut din ura față de credință a comuniștilor. Cei șapte episcopi au urmat „școlile Blajului" și studii aprofundate la Roma, Budapesta sau Viena. Toți au fost doctori în teologie. Au fost arestați în octombrie 1948, doar Iuliu Hossu, Ioan Bălan și Alexandru Rusu au supraviețuit închisorii Sighet.

Episcopul Vasile Aftenie a murit în ancheta Securității și de aceea nu are fotografie în zeghe. A murit îmbrăcat în propriile sale haine. La deshumare s-a găsit colarul preoțesc de celuloid.

VASILE AFTENIE: *după deces, oamenii îl știau drept făcător de minuni (1899, Londorman - 1950, Văcărești).*

Un preot, martor în procesul de beatificare, rememorează: „În seara arestării eram cu episcopul Aftenie, cu Tit Liviu Chinezu, preotul Gheorghe Radu, cantorul Traian Suci. A venit la noi o fetiță, de 7-8 ani, și ne-a întrebat: «Cine este episcopul?», «Eu sunt», i-a răspuns Vasile Aftenie. Fetița a continuat: «Doi nenea au venit pe stradă și s-au oprit la poartă. Și unul a zis: La noapte, de aici vom aresta pe episcopul». Fetița auzise accidental cele relatate, întrucât ea se juca împreună cu alți copii de pe strada noastră... Traian Suciu i-a sugerat să se retragă într-un loc mai sigur spunându-i: «Preasfințite, veniți la noi, la geamgiii din Bucureștii Noi. Acolo vă ascundem și veți fi păzit!». Acesta, luând în mână crucea pectorală, i-a răspuns: «Această cruce mă oprește. Tot eu să mă ascund? Ce s-ar întâmpla dacă pe front generalul ar dezerta?». Cuvintele copilei s-au îndeplinit: în acea noapte episcopul Vasile Aftenie a fost arestat".

În noaptea de 25 martie 1950, după ce s-a întors din anchetă, Vasile Aftenie a suferit un accident vascular cerebral. După două zile, a fost dus la infirmeria închisorii Văcărești, unde a murit în noaptea de 9-10 mai 1950. A doua zi a și fost înmormântat, în mare taină, la Cimitirul Belu Catolic. Pe crucea lui s-au pus doar inițialele: A.V. Nu prea se știa al cui e mormântul, dar se spunea că „la mormântul Ave" se petrec minuni! Era tot timpul acoperit de flori și lumânări.

VALERIU TRAIAN FRENȚIU

(1875, Reșița Montană – 1952, Sighet)

Papa l-a numit pe decanul de vârstă al episcopilor, PS Valeriu Traian Frenţiu, la 18 iulie 1941, ca administrator apostolic al Mitropoliei Blajului.

În octombrie 1948 este blocat în clădirea episcopiei din Oradea. În raportul Securităţii, se menţionează: „Preoteasa [Emilia Bandici] primeşte instrucţiuni [de la episcop] ca preoţii să reziste mai departe şi ca poporul să fie îndemnat la rezistenţă în continuare cu orice preţ".

Iuliu Hossu povesteşte cu duioşie în memoriile sale: „Episcopul Frenţiu suporta toate neajunsurile, toate greutăţile cu eroică răbdare, nicicând nu s-a auzit un cuvânt de tânguire. Dacă îl întrebam: «Te doare ceva?», răspundea totdeauna liniştit: «Pentru aceea suntem aici, să suferim». Realizând că va muri, episcopul Frenţiu a avut un ultim gest de atenţie pentru episcopul Hossu. „Traian Frenţiu avea o bucăţică de săpun parfumat, pe care o aşeza sub perină, între lingerie, să rămână miros mai bun, risipind întrucâtva aerul greu ce stăpânea în celulă (...). Cam prin 7-8 iulie, stând răzimaţi pe căpătâiele paturilor noastre, povestind cap la cap, pe neobservate îmi trece în mână bucăţica de săpun, şoptindu-mi: „Ţi-o dau ţie». Am şoptit profund mişcat: «Mulţumesc!»".

IOAN SUCIU: *S-a rugat pentru călăul Stalin (1907, Blaj - 1953, Sighet)*.

„Episcopul tinerilor". În timpul ocupaţiei horthyste a nordului Transilvaniei, a scris manuale româneşti de religie pentru fiecare clasă, precum şi o serie de cărţi de spiritualitate foarte accesibile: Eroism, Tinereţe, Mama, Rănile Domnului, Pier Giorgio Frassati, Fecioara de la Fatima.

A stat în închisoarea Jilava între 3 şi 26 octombrie 1950, după care a ajuns la Sighet. Despre şederea lui la Jilava, Ioan Pădurean, un avocat din Blaj, colegul său de celulă, mărturiseşte: „Într-o dimineaţă mi-a spus că s-a rugat pentru Stalin. Eu am sărit din pat şi am zis: «Cum aţi putut face una ca asta, Preasfinţite? Stalin nu e doar îndrăcit, e dracul în persoană! Aţi dat peste cap toată iconomia divină!». El a început să râdă şi mi-a spus: «Dar tu cum vrei să rezolvi problema?»".

Părintele Ioan Ploscaru rememorează : „În ultimele zile, episcopul Suciu era întins pe pat, slăbit, ca o mumie. El a fost obligat să se ridice din pat şi să se dezbrace la piele, în celula foarte rece. (...) Percheziţia s-a încheiat. Durase aproape o oră, iar noi eram înţepeniţi de frig. Episcopul Suciu abia a mai putut merge până la pat. (...) După frigul îndurat la această percheziţie, sănătatea episcopului Suciu s-a înrăutăţit. Nu se mai putea ridica din pat. A urmat apoi acea maximă încercare: a fost izolat în celula 8". S-a stins în celula 44, a episcopilor. Avea 46 de ani.

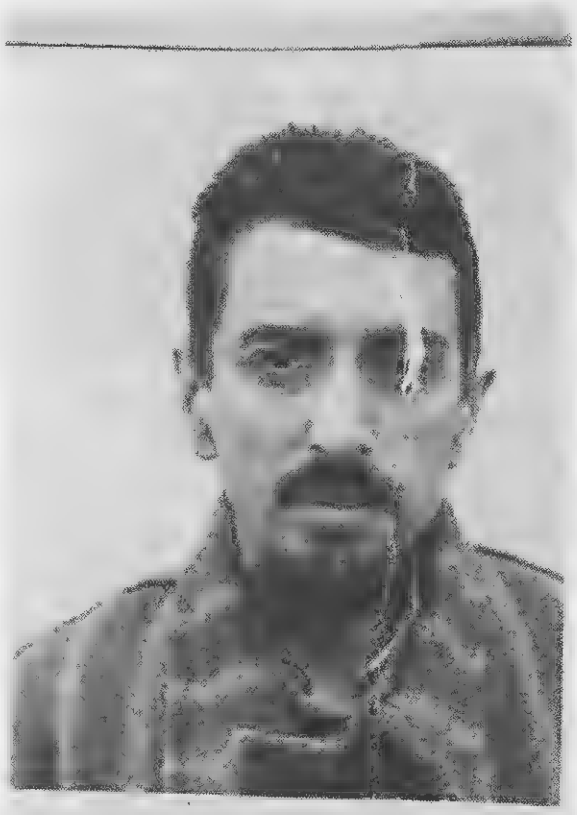

TIT LIVIU CHINEZU: *a refuzat tratamentul medical (1904, Iernuțeni – 1955, Sighet).*

A acceptat consacrarea ca episcop în clandestinitate, la cererea Papei, ceea ce implica mari riscuri. „A fost unul dintre cei mai categorici opoziționiști împotriva actului de unire dintre Biserica Greco-Catolică și Biserica Ortodoxă Română, în acest sens desfășurând propaganda în rândurile credincioșilor prin predicile ținute", este caracterizarea făcută de Securitate.

La Sighet s-a îmbolnăvit de inimă. Știa că boala lui putea fi tratată, iar viața lui salvată, dar acolo nu se asigura niciun tratament medical. Prin aceasta, el a trăit clipă de clipă conștiința faptului că-și va pierde viața pentru Cristos.

Episcopul Adalbert Boros mărturisește că, alături de viitorul episcop Alexandru Todea, l-a văzut pe Tit Liviu Chinezu înainte să se stingă. Atunci când i-a observat că au intrat în celula lui, PS Chinezu a realizat în ce pericol se află aceștia, a înțeles de ce au venit, le-a zâmbit, a sărutat cruciulița de tablă pe care o aveau la ei și a primit dezlegarea sacramentală. În două ore a murit.

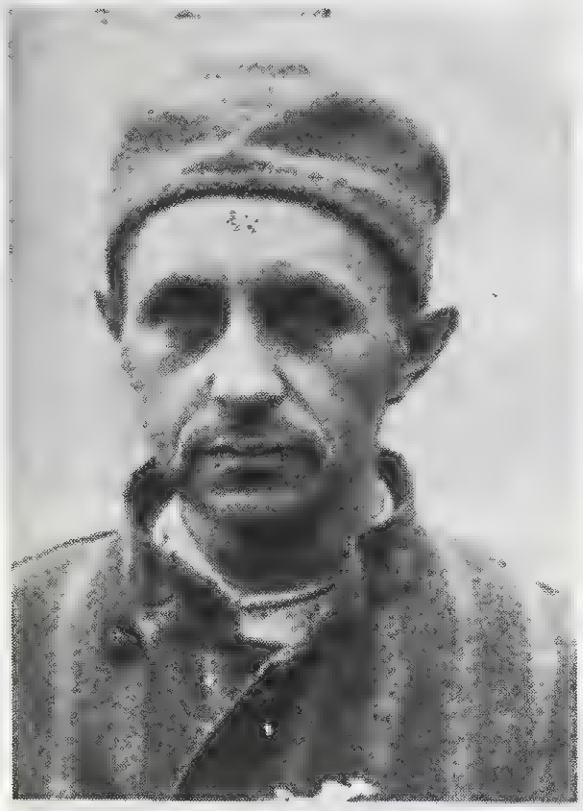

ALEXANDRU RUSU: *închisoare în formă continuată (1884, Șăulia de Câmpie – Gherla, 1963).*

Scăpat cu viață după aproape cinci ani de la Sighet, epsicopul Alexandru Rusu a fost rearestat în 1956. Va trece prin cruntele închisori de la Pitești, Dej și Gherla. Cu câteva zile înaintea morții îi spune doctorului Petrassevich: «„Doctore, ai să scapi. Eu mai am câteva zile de trăit. Să mergi la Roma și să-i spui Sfântului Părinte că eu și cu toții am stat la datorie și să nu uite de Biserica noastră Greco-Catolică. Și mai spune-i, te rog, că am luptat și mi-am dat viața pentru Biserica Catolică și pentru Papa".

Doctorul Tiberiu Turculeț, el însuși fost deținut la Gherla, scrie: „Condițiile obișnuite erau groaznice. Era un WC deschis, se așeza fiecare, erau treizeci de indivizi, fiecare venea la rând, om după om. În permanență era ocupat. Ce apă, dom'le? Veneai cu o ceșcuță de apă pe care o aveai. A fost fără aer. Gândiți-vă că a trăit atâția ani fără aer, fără alimentație, cu miros, lipsă de orice, peste care s-a supraadăugat vârsta, s-a adăugat fragilitatea. Zi de zi aceeași mâncare, ani de zile, nu puteai să stai culcat, trebuia să stai în picioare tot timpul... plus pedepsele pentru lucruri pe care ei le considerau grave. Moartea lui nu a fost moarte naturală, el a murit de septicemie. Boala survenea la un organism slăbit de închisoare. La el nu au fost 15 ani de închisoare obișnuită, au fost și acutizări ale situației, cum a fost perioada lui Goiciu, cu o alimentație extrem de redusă.

La dânsul au fost două cruci, a închisorii și a bolii".

Mormânt necunoscut. A fost privat de libertate, 14 ani și șase luni.

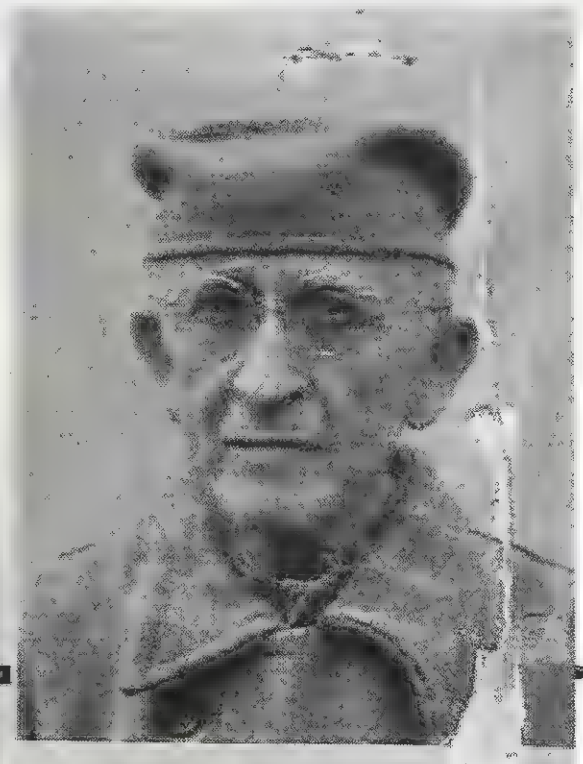

IOAN BĂLAN: *s-a spovedit unui informator (1880 – 1959, Ciorogârla).*

Ca și ceilalți episcopi, îi excomunică pe cei care au susținut acțiunea autorităților în urma căreia mai mulți preoți au trecut la ortodoxie. Este eliberat de la Sighet, în 1955, în timpul unei destalinizari „ezitante", care a durat mai puțin de doi ani. Episcopii supraviețuitori au fost scoși de la Sighet și internați, timp de 4 luni, pentru refacere, la Spitalul Floreasca. Poporul a început să se manifeste. „Mișcarea petiționară" a strâns zeci de mii de semnături din sate și orașe care au fost trimise la București la autorități. Greco-catolii cereau să-și poată practica religia. Episcopii au susținut reorganizarea în clandestinitate a Bisericii. Atunci, Securitatea i-a izolat pe cei trei episcopi care au supraviețuit închisorii. Fiecare a fost plasat într-un alt domiciliu forțat, înconjurați de informatori calificați. Ioan Bălan a ajuns la mănăstirea Ciorogârla. La un moment dat și-a pierdut cunoștința. A cerut să fie dus la Lugoj să se trateze. Securitatea i-a cerut să treacă mai întâi la ortodoxie. Refuzând, după trei săptămâni a murit. A apucat să se spovedească la un preot, care era și informator.

A petrecut 10 ani și nouă luni fără libertate.

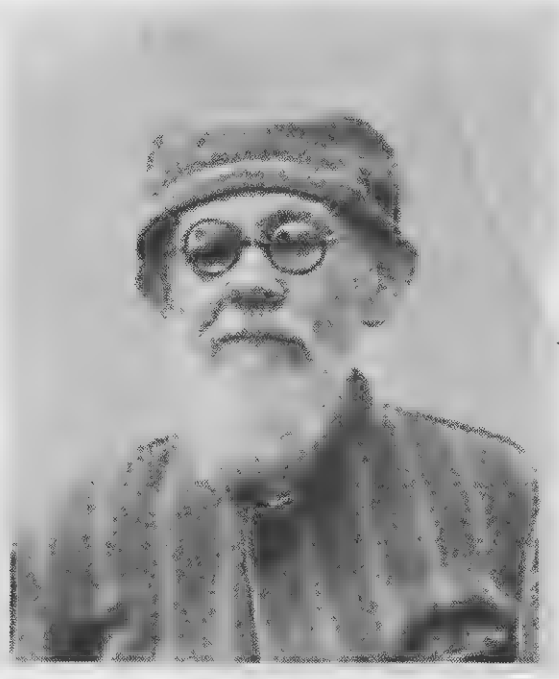

IULIU HOSSU: *nu voi ajunge ceasul învierii Bisericii (1885, Milașul mare – 1970, București)*

După 1948, a fost închis cinci ani la Sighet, după care a continuat timp de încă 15 ani în domiciliu obligatoriu.

Atunci când un preot informator a invocat „lipsa de perspectivă" a rezistenței sale, a răspuns: „Perspectiva o va da tot Domnul. Femeile, când au mers la mormântul Domnului, s-au întrebat îngrijorate: «Cine ne va răsturna nouă piatra de pe ușa mormântului?». Și pe când au ajuns acolo, puterea lui Dumnezeu răsturnase piatra, iar Cristos înviase. Așa și acum, sunt sigur că Biserica va învia, nu sunt însă sigur că eu voi ajunge acel ceas fericit. Cine va răsturna piatra? Domnul!".

În 1958, Părintele Patriarh a spus că ar fi bucuros să participe la sărbătoarea împlinirii a 50 de ani împreună cu fostul episcop Iuliu Hossu. Acesta din urmă a răspuns că a făcut câteva memorii la guvern și după ce primește răspuns își va spune părerea. Patriarhul Justinian Marina s-a deplasat la mănăstirea Ciorogârla cerându-i, conform unui informator, „să renunțe la ideile sale fixe pe care le are cu privire la subordonarea sa oarbă față de Vatican".

La 7 mai 1970 și-a pierdut de mai multe ori cunoștința. Din pricina condițiilor severe de izolare, familia sa nu a fost înștiințată, iar spitalizarea s-a făcut cu o săptămână de întârziere. A murit la spitalul Colentina din București la 28 mai 1970.

A fost privat de libertate timp de 21 de ani și șase luni.

Textul a fost redactat în urma discuțiilor cu domnul Emanuel Cosmovici și pe baza unor documente și cărți de specialitate.

FOTO: COLECȚIA POSTULATURII CAUZEI DE BEATIFICARE A EPISCOPILOR GRECO-CATOLICI

Dej: Vaticanul a trecut de partea imperialiștilor

Scenariul pentru desființarea Bisericii Catolice a fost dictat de Stalin după experiența ucraineană.

ÎN ANUL 1945, STALIN I-A CERUT lui Georgij Karpov, șeful Consiliului pentru Afacerile Bisericii Ortodoxe Ruse, de pe lângă Consiliul Comisarilor Poporului al URSS, colonel NKVD, „să schițeze o «instrucțiune» pentru un atac global asupra Bisericii Catolice și pentru creșterea rolului Bisericii Ortodoxe în lupta anticatolică".

Scenariul utilizat a fost „lichidarea prin unificare". Primul document care transmite ordinul sovietic de „lichidare" a Bisericii Greco-Catolice din România este un raport din Arhiva CC al PCR, semnat de noul ministru al Cultelor, Stanciu Stoian, în februarie 1948: „Greco-catolicii sunt un element de dezbinare în sânul populației românești și de atașament la politica Vaticanului. În Uniunea Sovietică, în Ucraina Subcarpatică, uniația a fost tocmai pentru aceea abolită în martie 1946. E cazul să reexaminăm și noi problema". Vaticanul era considerat ca fiind trecut de partea imperialiștilor. După vizita la Kiev, ministrul Cultelor se întoarce la București și redactează „Planul concret pentru revenirea Bisericii Greco-Catolice la ortodoxie", care era în realitate planul unui asalt în 3 etape pentru „lichidarea" Bisericii Greco-Catolice Române.

Cu furci și topoare

Prima etapă a planului a fost realizarea unei „Consfătuiri la Cluj" a 38 de preoți greco-catolici care trec la ortodoxie. Ea trebuia să legitimeze acțiunile de masă care urmează. Simultan, în 2.000 de sate, au intrat „comitete parohiale de inițiativă", care trebuiau să asigure trecerea la ortodoxie, în anumite zile, după liturghie a credincioșilor greco-catolici. „Adunările parohiale, cu ocazia slujbei la biserică, pentru trecerea credincioșilor greco-catolici la ortodoxie, în fiecare sat, se pregătesc cu grijă, izolându-se potrivnicii și organizându-se temeinic ceilalți. Adunarea trebuie să fie cu bună dispoziție sufletească și disciplinată. De preferință, adunările se vor face duminică 10 octombrie, joi 14 octombrie (Sfânta Paraschiva) și duminică 17 octombrie", se arată în plan. Oamenii au refuzat, au ieșit uneori cu furci și topoare, au intervenit Securitatea și Jandarmeria. Cine nu a fost convins a fost închis.

Când 50% treceau la ortodoxie, se confisca biserica. Operațiunea de trecere pe teren a continuat până în data de 21 octombrie 1948. În noaptea de 27 octombrie au fost reținuți toți episcopii Bisericii Greco-Catolice. Iar, la 1 decembrie, a fost publicat decretul de interzicere a acestei Biserici.

Rolul Bisericii Ortodoxe

A existat un motiv pentru care episcopilor greco-catolici le-a fost impus domiciliu obligatoriu în mănăstiri ortodoxe. S-a căutat insuflarea ideii că Biserica Ortodoxă a declanșat prigoana, un lucru fals. Niciun document din perioada de arestare a episcopilor nu atestă o inițiativă a Bisericii Ortodoxe în acest sens. Nu Biserica Ortodoxă a planificat lichidarea bisericii Greco-Catolice. Un șef al Securității scria în 1950: „Eu cred că, mai presus de orice, Mitropolitul N. Bălan n-a voit să se angajeze total în lupta de exterminare a greco-catolicilor din Ardeal de teama de a nu fi acuzat mai curând sau mai târziu că a profitat de anumite împrejurări speciale și a lovit mortal Biserica Greco-Catolică. Numai prin o astfel de teamă se poate explica, în ultimă analiză, neglijarea, dezinteresarea și uneori chiar o atitudine potrivnică avută față de problema greco-catolică din Ardeal".

Mai puțin de 10% din proprietățile deținute, înainte de 1948, de Biserica Greco-catolică, au fost retrocedate.

FOTO: IONIȚĂ ANDRON

BUCUREȘTI TV HD

EI AU ALES ADEVĂRUL TU?

www.BucurestiTV.net

VECINĂTATE TOXICĂ

China sufocă Rusia. Economic, politic, militar

Până în 2030, puternicul nostru vecin de la Răsărit riscă să devină o super-putere vasală Chinei

„RUSIA DEVINE DIN CE ÎN CE MAI dependentă de China din punct de vedere economic, politic și militar. Practic, China este nelipsită din toate scenariile privind dezvoltarea Rusiei în următorul deceniu".

Fraza îi aparține lui Denis Sokolov și a fost inserată într-o analiză intitulată „Rusia, o superputere proxy a Chinei". Analiza face parte din raportul „Rusia-scenarii pentru 2030", publicat de Fundația Rusia Liberă, un influent think-tank american. Astfel, pe măsură ce Rusia este împinsă afară de pe pieţele europene de energie, China devine un consumator tot mai important de hidrocarburi și alte resurse naturale provenite din Rusia.

În anumite industrii, influența Chinei este foarte profundă, până la dependență. Este vorba de industria prelucrării lemnului, extracției petrolului, producției de materiale de construcții, prelucrării metalelor etc. În aceste domenii, companiile rusești sunt dependente, nu doar în ceea privește vânzarea de materii prime către China, ci și la capitolul achiziției de echipamente și al investițiilor chinezești.

Pe piața rusească de bunuri de larg consum, China face eforturi pentru a fi prezentă cu mărfuri la toate nivelurile. Rezultatul: majoritatea lanțurilor de retail și a importatorilor din Rusia devin lobby-işti pentru interesele chinezești.

Patronii acestora sunt, de obicei, ofițeri de rang înalt din FSB, serviciul intern de informații al Rusiei, din Ministerul Afacerilor Interne (MVD), care le acordă comercianților chinezi asistență administrativă.

„China nu este doar un client al Complexului Militar- Industrial (CMI) rusesc, ci și principalul său competitor pe pieţele mondiale", scrie Sokolov în analiza sa. El subliniază că, în contextul sancțiunilor internaționale, Rusia este forțată să achiziționeze anumite componente militare din China.

Este vorba de componente ale sistemului de apărare anti-aeriană, piese ale avioanelor militare, echipamente de navigație, sisteme de orientare pentru artilerie, sisteme de rachete MLRS, drone și alte arme moderne.

China, pe de altă parte, achiziționează numai acele tehnologii, cicluri de producție și specialiști, care îi permit să preia controlul asupra pieţelor de armament dominate tradițional de Rusia: Venezuela, în America de Sud, Algeria, în Africa, Orientul Mijlociu etc.

DE

SILVIU SERGIU
silviu.sergiu@newsweek.ro

Influență asupra grupurilor de... influență

În sistemul politic rus, o influență deosebită o au grupările politice neoficiale (denumite și ICG - Grupări Criminale Inter-departamentale). Acestea se luptă pentru controlul instituțiilor de stat. Cea mai aprigă luptă este pentru controlul FSB, a instanțelor judecătorești, a Ministerului Afacerilor Interne (MVD) și a agențiilor de informații externe.

Este un mediu de afaceri favorabil oamenilor de afaceri chinezi. Stilul chinezesc de exercitare a controlului economic și politic asupra partenerilor de afaceri și al politicilor diferă de cel rusesc, prin pragmatism și resursele incomparabil mai mari.

Astfel, controlul Chinei asupra regimului lui Vladimir Putin devine din ce în ce mai adânc și multi-stratificat. „Rusia ar putea nu doar să piardă controlul asupra celei mai mari părți a teritoriilor și resurselor sale, dar și să devină o superputere proxy, deținătoare de arme nucleare, care, deși nu actionează exclusiv în interesul Chinei, este strâns legată de aceasta prin multiple canale informale, politice și economice, prin conexiuni transfrontaliere și transnaționale", precizează Sokolov în analiza sa.

PREȘEDINTELE CHINEI, Xi Jinping, este foarte conștient că țara sa este cu mulți pași în fața Rusiei lui Vladimir Putin

O situație cu atât mai periculoasă cu cât integrarea economică și tehnologică în secolul XXI este mult mai profundă decât în a doua jumătate a secolului XX, în vremea URSS. Controlul în creștere al Chinei asupra sistemului politic și economiei rusești se manifestă prin:

1. Cooperarea tot mai intensă în domeniul militar, utilizarea cu predilecție de către Rusia a componentelor IT&C chinezești.

Indicatorii relevanți pentru aceste evoluții sunt:

- investițiile chinezești în industria de armament rusească;
- achiziționarea și plasarea în teren de arme chinezești, de către forțele armate și forțele de poliție din Rusia;
- preluarea de către China a clienților și a pieților de echipament militar (ex. vânzările de tancuri către Azerbaidjan);
- numărul inginerilor ruși angajați în China;
- retragerea Rusiei de pe piața indiană a armelor;
- exercițiile tactice comune efectuate de Rusia și China;
- proiecte spațiale comune, cum ar fi lansarea de rachete de la centrele spațiale din Rusia.

2. Ponderea în creștere a Chinei în comerțul exterior rus și schimbarea structurii de proprietate a companiilor prin care se derulează acesta.

Companiile chinezești achiziționează pachete mari de acțiuni la firmele exportatoare rusești, investesc în modernizarea lor și, atunci când este posibil, instalează echipamente și angajează personal din China.

3. Creșterea concurenței între siloviki ruși (mafioți proveniți din servicii secrete) pentru acces la investițiile chinezești.

4. Adoptarea tehnologiilor chineze din domeniul supravegherii electronice.

Un exemplu sunt sistemele de recunoaștere facială pentru camerele de supraveghere instalate în marile orașe.

Documente oficiale ale autorităților din Rusia relevă faptul că investițiile chineze directe în Rusia s-au ridicat la 645 de milioane de dolari, în 2015, și la 350 milioane, în 2016. Cu toate acestea, statisticile chineze susțin că investițiile directe au fost de câteva ori mai mari, în 2015 atingându-se pragul de 2,96 miliarde de dolari.

În februarie 2017, Gao Hucheng, ministrul Comerțului din China de la acea vreme, a estimat că investițiile țării sale în Rusia totalizează 42 miliarde de dolari.

Potrivit unui raport despre investițiile chinezești în străinătate, în 2016 acestea au totalizat 145,67 miliarde de dolari. Din această sumă, 116,35 miliarde de dolari (80%) au fost investiți via offshore, prin Hong Kong, Olanda, Insulele Cayman, Insulele Virgine Britanice și Bermuda.

Schimburile comerciale, un indicator relevant

Volumul schimburilor comerciale dintre Rusia și China este, de asemenea, o dovadă a integrării crescânde a celor două economii: în 2018 ele au depășit 100 de miliarde de dolari. Importurile de bunuri din China s-au ridicat la 47,97 miliarde dolari, în timp ce exporturile Rusiei către China au atins au atins 59, 08 miliarde dolari.

În 2017, China a achiziționat petrol și gaze din Rusia în valoare de 25,3 miliarde dolari. În octombrie 2018, Rusia a devenit lider în furnizarea de petrol către China. Importurile au crescut la 9,7 milioane de barili/cap de locuitor/zi. Creșterea importurilor rusești este asociată cu războiul comercial cu Statele Unite ale Americii, deoarece China a contra-atacat și a redus importurile de petrol și gaz natural lichefiat (GNL) din SUA la

Controlul politic exercitat de China asupra regimului de la Moscova este tot mai adânc și multi-stratificat

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

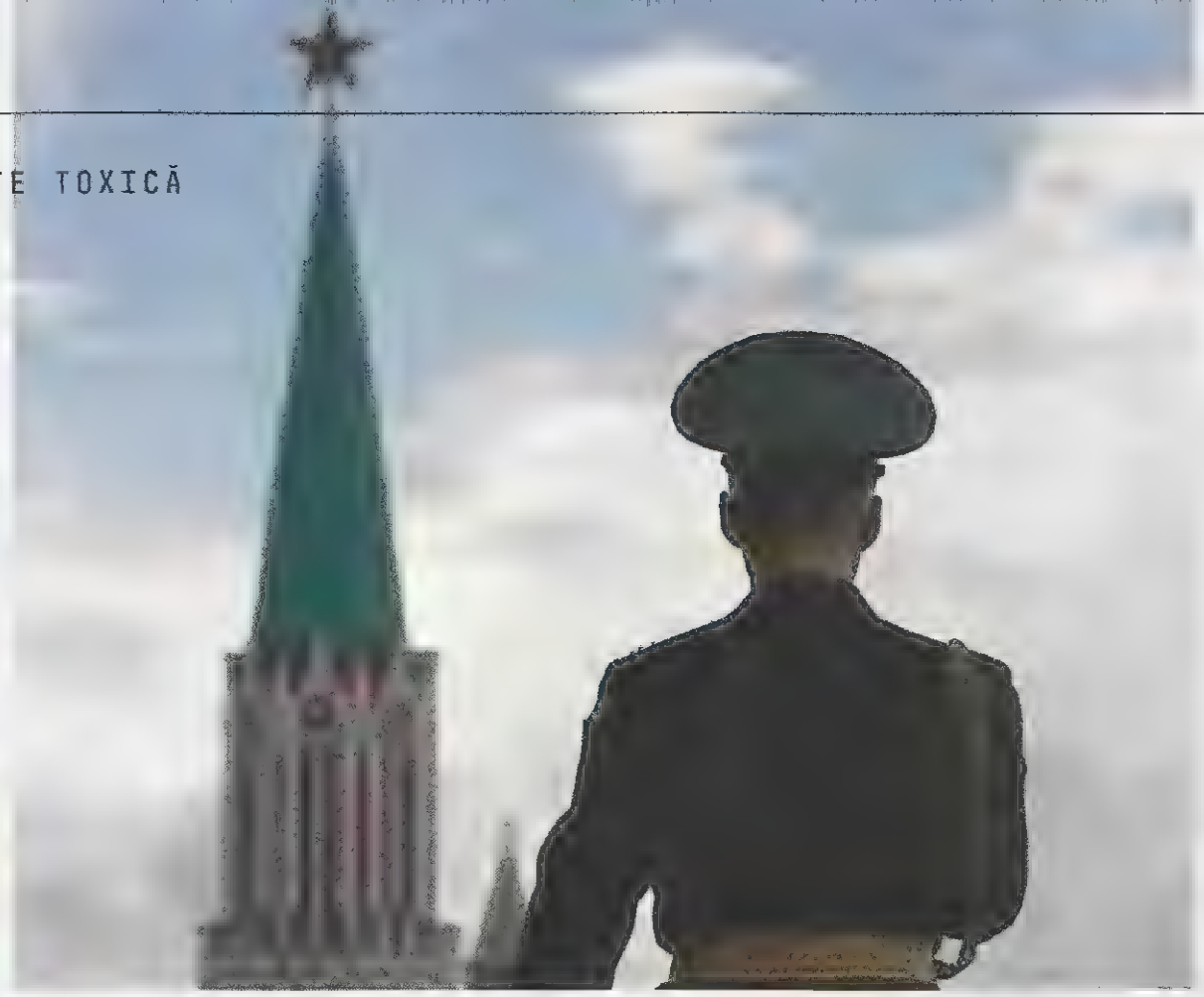

zero. Rusia intenționează să furnizeze gaze naturale în China prin sistemul de conducte de mare putere din Siberia, cu o capacitate de 38 de miliarde de metri cubi/ pe an.

Chinezii dezvoltă treptat parteneriate cu Rosneft, operând o rafinărie comună în Daqing, care participă la rafinarea și producția de petrol în Siberia de Est. China investește în instalații de producție a gazelor lichefiate. Sistemele de conducte din partea de est a Rusiei se concentrează, în principal, pe China. „Treizeci de ani de contracte de furnizare de petrol și gaze înseamnă că sistemele de producție și transport din estul Rusiei vor fi integrate în complexul chinezesc de combustibil și energie", mai arată analiza lui Sokolov.

Pe lângă proiectele majore de investiții, antreprenorii chinezi au fost activi pe piața forței de muncă în industria de petrol și gaze. Structura acestei industrii este diferită: există companiile mari (Rosneft, Gazprom și Gazpromneft) care dețin petrol, în timp ce entitățile comerciale contractante se ocupă de explorare, forare și exploatare. Competiția pentru aceste contracte este acerbă, pe o piață coruptă, unde oamenii de afaceri chinezi se simt destul de confortabil, bazându-se pe sprijinul statului chinez.

Pentru elitele politice ruse riscul este ca profitul de pe urma industriei de petrol și gaze să nu mai fie determinat de prețul hidrocarburilor la nivel mondial, ci, mai degrabă, de piața politică din China și, implicit, de interesele politice și economice chineze.

Să ne imaginăm situația în care China limitează importurile de hidrocarburi din SUA, pentru a exercita o presiune economică asupra Americii. Acest lucru va duce la intensificarea transporturilor provenite din Rusia. Întrebarea este dacă veniturile Rosneft, Gazprom și Novotek vor crește proporțional. Dacă, ulterior, China încheie un compromis cu SUA și reduce importurile de hidrocarburi din Rusia? Dificultăți vor avea companiile petroliere rusești, nu cele chineze, și, în cele din urmă, bugetul de stat al Rusiei.

Complexul militar-industrial

Încă din anii '60, în China se produc, sub licență rusească, avioane de vânătoare MiG 17 și MiG 21. Ulterior, cele două țări au dezvoltat, în Pakistan, avionul de luptă JF-177. Pentru acest proiect, chinezii au continuat să achiziționeze motoarele Turbofan RD-93 de proveniență rusească. Pe de altă parte, chinezii au continuat să cumpere avioane de luptă Suhoi, încercând chiar să preia producția acestora.

În anii 1990, exporturile către China au permis Rusiei să păstreze producția de armament la un nivel acceptabil. În anii 2000, exporturile au scăzut: rușii nu erau pregătiți să vândă tehnologii noi pentru un potențial concurent, în timp ce chinezii au crezut că sunt gata să producă motoare la ei în țară. Nu au reușit să facă, însă, acest lucru, la o calitate acceptabilă.

Rușii și-au reconsiderat cooperarea militară cu China, în sensul reintensificării ei. Apoi, în 2014, integrarea industriei de armament din cele două țări a fost accelerată din cauza crizei din Ucraina. Au fost semnate contracte de furnizare de rachete S-400 și avioane Suhoi, iar Rusia a continuat să livreze motoare cu reacție Klimov RD-93, contractul fiind în derulare și astăzi. Inginerii ruși s-au angajat în companiile chineze și le-au ajutat să recupereze decalajele tehnologice.

Interesant este că a crescut semnificativ numărul de cazuri penale care se referă la divulgarea secretelor de stat din domeniul construcției de aeronave, precum și din industria spațială. Acest lucru sugerează faptul că concurența pentru piața chineză dintre echipele de ingineri ruși a devenit acerbă.

Procesul de integrare a Rusiei și a Chinei în domeniul militar va continua. Nevoile Chinei acoperă mai multe do-

Pentru Rusia există riscul ca profitul din industria de petrol și gaze să depindă de interesele politice și economice ale Chinei

PROGRAMUL
spațial chinez (stânga) este dependent de specialiștii ruși. În plan militar, rușii au nevoie de chinezi

menii: motoarele cu reacție, războaiele electronice și sistemele avionice, printre altele.

Programul spațial chinez este puternic dependent de cooperarea cu specialiștii ruși și, în primul rând, cu Agenția Federală Spațială Rusă „Roscosmos". Treptat, chinezii scot Rusia din afacerea plasării sateliților pe geo-orbită. În timp, rolul „Roscosmos" se va restrânge la un simplu furnizor de tehnologii specifice.

Predicțiile sunt că cererea de echipamente chineze high-tech va crește, cu atât mai mult cu cât producătorii ruși sunt constrânși de sancțiunile internaționale. Recent, mass-media din Rusia și China au publicat o serie de articole în care criticau prototipul rusesc al unei drone, insistând, totodată, pe necesitatea achiziției de drone chinezești UCAV, atât pentru nevoile militare, cât și pentru protecția conductelor de petrol și gaze. Spre deosebire de China, Rusia nu deține tehnologie pentru producția de drone, fiind nevoită să o cumpere din Israel.

Per ansamblu, complexul industrial militar chinez acoperă aproape întreaga gamă de armament și echipamente militare rusești, oferă prețuri accesibile și, în contrast cu Rusia, este capabil să ofere servicii de întreținere în timp util. N

Scenarii de viitor

IPOTEZA 1

Rusia devine un stat proxy al Chinei.

Posibile amenințări la adresa securității internaționale:

➤ Crește influența economică și politică chineze, care transformă Rusia într-un vehicul politic și militar ce acționează în interesul Chinei;

➤ Comerțul este restricționat, drepturile omului și libertățile politice sunt încălcate, pe o arie geografică destul de mare;

➤ Crește corupția, sunt exercitate presiuni politice și economice asupra instituțiilor democratice și elitelor politice din UE și SUA, precum și din alte democrații emergente.

IPOTEZA 2

Grupurile de influență din Rusia se împart între China și SUA-UE

Evoluții posibile:

➤ Lupta politică pentru influență în regiuni generează mișcări separatiste, naționale și regionale, separatism religios, polarizare accentuată și migrație economică și politică. Rusia devine terenul pe care se înfruntă SUA-UE, pe de o parte, și China, pe de altă parte. Pot apărea conflicte armate de sorginte etnică sau disensiuni religioase, susținute financiar din afara țării.

Posibile amenințări la adresa securității internaționale:

➤ Apariția unor noi amenințări teroriste;

➤ Fluxuri noi de migranți și refugiați;

➤ Pericolul terorismului nuclear și al utilizării armelor de distrugere în masă în conflictele locale;

➤ Riscuri financiare;

➤ Escaladarea violenței armate, fără a avea instrumente pentru a preveni un război major.

IPOTEZA 3

Clasa politică a Rusiei, pentru a evita intrarea pe orbita Chinei, se reorientează spre UE și SUA.

Evoluții posibile:

➤ Rusia se întoarce pe calea reformelor și începe să importe activ instituții occidentale;

➤ Apare nevoia de investiții majore în modernizarea instituțională a Rusiei și spațiul post-sovietic. Cea mai mare parte a economiei rusești este privatizată de corporații internaționale;

➤ O astfel de modernizare va necesita privatizarea industriei de petrol și gaze, privatizarea și dezagregarea sistemelor de conducte.

Modalități de management al riscurilor:

1. Regionalizarea politicii ruse: evaluarea riscurilor și dezvoltarea programelor preventive pentru regiuni individuale.
2. Elaborarea a câte unui plan de dezvoltare economică și instituțională echilibrată pentru fiecare regiune a Rusiei și implicarea reprezentanților acestora, a elitelor regionale și industriale rusești.
3. Elaborarea unui plan de modernizare și recapitalizare a industriei rusești de petrol și gaze și a infrastructurii.

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

BIBLIOTECA ALEPH

SALVATOR
Fiecare dintre aceste containere poate fi trimis oriunde în lume, dacă există o necesitate majoră – fie că este o zonă îndepărtată sau locul unui dezastru – și poate furniza imediat necesități ca apă potabilă, electricitate și Wi-Fi.

FOTO: PETER ARKLEY

SĂNĂTATE
Burnout, sindromul zilelor noastre P.48

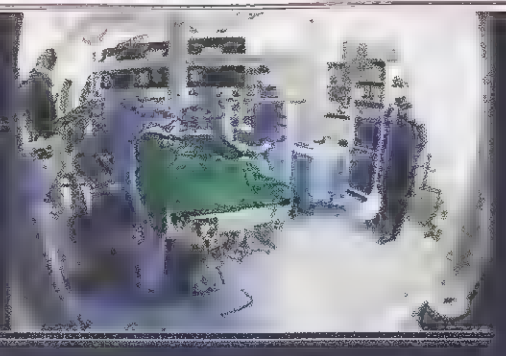

CÂTE-N LUNĂ

Alimentarea comunităților îndepărtate

Troy Billett dorește să ofere energie și să purifice apa din întreaga lume, „un container și un sat la un moment dat"

ÎN AȘTEPTAREA CELEI DE-A *50-a aniversări a astronauților NASA care aterizează pe Lună, Newsweek pune accentul pe pionierii în știință și tehnologie care își lansează propriile invenții și cum speră ei să schimbe lumea.*

Troy Billett, 25 de ani, este directorul companiei OffGridBox, o inițiativă dedicată furnizării de energie accesibilă și de apă potabilă în comunitățile rurale, și care, în același timp, acreditează antreprenori locali. Un finalist al concursului „Inițiativa Mohammed bin Rashid pentru energie durabilă și prosperitate globală", Billett dorește ca aceste containere de 1,8 x 1,8 metri să lumineze satele din întreaga lume.

Care este „Luna" ta?

Proiectul meu explorator este de a furniza energie regenerabilă accesibilă și apă în condiții de siguranță pentru restul lumii. Un miliard de oameni din întreaga lume au nevoie de acces la aceste două lucruri. Prin această dublă acțiune, putem face într-adevăr o diferență.

Cum funcționează OffGridBox pentru a oferi aceste lucruri?

Avem un mic container de 1,8 x 1,8 metri, ușor de transportat, care are panouri solare deasupra și un mecanism de purificare a apei înăuntru. Fiecare container poate servi până la 2.000 de persoane într-un sat rural.

Care este problema mare pe care doriți să o rezolvați?

Noi numim modelul nostru „rețeaua virtuală". Persoanele care nu au mai avut acces la apă și energie în case acum pot face o plimbare de cinci minute până la mijlocul satului lor, unde pot obține o baterie pentru a putea face să lumineze câteva becuri și care poate încărca telefoane, precum și pentru a obține 10 litri de apă potabilă sigură - toate pentru doar 18 cenți. Pentru persoanele care trăiesc cu mai puțin de 2 dolari pe zi, acesta este un produs accesibil, pe care îl pot cumpăra zilnic, săptămânal sau când își doresc.

Cum decizi unde trimiți cutiile?

Evaluăm comunitățile și ne străduim să înțelegem nevoile lor pe baza studiilor. Nu presupunem doar că știm ce vor. Dacă vedem că este nevoie de apă curată și energie electrică, atunci trimitem un container sau un sistem din mai multe containere.

Fiecare dintre ele are nevoie doar de trei ore pentru a începe să producă. Bineînțeles, avem deja permisiunea liderilor locali, dar agitația într-un sat, atunci când se instalează un container, îi face pe oameni să pună întrebări. Iar acest lucru ne dă ocazia să explicăm cum funcționează și potențialul unui asemenea produs. Ei primesc un kit - un pachet de baterii și un bec pentru a le folosi în casa lor. Le oferim de asemenea o canistră cu apă curată.

Cum se implică și comunitățile?

Avem nevoie de cineva pe teren pentru a supraveghea sistemul - nu putem rămâne acolo pentru totdeauna. Avem nevoie să implicăm și

DE

JULIANA PIGNATARO
@julie_pignataro

COURTESY OF OFFGRIDBOX

SOLUȚII
În sensul acelor de ceas, începând din stânga sus: Un container în Puerto Rico; trebuie doar trei ore pentru a începe să funcționeze, asigurând energie și apă în satele îndepărtate din țările în curs de dezvoltare; modelul „plata la fața locului" este accesibil pentru a-ți asigura energie regenerabilă și apă purificată. Stânga jos: Billett, director OffGridBox.

comunitățile locale. Aceasta a fost bariera reală pe care am depășit-o. Colaborăm cu asociații locale de femei pentru a gestiona sistemul zilnic și pentru a-l menține pe termen lung. Este nevoie de patru femei antreprenor pentru fiecare container și un tehnician mai experimentat care supraveghează un sistem de zece containere în cazul unor probleme mai speciale.

Ce ați învățat de la alte persoane care au încercat să abordeze aceste probleme?

Există o mulțime de eforturi filantropice, în principiu, care doar ating problema. Trimiterea a mii de sticle cu apă într-un loc unde nevoia este mare este o soluție temporară. Nu este o soluție pe termen lung a problemei. Cred că ceea ce este necesar este o soluție sustenabilă din punct de vedere financiar, dar care să aibă și impact. Nu putem fi singura soluție, dar cred că suntem începutul a ceea ce o să vină.

Unde sunt containerele acum? Cât de aproape sunteți de ceea ce ați putea defini un succes?

Am început într-un sat cu 50 de familii. De atunci, am obținut suficiente fonduri pentru a implementa 50 de containere în Rwanda. Dar, în Rwanda, doar necesarul a 20% din piață ar fi de 1.000 de containere. Avem destul spațiu pentru a crește. Și asta e doar în Rwanda. Viziunea este de a sluji miliardul de oameni de pe tot globul. Dar trebuia să începem de undeva, la un moment dat, dintr-un sat.

Cum crezi că va arăta lumea în 20 de ani, dacă reușești?

Cu mai multe organizații și guverne și chiar corporații care colaborează pentru a permite accesul în comunitățile rurale, vom vedea un viitor mai strălucitor. Investițiile în tehnologii ce permit întărirea economică constituie calea pentru ca omenirea să aibă succes. N

IMPLICARE

TISSOT sprijină pasiunea pentru rugby în România

Parteneriatul început anul trecut între Tissot și Federația Română de Rugby, prin intermediul importatorului Albini Prassa, a marcat începutul unei povești curajoase. Primul pas a luat forma unui cronograf dedicat Stejarilor, o ediție limitată de 500 de ceasuri produse special pentru România.

RUGBY-UL ESTE UN SPORT PE care România îl iubește de mai mult de un secol. Mai exact, chiar în 1919, selecționata României a jucat primul meci internațional împotriva selecționatei Statelor Unite în cadrul Jocurilor Interaliate. Au urmat performanțe apreciabile care au dus la conturarea unui palmares respectat de întreaga comunitate a pasionaților de rugby din toată lumea.

FOTO: GALLICA.BNF.FR / BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DE FRANCE

Legătura dintre Tissot și sport reprezintă o componentă importantă în ADN-ul mărcii elveţiene, încă de la începuturi. Nivelul ridicat al calităţii ceasurilor Tissot și precizia mecanismelor au calificat marca în poziția de cronometru oficial pentru diverse sporturi, de la ski, hochei pe gheață și ciclism, până la scrimă, baschet și motorsport. Legătura puternică cu rugby-ul datează oficial din 2013 și Tissot este deja o prezență recunoscută mondial la numeroase competiții importante, precum Turneul celor 6 națiuni, eveniment la care cele mai reprezentative echipe își dispută supremația europeană.

Primul Tissot dedicat unei federații sportive din România

În 2018, Tissot, prin intermediul importatorului Albini Prassa, s-a apropiat de Federația Română de Rugby și a decis să ducă mesajul curajos al Stejarilor cât mai departe în lume. Mesajul urma să ia, într-o primă fază, forma primului ceas realizat vreodată de Tissot pentru o fede-

raţie sportivă din România. Aşa a apărut prima ediţie limitată „Stejarii", lansată în toamna anului trecut şi comunicată - cu imaginea câtorva jucători emblematici - în toată ţara.

Ediţia limitată „Stejarii" preia trăsăturile modelului de succes Tissot Chrono XL şi îşi construieşte caracterul puternic folosind simbolurile care o leagă de echipa României de Rugby şi de România. Pe cadran, în dreptul orei 8, se găseşte simbolul Stejarilor – frunza de stejar – dar şi cele trei culori ale drapelului României, reprezentate discret ca indecşi pentru orele 5, 6 şi 7. Identitatea specială se continuă pe capacul carcasei unde au fost gravate numele ediţiei speciale şi numărul limitat de piese – 1 din 500. Brăţara din piele vine, de asemenea, într-o combinaţie unică de culori şi texturi – cu perforaţii albastre pe fond negru şi cusută cu aţă galbenă.

În interiorul carcasei din oţel tratată PVD, se află un mecanism quartz de înaltă performanţă, capabil să cronometreze precis timpul şi să garanteze o funcţionare ireproşabilă în cazul unei utilizări intense. Funcţia cronograf reprezintă suportul perfect pentru toate activităţile sportive iar, pentru confortul utilizării zilnice, a fost adăugată şi fereastra de dată. Carcasa este etanşă până la 10 atmosfere, iar diametrul de 45 mm devine un semn inconfundabil al stilului Tissot. Deasupra cadranului negru, perfect lizibil, cu indecşi albi şi indicatoare albastre, se află un geam din cristal safir care oferă o protecţie optimă.

Pasiune pentru rugby

Tissot şi Albini Prassa au ales să sprijine Federaţia Română de Rugby ca semn de apreciere faţă de una dintre cele mai respectate entităţi sportive din România. Federaţia de Rugby este prima federaţie sportivă înfiinţată vreodată în România ca de altfel şi prima care a adus o medalie olimpică pentru România. Echipa Naţională Stejarii a fost întotdeauna respectată în lumea rugby-ului mondial şi se menţine în top 20 în clasamentul World Rugby. Mai mult, pentru Albini Prassa a fost o decizie pornită dintr-un ataşament puternic faţă de rugby la nivel de companie, înainte de orice interes comercial. Ion Schiau, Albini Prassa: „Ne-am început activitatea în România, în 2004, ca distribuitor de ceasuri Swiss Made şi, în tot acest timp, ne-am îmbogăţit cunoştinţele în ceea ce priveşte piaţa locală, dar şi în construirea unei imagini solide pentru partenerii noştri orologieri internaţionali. Sunt extrem de mândru de acest parteneriat dintre Tissot şi Federaţia Română de Rugby pentru că ne permite să ne arătăm aprecierea faţă de o echipă curajoasă şi faţă de o comunitate care reuşeşte să reprezinte cu pasiune România, la cel mai înalt nivel".

Povestea continuă în 2019

Parteneriatul Tissot cu Stejarii se manifestă activ acolo unde echipa naţională a României ajunge să joace.

Dincolo însă de acest suport, Tissot devine prezent şi în alte comunităţi pasionate de rugby şi îşi propune să sprijine inclusiv cluburile de juniori unde se pregătesc jucătorii de mâine. 2019 aduce în curând o a doua ediţie limitată de ceasuri înnobilate cu Frunza de Stejar şi marchează, în acelaşi timp, un secol de la primul meci internaţional al selecţionatei României.

SĂNĂTATE

Burnout, sindromul zilelor noastre

Organizația Mondială a Sănătății, în Revizia a 11-a a Clasificării Bolilor (ICD-11), a introdus, de curând, noțiunea de burnout, considerând că este vorba despre un fenomen ocupațional.

ÎN CADRUL DEFINIRII ACESTUI sindrom se regăsesc factori care influențează în mod negativ starea de sănătate și care sunt în strânsă legătură cu activitatea de serviciu.

Pe scurt, sindromul de burnout este rezultatul acumulării de stres la locul de muncă.

De-a lungul timpului, au fost propuse mai multe definiții, însă astăzi în mod clasic se consideră că sindromul de burnout este caracterizat de:

- epuizare emoțională și pierderea energiei;
- depersonalizare prin apariția unor emoții negative asociate jobului, negativism și experiențe cinice;
- reducerea realizărilor personale la locul de muncă, cu tendința de autoevaluare negativă.

Acest sindrom este un fenomen extrem de complex, care implică mai mulți factori determinanți.

Cauzele profesionale care pot produce burnout sunt reprezentate de joburi cu activitate monotonă sau, dimpotrivă, de joburi dezorganizate. Solicitările excesive la locul de muncă, cu reducerea progresivă a momentelor de relaxare, cu scăderea calității somnului, sunt considerate factori agravanți, care, în asociere cu sentimente de neîmplinire profesională prin lipsa recunoașterii meritelor muncii depuse, completează acest tablou.

Impact

În primul rând, scăderea performanței angajatului, cu afectarea secundară a calității muncii prestate. Sindromul de burnout nu afectează doar angajatul în mod individual. Repercusiunile se extind la instituția unde persoana afectată de burnout lucrează, asupra vieții sociale, asupra familiei și prietenilor.

Categoriile profesionale vulnerabile

Teoretic, orice profesie poate fi afectată de burnout, însă în studiile care au evaluat incidența acestui sindrom au fost identificate o serie de categorii profesionale care sunt cu precădere expuse acestui risc. De principiu, acele profesii care necesită o interacțiune interumană importantă, printre care profesori, angajații din sistemul medical, cei care lucrează în sistemul juridic. Incidența sindromului de burnout este crescută și în acele profesii care, chiar dacă nu implică o acțiune interumană importantă, implică responsabilități uriașe ale jobului. Pot fi piloții sau cei care lucrează în zonele cu risc de accidente industriale.

Dintre toate aceste profesii, studiile actuale identifică sistemul medical ca fiind zona în care incidența sindromului de burnout este cea mai ridicată, deoarece aceste profesii cumulează atât factorii ce țin de o interacțiune interumană extrem de importantă, dar și responsabilitățile actului medical. Nu toate specialitățile medicale sunt expuse în aceeași măsură. Spre exemplu, cei care lucrează în secțiile de terapie intensivă, în Unitățile de Primiri Urgențe, în specialitățile de oncologie sau boli infecțioase sunt, cu precădere, afectați de burnout. Toate aceste aspecte se regăsesc, din nefericire, într-o progresie alarmantă, fapt susținut, în ultima perioadă, de nenumăratele cazuri din rândul medicilor care au decedat în timpul programului de gardă sau imediat după.

Un alt factor care modulează riscul de apariție al acestui sindrom este cel legat de tipul personalității. Pentru a preveni apariția burnout-ului, este

DE

DR RADU ȚINCU

necesară o capacitate personală care să susțină fizic și mental expunerea la situații sau evenimente stresante de lungă durată, repetitiv și de intensitate crescută. Incidența este, de asemenea, crescută în rândul persoanelor pesimiste sau al celor perfecționiste, care nu pot atinge standardele mult prea înalt setate. Indivizii obsedați de a deține controlul asupra tot ce se întâmplă în jur pot fi afectați de burnout.

Consecințele medicale

Dacă privim bolile care guvernează societatea actuală, putem cu siguranță să ne explicăm implicarea acestui sindrom în patologiile lumii moderne. Bolile cardiovasculare la persoane din ce în ce mai tinere, bolile metabolice, printre care diabetul zaharat, dislipidemiile, sindroamele metabolice, depresia, insomniile sunt doar câteva dintre maladiile care pot fi determinate de burnout. Funcționarea organismului

Cei mai expuși la burnout sunt angajații din sistemul medical, din sistemul juridic, piloții și profesorii

uman și menținerea homeostaziei sunt mediate și susținute de sistemele: neuroendocrin, cardiovascular, imun și metabolic, prin intermediul axelor neuroendocrine (axa hipotalamo-hipofizară, axa medulară, sistemul dopaminergic). Există o balanță la nivelul creierului uman, între neuroexcitație și neuroinhibiție. Sindromul de burnout afectează această balanță, prin modificări ale neurotransmițătorilor implicați, în favoarea neuroexcitației.

Metode de prevenție

În primul rând, este necesară evaluarea și diagnosticarea acestui sindrom.

MEDICII CHIRURGI
sunt cei mai expuși sindromului burnout

Pentru a trata o persoană care suferă de burnout, este necesară o echipă multidisciplinară care trebuie să cuprindă: psiholog, medic psihiatru și medici care să trateze efectele somatice apărute (cardiolog, gastroenterolog etc.). Factorii determinanți ai apariției sindromului trebuie identificați și eliminați, iar mai apoi trebuie refăcută funcționarea normală a sistemelor afectate, printre care: sistem nervos, neuroendocrin, metabolic, imun. Balanța neuroexcitație-neuroinhibiție și a neurotransmițătorilor trebuie refăcută.

Ritualuri de relaxare

Până la aceste terapii medicale, sunt propuse o serie de alte abordări complementare, care pot fi adoptate de orice persoană afectată de burnout. Ritualurile de relaxare, de meditație, însoțite de un lifestyle sănătos, cu o alimentație naturală și echilibrată, pot reprezenta primii pași. În al doilea rând, trebuie setate o serie de limite în raport cu locul de muncă. Scenariul pe care îl vedem zilnic cu angajați care mănâncă în timp ce vorbesc la telefon și scriu e-mailuri trebuie oprit. Deconectarea zilnică pentru cel puțin o oră de la tehnologie și desfășurarea unor activități în natură sunt esențiale. Redescoperirea și stimularea activităților creative (pictat, cântat, dans etc.) sunt căi prin care obținem în mod activ relaxarea de care avem nevoie.

În concluzie, sindromul de burnout este o realitate astăzi, acceptată și susținută de Organizația Mondială a Sănătății, cu un impact major asupra calității vieții individului, cu efecte psiho-sociale importante.

DR. RADU ȚINCU
este medic primar ATI și șef lucrări la UMF „Carol Davila"

RUGBY

„Ghindele" speră la grupa de elită și la Olimpiadă

Naționala feminină a României a ocupat locul secund la Rugby Europe 7's Trophy de la Budapesta și se pregătește pentru următoarea etapă.

EMILIA VIZITIU, în centru, alături de căpitanii celorlalte echipe participante la Rugby Europe 7's Trophy

ECHIPELE CARE VOR OCUPA primele două locuri, ca urmare a cumulului de puncte după cele două etape, vor merge la turneul de calificare pentru Olimpiadă, care va avea loc în Kazan – Rusia, pe 13-14 iulie. Căpitanul de echipă, Emilia Vizitiu, de la Agronomia București, ne-a răspuns la câteva întrebări chiar înaintea turneului de la Lisabona.

Newsweek România: **Cum a decurs pregătirea pentru competiție?**

Emilia Vizitiu: A fost așa cum ne-am dorit. Am reușit să lucrăm la micile detalii care lipseau din sistemul nostru tehnico-tactic.

Care sunt atuurile echipei?

Eu privesc echipa ca pe un puzzle, fiecare jucătoare contribuie cu ceva. Fie că e vorba de experiența unora dintre noi, fie de calitățile motrice mai bine dezvoltate ale altora sau pur și simplu de pasiunea pentru acest sport, toate acestea ne ajută să ne îndeplinim obiectivele. Trebuie să punctez și faptul că un rol important îl are comunicarea, iar noi o facem foarte bine mai ales la antrenamente, cu scopul de a ne folosi la maximum calitățile în cele mai potrivite momente ale jocului. Dar analizăm și adversarul pentru că este foarte important să știi să îți aplici sistemul tehnico-tactic profitând de punctele slabe ale celui din fața ta.

Ce echipe par a fi cele mai puternice?

Făcând o analiză a turneului, cu un pas înainte se prezintă echipa Germaniei, și nu o spun pentru că am fost noi învinse în finală, o spun pentru că le-am urmărit tot turneul și au arătat că vin de la un alt nivel și că au o altă experiență. Cât despre restul, turneul a fost plin de surprize, primele 6 locuri au fost ocupate într-o altă ordine decât cea pe care mi-am imaginat-o.

Care este primul vostru obiectiv?

Pentru următorul turneu vrem să fim pe locul 1.

Și pe termen mai lung?

Vrem să promovăm în grupa de elită. Și să trecem cu brio de primul turneu de calificări pentru Jocurile Olimpice de la Tokyo, care se va desfășura în Rusia, la Kazab, pe 13-14 iulie.

DE

MIHAI DUȚĂ
mihai.duta@newsweek.ro

Fetele din lotul României:

Politehnica Iași: Georgiana Gabor, Simona Roșca, Gabriela Buciumanu, Maria Atomi, Loredana Juncănariu, Mădălina Radu, Ana Maria Sandu, Daniela Glodeanu, Ana Maria Călin
Agronomia București: Ioana Păvăloaia, Emilia Vizitiu, Marilena Leca
Universitatea Cluj: Raluca Vlad, Adriana Popescu
Barcelona Engyeniers Rugby: Roberta Cojocariu
Staff: Neculai Tarcan (antrenor), Marius Todosi (kinetoterapeut), Alexandru Lupu (manager)

MANIFESTARE
Sperăm ca fotbaliștii noștri să fie la fel de bucuroși și la finalul Euro 2019

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

FOTBAL

România U21 joacă pentru o calificare la Olimpiadă

Naționala de tineret merge cu încredere la EURO 2019 din Italia, cu toate că este în grupă cu două dintre cele mai bune echipe ale momentului.

ROMÂNIA U21 JOACĂ ÎN GRUPA C, din care mai fac parte Anglia, Franța și Croația. Ai noștri sunt cotați cu ultima șansă la câștigarea trofeului, însă avem o generație talentată care poate face fotbalul românesc să renască.

„Ne dorim să obținem maximum! Aș putea să spun că mergem acolo să dăm totul și vom vedea ce putem obține, dar o să fiu sincer: îmi doresc să ajungem în semifinale și să ne calificăm astfel la Jocurile Olimpice de la Tokyo. Apoi începe o nouă campanie de calificare, cea pentru Euro 2021. E momentul să nu ne mai fie teamă de succes", a declarat selecționerul Mirel Rădoi pentru *Newsweek România*. „Chiar nu mă interesează ce jucători vin, ce jucători sunt convocați la echipele lor naționale, pentru că nu cred că este vorba de Anglia, Franța, Croația, aici este vorba despre noi, de cât de bine suntem pregătiți să luptăm de la egal la egal!", a declarat Ianis Hagi, mijlocașul naționalei U21 pentru TVR, înainte de începerea competiției.

Cei 23 de jucători convocați de Mirel Rădoi la EURO 2019:

Portari: Ionuț Radu (Genoa), Cătălin Căbuz (Hermannstadt), Andrei Vlad (FCSB)

Fundași: Cristian Manea (CFR Cluj), Ionuț Nedelcearu (FC Ufa), Adrian Rus (Sepsi OSK Sf. Gheorghe), Alexandru Pașcanu (Leicester City), Virgil Ghiță (FC Viitorul), Florin Ștefan (Sepsi OSK Sf. Gheorghe), Radu Boboc (FC Viitorul)

Mijlocași: Tudor Băluță (FC Viitorul), Dragoș Nedelcu (FCSB), Alexandru Cicâldău (U Craiova 1948 CS), Andrei Ciobanu (FC Viitorul), Dennis Man (FCSB), Ianis Hagi (FC Viitorul), Florinel Coman (FCSB), Darius Olaru (Gaz Metan Mediaș), Denis Drăguș (FC Viitorul), Vlad Dragomir (Perugia)

Atacanți: George Pușcaș (Palermo), Adrian Petre (Esbjerg fB), Andrei Ivan (Rapid Viena)

Lista adițională îi cuprinde pe următorii: Mihai Butean (Astra), Deian Sorescu (Dinamo), Denis Ciobotariu (Dinamo), Ricardo Grigore (Dinamo), Andrei Radu (Concordia Chiajna), Răzvan Oaidă (FC Botoșani), Lorand Fulop (FC Botoșani), Valentin Costache (CFR Cluj), Valentin Gheorghe (Astra).

Programul jocurilor:

Grupa C

Marți, 18 iunie, ora 19.30: România U21 - Croația U21

Vineri, 21 iunie, ora 19.30: Anglia U21 - România U21

Luni, 24 iunie, ora 22.00: Franța U21 – România U21

Semifinale – 27 iunie

Finala – 30 iunie, ora 21.45

Campionatul european de fotbal U21 poate fi urmărit în direct la TVR.

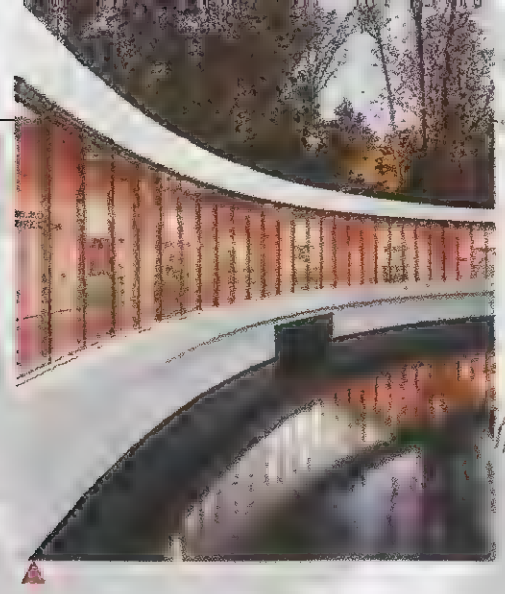

01
Museo Soumaya
Mexico City
Cea de-a doua filială a muzeului, deschisă pe Plaza Carso începând cu 2011, este izbitoare atât în interior, cât și în exterior. Găzduind cea mai mare colecție de sculpturi ale lui August Rodin din afara Franței, în acest muzeu privat se găsește, de asemenea, colecție vastă și variată a miliardarului mexican Carlos Slim.

02
Crystal Bridges Museum of American Art
Bentonville
Muzeul proiectat de Moshe Safdie, deschis în 2011 în Arkansas, sărbătorește spiritul american prin artă și arhitectură. Colecția permanentă variază de la arta colonială până în prezent, cu lucrări importante ale lui Mary McCleary, Winslow Homer și Jasper Johns.

03
MoMA (Muzeu de Artă Modernă)
New York
Muzeul de Artă Modernă din New York a stabilit standardul în arta contemporană și, odată cu expansiunea sa din octombrie, a ridicat nivelul chiar mai sus. Cu noi spații de performanță și galerii, muzeul explorează operele unor mari artiști precum Donald Judd, Dorothea Lange, Pope.L și Betye Saar. Galeriile sunt deschise în timpul renovării.

DE VĂZUT

Mari muzee noi pe care nu trebuie să le ratezi

Un muzeu bun este interesant, dar un mare muzeu poate să te pună pe gânduri, să deschidă noi lumi și să schimbe perspective întregi. În timp ce muzee celebre precum Muzeul Metropolitan de Artă din New York sau Ermitaj din Sankt-Petersburg, Rusia, sunt arhicunoscute în întreaga lume, o nouă cultură de muzee a apărut în ultimii zece ani, rivalizând cu cele legendare. – ***Paula Froelich***

05
Zeitz Museum of Contemporary Art Africa
Cape Town
Dedicat artei contemporane din Africa și diasporei acesteia, Zeitz MOCAA a fost deschis în 2017 cu lucrările lui Mary Sibande, Nandipha Mntambo și Sethembile Msezane în colecția sa permanentă.

04
Musée Yves Saint Laurent
Paris
Acest muzeu îl celebrează pe designerul Yves Saint Laurent, al cărui stil vestimentar a schimbat pentru totdeauna modul în care femeile se îmbracă. Originalul de la Paris a fost deschis în septembrie 2017, cu o lună înainte de avanpostul său din Marrakech, Maroc.

07
UCCA Center for Contemporary Art
Beijing
Acest centru pentru arta chineză contemporană a suferit o restructurare majoră în 2017, fiind separate funcțiunile comerciale și nonprofit. Cu reprezentanți precum Liu Wei, Wang Jianwei și Liu Xiaodong, artiștii chinezi se plasează ferm în centrul dialogului artistic la nivel mondial.

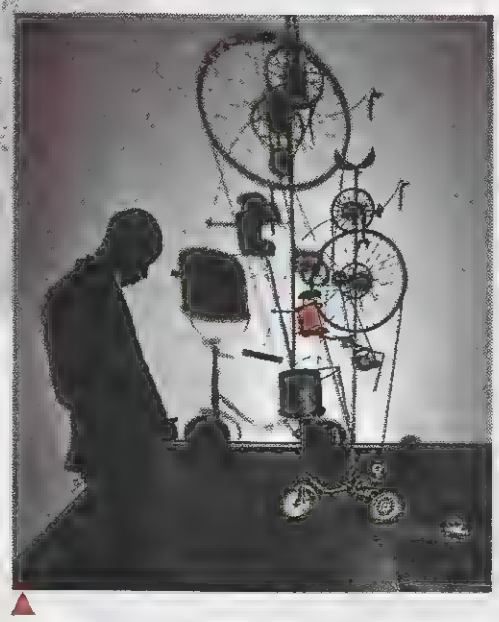

06
The Louvre Abu Dhabi
Abu Dhabi
Acest avanpost al Luvrului de la Paris este un tribut adus istoriei umane prin intermediul artei, precum și un omagiu față de globalism și efectele rutelor comerciale asupra societății. Deschis în 2017, muzeul include lucrări importante ale lui René Magritte și ale lui Alberto Giacometti.

08
Museum MACAN (Modern and Contemporary Art in Nusantara)
Jakarta
Există doar de doi ani, dar acest muzeu prezintă o colecție de artă indoneziană și internațională în continuă creștere și este considerat deja unul dintre cele mai mari. Are peste 800 de lucrări în colecția sa permanentă, incluzând Infinity Mirror Room-Brilliance of the Souls, un sistem montabil al lui Yayoi Kusama, ce necesită o încăpere întunecată și LED-uri, simbolizând lipsa frontierelor între real și infinitate.

FOTO: 01: ROMANA LILIC/GETTY; 02: EDDIE BRADY/GETTY; 03: DOSFOTOS; 04: STEPHANE DE SAKUTIN/AFP/GETTY; 05: MELANIE STETSON FREEMAN/THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR/GETTY; 06: GIUSEPPE CACACE/AFP/GETTY; 07: VCG/GETTY; 08: GOH CHAI HIN/AFP/GETTY

NEWSGEEK

Un guppy a depășit balenele

Chucklefish pune talentul peste tendințele vremii, susținând jocurile pe care le iubește

DE

MO MOZUCH

MAI MULT DE 9.000 DE JOCURI video au fost lansate în 2018, potrivit companiei Statista. Pe Steam, cea mai mare piață online din lume pentru achiziționarea și descărcarea de jocuri digitale, titlurile noi apar la o rată de aproape 20 pe zi.

În timp ce acest flux de opțiuni este un avantaj pentru consumator, alegerea titlurilor de distribuire devine o sarcină descurajantă pentru editorii de jocuri. Cum decid titlurile ca să fie atrăgătoare? Pentru titanii din industrie, cum ar fi Activision Blizzard și EA, aceste selecții se bazează pe eforturi de cercetare de piață de milioane de dolari și sunt executate de un personal de mii de angajați. Pentru Chucklefish, un editor de jocuri cu 20 de angajați, cu sediul în Regatul Unit, răspunsul este simplu: „Gândiți ca un dezvoltator de jocuri!".

Relația dezvoltator-editor este asemănătoare celei dintre directorii de filme și studiouri. Dezvoltatorii reprezintă viziunea artistică. Ei se concentrează pe transformarea unei idei creative într-un produs tangibil. Editorii oferă asistență financiară, expertiză în afaceri și rețea de distribuție pentru a ajuta jocurile finalizate să-și găsească audiența.

Chucklefish a început în calitate de dezvoltator, cu o echipă mică, lucrând la o serie de aventuri spațiale numită *Starbound*. Dar s-a transformat într-un editor după ce a investit mult timp consiliindu-i pe alții despre acest proces, a declarat managerul de produs, Tom Katkus, pentru *Newsweek*.

„Ceea ce ne-a îndreptat cu adevărat spre partea de editare a afacerii a fost dorința noastră de a ajuta dezvoltatorii. Există o mulțime de prădători în lumea editorilor independenți", a declarat Katkus. Cei mai mulți dezvoltatori de jocuri sunt echipe mici, de una sau două persoane, cunoscute sub numele de „indies" (de la „independent", echipe neafiliate unor companii majore), care nu au o atitudine de afaceri.

Katkus explică faptul că o mulțime de editori acționează cu rea-credință și îi pun pe acești mici dezvoltatori să semneze contracte fără să se preocupe de interesul lor maxim. „Când faci 100% din nimic, 40% din tot ce pot obține pare o afacere bună", spune el.

Prieteni și colegi „indies" veneau la Chucklefish pentru sfaturi privind încheierea de contracte, cum semnaseră și ei pentru *Starbound*. Una dintre primele sale lansări în publicare a fost pentru un titlu numit *Stardew Valley*, titlu ales de CEO-ul Chucklefish, Finn Brice.

Un simulator agricol în stil retro, *Stardew Valley* a fost pasiunea unei singure persoane, Eric Barone, care a petrecut 70 de ore pe săptămână pentru a dezvolta proiectul. Brice i-a promis lui Barone că Chucklefish va promova jocul prin diverse forumuri și conturi de social media și va oferi un sprijin rudimentar pentru afaceri. Parteneriatul a fost plătit exponențial.

Stardew Valley a devenit un succes masiv. A debutat pe PC în 2016, dar s-a mutat rapid pe console PlayStation, Xbox și Nintendo Switch anul următor. Acesta a vândut peste 8 milioane de exemplare în întreaga lume și a fost cel mai descărcat titlu de pe Nintendo Switch pentru tot anul 2017 - în ciuda

FOTO: COURTESY OF CHUCKLEFISH/CONCERNEDAPE

DE PE CÂMP, LA PIAȚĂ

„Grație *Stardew*, produsele noastre se bucură de-o atenție sporită. Foarte mulți oameni apelează la noi grație implicării noastre în dezvoltarea *Stardew Valley*“, spune Katkus

lansării târzii, în octombrie. Fanii au dat năvală pe gameplay-ul foarte estetic și profund, lăsându-i dependenți de culturile agricole, de mulsul vacilor și uneori de dragoste rurală.

Katkus spune că secretul succesului lui Chucklefish cu *Stardew Valley* - și alături de celelalte 11 titluri pe care le-a publicat cu dezvoltatorii „indies“ - a fost să nu urmeze calea „clasică“.

„Cel mai bun lucru pe care l-am făcut pentru *Stardew Valley* a fost să nu apucăm volanul cu mâinile noastre. Nu am intrat în acest parteneriat ca să impunem cum să fie jocul, să ne implicăm în dezvoltarea acestuia“, spune el. „A fost neobișnuit. Mulți editori nu au o abordare hands-off cu cei cu care lucrează. Este nevoie de multă încredere pentru o astfel de abordare“.

Chucklefish este o companie mică, fapt ce îi permite să construiască relații mai autentice cu dezvoltatorii săi. Simon Bachmann, al cărui joc Pathway a fost publicat de Chucklefish în acest an, spune că puterea editorului constă în modul în care acesta promovează aceste parteneriate fără influența externă a prea multor directori - sau presiunea prea multor bani. Dezvoltatorii Chucklefish pot avea șanse mai mari și pot edita jocuri care au fost respinse de marile companii.

„Putem supraviețui și prospera făcând doar jocuri pe care le iubim“

„Dacă este nevoie de investiții de milioane de dolari, atunci se dorește reducerea cât mai mult posibil a riscului, iar pentru asta dezvoltatorilor li se recomandă să meargă pe concepte care s-au dovedit fructuoase“, spune Bachmann.

Bodie Lee, al cărui joc *Timespinner* a fost de asemenea publicat de *Chucklefish* în acest an, este de acord. „Putem crea jocuri care au un public mai mic. Putem supraviețui și prospera, făcând doar jocuri pe care le iubim“, spune el. Principiul care îndrumă Chucklefish în timp navighează mii de lansări în fiecare an se bazează pe instinctul că dacă echipei îi place un joc, și publicul îl va dori. Toate jocurile au un stil de artă retro, menită să evoce nostalgia care este asociată cu console clasice precum Super Nintendo și Sega Genesis. Nu este un plan, ci o coincidență, potrivit lui Katkus.

„Nu avem un anumit set de cerințe estetice specifice, dar gravităm foarte mult spre jocurile de artă pixel“, spune el.

Gândindu-se la dezvoltatori ca atare - nu la numere sau la capricii de audiență - Chucklefish a intrat în topul celor mai de succes companii de editare de jocuri din lume. Katkus spune că succesul editării jocurilor, de la *Stardew Valley* la *Wargroove* până la *Pathway* și *Timespinner*, se bazează pe un fapt: „Jucăm multe jocuri“, spune el. „Atât de multe jocuri“. N

EVOLUȚIE

Democratizarea mobilității: De la Corsa, la Corsa-e, în 37 de ani

După ce a asigurat mobilitatea a peste 13,6 milioane de oameni de la lansarea sa din 1982, cea de-a șasea generație Opel Corsa face pasul 100% electric. Cu o baterie de 50 kWh, Corsa-e este creditat cu o autonomie de până la 330 de kilometri.

DE

RĂZVAN SCĂEȘTEANU
razvan.scaesteanu@newsweek.ro

OPEL ANIVERSEAZĂ ANUL acesta 120 de ani de la începerea producției de autovehicule în 1899 și, întâmplător sau nu, sărbătorește prin electrificarea completă a bestseller-ului său care, în ultimii 37 de ani, a democratizat mobilitatea pentru mai multe generații. Primul Corsa (A) a văzut lumina zilei în toamna anului 1982, țintind, în principal, piețele pe care vânzările de mașini mici, de oraș, ajunseseră și la peste 40%. Inițial, mașinuța avea 3,62 metri lungime (hatchback-ul în 3 uși), o greutate de circa 750 de kilograme și motoare pe benzină între 1.0 litri și 1.3 litri, cu puteri de 45-70 de cai putere. Apoi, în 1987, Corsa A a făcut sportivitatea accesibilă cu versiunea GSi de 100 de cai putere, iar în gamă a fost introdus și un diesel aspirat economic, de 1.5 litri și 50 de cai putere.

A doua generație, Corsa (B), a fost pe piață din 1993 până în 2000, a crescut până la 3,74 metri lungime și a devenit un model global, fiind asamblată și în America Latină, India, China sau Thailanda, de exemplu, inclusiv în versiuni break și pick-up. Corsa C (2000 – 2006) a adus un plus de spațiu și confort în segmentul său, reprezentând și baza de pornire pentru mini-MPV-ul Opel Meriva. Probabil, cea mai îndrăgită versiune a fost cea echipată cu economicul diesel 1.3 CDTi Ecotec de 70 de cai putere.

Actualul Corsa E a fost lansat în 2014, însă, cum împarte aceeași platformă cu predecesorul său, Corsa D (2006 – 2014), platformă (SCCS) ce a fost dezvoltată de General Motors împreună cu Fiat, se poate spune că, de fapt, are o vârstă de 13 ani, chiar dacă designul și interiorul au fost revizuite total, iar

GENERAȚII
Corsa A (1982 – 1993)
Corsa B (1993 – 2000)
Corsa C (2000 – 2006)
Corsa D (2006 – 2014)
Corsa E (2014 – 2019)

lungimea sa a ajuns la 4,02 metri (3,99 metri, în cazul Corsa D). Opel a fost extrem de atent la detalii și tehnologie pentru a-l menține actual și a continua să se lupte în acest segment extrem de important și de disputat.

Corsa F, cu „F" de la fără emisii poluante

Punct și de la capăt. Cea de-a șasea generație Opel Corsa sau Corsa F, cum i se mai spune, nu mai are decât o legătură ideologică cu predecesorii săi. Dezvoltat pe aceeași platformă multi-energie cu Peugeot 208, modelul este gata pentru lansarea oficială din această toamnă în versiune 100% electrică, cu motor de 136 de cai putere și autonomie de până la 330 de kilometri, iar, în scurt, timp vor urma și versiunile convenționale, pe benzină și diesel.

Având o lungime de 4,06 metri, Corsa F păstrează dimensiunile exterioare compacte ale generațiilor anterioare și rămâne un autovehicul cu cinci locuri agil, practic și bine configurat. Linia acoperișului, însă, este asemănătoare cu cea a unui coupé, fiind cu 48 mm mai joasă decât la Corsa E. Șoferul are o poziție de ședere coborâtă cu 28 mm. Iar centrul de greutate coborât al mașinii favorizează manevrabilitatea și dinamica de conducere.

Interiorul noului Corsa este modern, cu un post de conducere complet digitalizat, ergonomic și poate fi personalizat în detaliu, inclusiv cu scaune cu tapițerie din piele.

Mobilitate electrică cotidiană și distracție la volan, fără frică de autonomie

Propulsia electrică și varietatea opțiunilor de încărcare fac din Corsa-e un răspuns la toate cerințele de mobilitate de zi cu zi, datorită bateriei de 50 kWh care oferă o autonomie de până la 330 de kilometri (WLTP). Iar în modul de rulare „Eco", dacă se rulează anticipativ, aceasta poate fi chiar și mai mare, conform constructorului din Russelsheim. Pentru sporirea eficienței, Corsa-e este echipat cu un sistem de frânare regenerativă, care recuperează energia generată la frânare sau decelerare.

Versiunea „curentată" a Opel-ului Corsa F iese în evidență din rândul autovehiculelor electrice din acest segment prin combinația dintre caracterul practic și distracție. Cu o putere de 136 de cai putere și un cuplu de 260 Nm, Corsa-e sprintează de la zero la 50 km/h în 2,8 secunde, arătându-le „o pereche de lumini spate impecabile" multor mașini cu pretenții sportive, și atinge 100 km/h în 8,1 secunde.

Când energia e pe terminate, la o stație de încărcare rapidă, bateria lui Corsa-e se poate încărca până la 80% din capacitate în 30 de minute. Dar, mașina e pregătită pentru toate opțiunile de încărcare.

FOTO: OPEL

Oferta de cabluri și stații de încărcare variază în funcție de infrastructura energetică a fiecărei piețe. De exemplu, „Cablul mod 2", care este „biletul de intrare" în universul electromobilității, se cuplează la priza de uz casnic normală. Datorită acestuia, clienții pot găsi o stație de încărcare aproape oriunde și nu se vor regăsi niciodată în imposibilitatea de a încărca bateria. Bineînțeles, stația de încărcare reprezintă o metodă mai eficientă de a încărca bateria acasă, timpul pentru o încărcare completă fiind de cinci ore.

Pentru clienții care călătoresc adesea în străinătate și pentru cei care își doresc să încarce rapid bateria acasă fără o stație de încărcare, Opel se laudă că oferă „încărcătorul universal" și că varietatea adaptoarelor v-ar permite să călătoriți chiar și de la Moscova la Lisabona.

Tehnologie pentru toată lumea

Opel Corsa F este un pionier în mai multe privințe, nu doar mulțumită versiunii electrice, ci grație numeroaselor tehnologii avansate, sistemelor de asistență pentru șofer și conectivității, care sunt mai familiare clienților modelelor mai scumpe. Farurile adaptive IntelliLux LED matrix, cu funcție anti-orbire, care au impresionat deja pe Astra sau Insignia, de pildă, au premiera în segmentul B al autovehiculelor odată cu noul Corsa. Iar numeroasele sisteme avansate de asistență de la bord permit o conducere mai sigură și mai relaxată.

Sistemul de recunoaștere a indicatoarelor rutiere folosește o nouă cameră video frontală de înaltă tehnologie, iar sistemul de navigație identifică mai multe informații, precum indicatoarele rutiere cu LED-uri. Informațiile sunt apoi afișate pe ecran. Pe lângă un semnal intermitent, asistentul pentru menținerea benzii de circulație (o altă premieră la Corsa) aplică gradual corecții de direcție și un impuls ușor dacă autovehiculul părăsește accidental banda. Sistemul transmite o avertizare suplimentară privind părăsirea benzii de circulație pe afișajul de informații pentru șofer. Iar tempomatul adaptiv poate adapta automat distanța față de autovehiculul din față, prin decelerare sau accelerare (sau oprire, dacă este necesar), în funcție de distanța selectată de șofer, și, împreună cu asistentul pentru menținerea benzii de circulație, menține autovehiculul pe centrul benzii sale.

Corsa-e oferă, de asemenea, un sistem de frânare automată de urgență pe bază de senzori radar. Acesta reduce viteza mașinii cu până la 50 km/h, pentru a preveni sau a reduce impactul unei coliziuni puternice. În funcție de viteză, sistemul poate identifica autovehicule, pietoni, biciclete și motociclete.

Iar sistemul de detectare a somnolenței avertizează șoferul să facă o pauză, prin semnale sonore și vizuale pe trei niveluri, după două ore de condus la viteze mai mari de 65 km/h.

Sistemele de infotainment de la bordul noului Corsa sunt disponibile cu un ecran tactil color de 10 inch și sunt compatibile cu Android Auto și Apple CarPlay. Smartphone-urile compatibile pot fi încărcate fără fir.

Așa cum îi stă bine unei mașini de oraș high-tech, Corsa-e ajută șoferul să parcheze și să iasă din locurile de parcare. De exemplu, sistemul Flank-Guard (o altă premieră în cazul Corsa) folosește 12 senzori pentru a transmite semnale de avertizare sonore și vizuale atunci când există posibilitatea ca părțile laterale ale autovehiculului să atingă sau să intre în coliziune cu un obiect, precum un stâlp sau un perete, în timpul manevrelor la viteze mici (sub 10 km/h). Pe lângă avertismentele afișate pe ecranul sistemului de infotainment, acest sistem transmite și semnale sonore care sporesc în intensitate pe măsură ce autovehiculul se apropie de obstacol.

O versiune electrificată pentru fiecare model Opel, până în 2024

Primul Corsa electric este doar începutul extinderii gamei de sisteme de propulsie a Opel, ca parte a planului strategic „PACE!". Pe lângă Corsa-e, registrul de comenzi este deschis și pentru Grandland X în versiunea hibridă (PHEV). Iar, în 2020, vor fi disponibile încă două modele complet electrice. Succesorul Mokka X va fi disponibil cu propulsie electrică încă de la începutul procesului de producție, iar Opel va electrifica și segmentul autovehiculelor comerciale ușoare cu Vivaro.

Apoi, până în 2024, Opel va oferi o versiune electrificată pentru fiecare model. Aici un rol cheie îl vor juca platformele multi-energie partajate. Acestea fac posibilă oferirea de diferite sisteme de propulsie pe o platformă comună. Așadar, următoarele modele Opel își vor păstrea atributele tipice, precum flexibilitatea, caracterul practic și tehnologiile moderne, fără a trebui să facă anumite compromisuri în ceea ce privește o gamă largă de sisteme de propulsie, inclusiv în materie de electrificare.

Ca idee, Opel desfășoară activități de cercetare și dezvoltare în domeniul sistemelor de propulsie electrică de peste cincizeci de ani. În 1968, modelul Kadett B Stir-Lec I funcționa pe baza principiului de „extensor de autonomie", care avea să intre ulterior în producție odată cu Opel Ampera. Conceptul Stir-Lec era propulsat de 14 baterii plumb-acid, iar curentul electric care menținea bateriile încărcate constant era generat de un motor cu combustie Stirling montat în spate. N

FOTO: OPEL

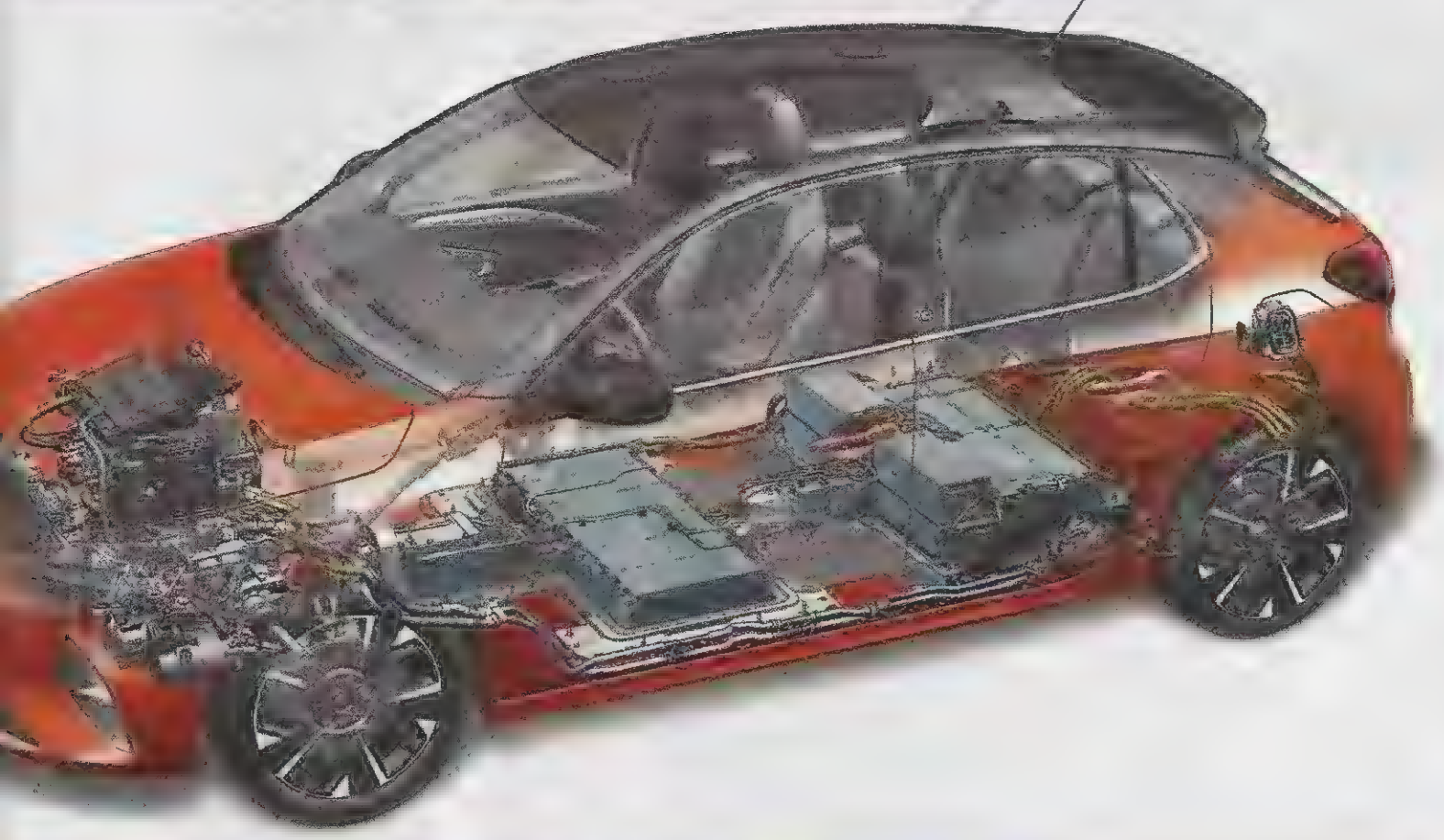

Opel Corsa-e, pe scurt

- Motor electric cu o putere de 136 CP și un cuplu maxim de 260 Nm
- Baterie cu o capacitate de 50 kWh cu 8 ani garanție
- Autonomie 100% electrică de până la 330 de kilometri conform standardelor WLTP
- Încărcare rapidă, în circa 30 de minute, până la 80% din capacitatea bateriei, la stații de tip „fast-charge"
- Performanțe: 0-50 km/h în 2,8 secunde, 0-100 km/h în 8,1 secunde
- Încărcător de 7,4 kW sau 11 kW la bord, în dotarea standard, în funcție de țară
- Faruri IntelliLux LED, cu funcție anti-orbire, disponibile în premieră în segment
- Preț: 29.900 de euro (neoficial, Germania)

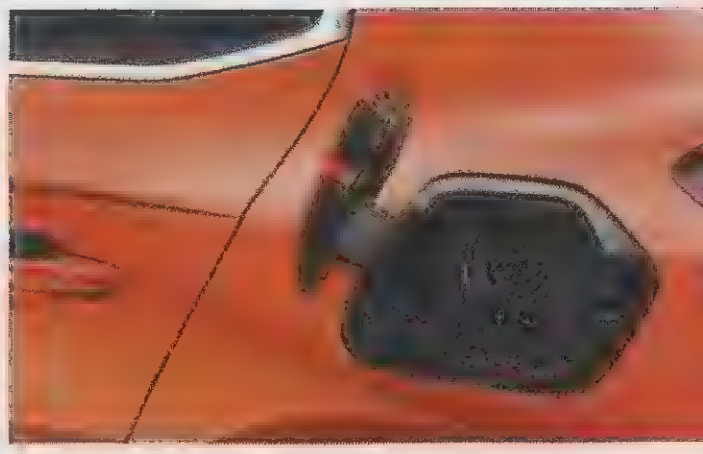

TEHNOLOGIE

Michelin reinventează roata: Uptis, pneul fără aer care ajunge la 210 km/h

Cum mașinile și tehnologia evoluează, și în domeniul anvelopelor pentru autovehicule se cercetează schimbarea și se fac pași importanți înainte.

MICHELIN, UNUL DINTRE CEI mai importanți și cunoscuți producători de anvelope din lume, a prezentat în cadrul Summit-ului „Movin'On", desfășurat la începutul lunii iunie la Montreal, în Canada, și consacrat mobilității durabile, un prototip revoluționar, care, practic, reinventează roata clasică. Botezat Uptis (Unique Puncture-proof Tire System), noul tip de cauciuc nu mai este un „balon" umflat cu aer sau azot montat pe o jantă, ci utilizează o structură cu o arhitectură complexă, lamelară, și materiale compozite, 100% regenerabile, pentru a susține greutatea mașinii și a face față forțelor apărute în timpul rulării. Avantajele principale ale anvelopei printabile 3D sunt eliminarea pericolului de pană și explozie și reducerea mentenanței aproape la zero (conform statisticilor Michelin, în fiecare an, 200 de milioane de pneuri sunt aruncate din cauza penelor și 8% în urma uzurii neuniforme datorate presiunii inadecvate).

„Uptis demonstrează că viziunea Michelin în ceea ce privește viitorul mobilității sustenabile este clară, este un vis ce poate fi atins", a anunțat un oficial producătorul francez, explicând că mașinile și flotele de autovehicule din viitor, fie că vor fi electrice, autonome sau angrenate în servicii de sharing, vor pune accentul pe reducerea la minimum a acțiunilor de întreținere, încă de la nivelul pneurilor, pentru a-și spori capacitățile operative.

Michelin a dezvoltat Uptis împreună cu General Motors. În prima fază, anvelopa montată pe Chevrolet Bolt EV a trecut cu brio testele de laborator și, până la sfârșitul anului, urmează să fie evaluată în condiții de trafic real, lansarea pe piață fiind programtă pentru 2024.

Oficial, încă nu au fost date publicității mai multe informații despre Michelin Uptis. **Dar, în exclusivitate pentru *Newsweek România*,** oficialii Michelin au precizat că noul tip de anvelopă fără aer a fost proiectat pentru automobile clasice și SUV-uri.

Prototipul de la „Movin'On" avea indice de încărcare de 905 kilograme și indice de viteză „H" (până la 210 km/h), dar gama Uptis a fost proiectată să acopere o gamă largă de indici de încărcare și viteză, astfel încât anvelopele să fie compatibile cu cât mai multe modele de automobile și SUV-uri de astăzi și de mâine. N

DE

RĂZVAN SCĂEȘTEANU
razvan.scaesteanu@newsweek.ro

FOTO: MICHELIN

ROCK FM

It Rocks!

www.rockfm.ro

Law-Racoviță-Negoiță, prima stație permanentă românească, inaugurată în 2006 în Antarctica, pe baza unui memorandum încheiat cu Australia. România a pierdut-o 10 ani mai târziu.

Tratatul care menține pacea în Antarctica

23 IUNIE 1961: TRATATUL ASUPRA ANTARCTICII INTRĂ ÎN VIGOARE, LA doi ani de la semnarea sa, în timpul Războiului Rece. Tratatul, care interzice orice activitate militară, permițând doar cercetarea științifică, a fost semnat inițial de 12 țări: Argentina, Australia, Belgia, Marea Britanie, Chile, Franța, Japonia, Noua Zeelandă, Norvegia, Africa de Sud, Statele Unite și URSS. În prezent, înțelegerea este ratificată de 54 de țări. Tratatul, ale cărui baze au fost puse în 1959, avea o valabilitate de 30 de ani. În 1991, a fost semnată o nouă înțelegere, valabilă pentru următorii 50 de ani, care interzice exploatarea petrolului sau a oricăror alte resurse naturale.

România a aderat la Tratat în 1971.

În prezent, sunt peste 70 de stații de cercetare în Antarctica, iar echilibrul puterilor este menținut cu greu, mai ales în contextul expansiunii Chinei.

Cele mai importante articole ale Tratatului sunt:

(Art. I) Antarctica va fi utilizată doar în scopuri pașnice. Activitățile militare, precum testarea armelor, sunt interzise, iar personalul și echipamentele militare pot fi utilizate numai pentru cercetare.

(Art. IV) Tratatul nu recunoaște, nu contestă și nu stabilește revendicări privind suveranitatea teritorială. Cât timp tratatul este în vigoare, nu vor apărea noi revendicări teritoriale.

(Art. VII) Statele semnatare cu statut de observator (în prezent, 29 de țări) au acces liber, inclusiv la observații aeriene asupra oricărei zone și pot inspecta orice stație, instalație și echipament.

(Art. XI) Toate disputele vor fi rezolvate pe cale pașnică de părțile implicate sau, în cazuri extreme, de Curtea Internațională de Justiție.

21-27 IUNIE

O casă pentru Ceaușescu

25 iunie 1984: Elena și Nicolae Ceaușescu pun piatra de temelie la Casa Poporului, construcție la care urmau să lucreze, la foc continuu, circa 20.000 de oameni. Tot în acea zi au început lucrările la Bulevardul Victoria Socialismului, denumit azi Bulevardul Unirii. Nicolae Ceaușescu a îngropat, sub scara principală de la Intrarea „13 Septembrie", un cilindru de oțel care conținea un document cu date și precizări în legătură cu lucrarea începută: „Las vouă această Casă...".

Primăvara de la Praga

27 iunie 1968: La Praga este lansat „manifestul celor 2.000 de cuvinte", redactat de un grup de intelectuali, care cer instituirea unui regim liberal. Textul a fost redactat de scriitorul Ludvik Vaculik. Manifestul, care cerea schimbări în interiorul regimului comunist, era parte a mișcării denumite Primăvara de la Praga, un proces de reforme demarate de liderul comunist Alexandr Dubcek, la 5 ianuarie 1968, și încheiate la 23 august 1968, când URSS a invadat Cehoslovacia.

Pașoptiștii eliberează romii

26 iunie 1848: Guvernul revoluționar de la București a decretat eliberarea robilor țigani aparținând boierilor. Sub presiunea ierarhilor Bisericii Ortodoxe, mai ales a mitropolitului Nifon, care deținea mulți sclavi romi, reformele legate de această biserică au fost scoase de pe agenda revoluționarilor. Sclavii romi ai bisericii au fost eliberați abia opt ani mai târziu, în 1856. Tot la 1848, Proclamația de Islaz a prevăzut și emanciparea evreilor și a musulmanilor din Țara Românească.

FOTO: WIKIPEDIA

Magic FM

always great music

magicfm.ro

Download on the App Store

GET IT ON Google Play

ABONEAZĂ-TE!

MODALITĂȚI DE ABONARE:

- Online, prin card, la www.newsweek.ro/abonamente
- Prin ordin de plată în contul S.C. NEWS INTERNATIONAL S.A., Cod Unic de Înregistrare: 38847674, cont nr. RO54RNCB0088157672210001, deschis la BCR Sucursala Calea Moșilor
- La toate oficiile poștale
- La firmele de abonamente:
  - Manpress Distribution București
  - Calliope S.R.L. Ploiești
  - Cuget Liber S.A. Constanța

Pentru informații și reclamații abonamente *Newsweek România*:
- E-mail: abonamente@newsweek.ro.
- Tel.: 0374.00.23.81 / 0374.00.23.82 tarif normal (de luni până vineri între 10.00 și 17.00).

Pentru abonamentele plătite cu ordin de plată este necesar să trimiteți talonul de mai jos completat, împreună cu copia dovezii de plată, la S.C. NEWS INTERNATIONAL S.A., București, B-dul Mărăști nr. 65-67, Pavilion G3, Complex Romexpo, Intrarea B, sector 1, sau prin e-mail la: abonamente@newsweek.ro.

PLATA SE VA EFECTUA PÂNĂ LA DATA DE 25 A LUNII ÎN CURS PENTRU CA LIVRAREA ABONAMENTULUI SĂ ÎNCEAPĂ DE LA DATA DE 1 A LUNII URMĂTOARE. DACĂ PLATA SE EFECTUEAZĂ DUPĂ DATA DE 25, DATA DE ÎNCEPUT A ABONAMENTULUI SE DECALEAZĂ CU O LUNĂ.

Talon de abonament

ROMANIA Newsweek

Nume, prenume .....
Str..... Nr....., Bl....., Sc....., Et....., Ap.....
Localitate ..... Județ / Sector .....
Cod poștal..... Telefon..... E-mail.....

Am achitat suma de ..... lei cu ordin de plata nr. ..... din data .....
către S.C. NEWS INTERNATIONAL SA, cod fiscal 38847674, în contul RO54RNCB0088157672210001, deschis la BCR Sucursala Calea Moșilor.

Abonamentul va începe din luna .....

Operatorul NEWS INTERNATIONAL S.A., editorul revistei Newsweek România, prelucrează datele cu caracter personal furnizate de dumneavoastră în scopul abonării la publicație și livrării revistei. Datele vor fi dezvăluite Poștei Române sau firmei de distribuție care livrează revista la adresa dumneavoastră. Pe viitor, aceste date: nume, prenume, adresă, telefon, e-mail, ne permit să vă trimitem revista la care v-ați abonat și să vă ținem la curent cu diverse informații despre abonamentul dumneavoastră.
În cazul în care nu doriți aceasta, bifați ❑ NU

Conform Legii nr. 677/2001, beneficiați de dreptul de acces, de intervenție asupra datelor, dreptul de a nu fi supus unei decizii individuale. Aveți dreptul să vă opuneți prelucrării datelor personale care vă privesc și să solicitați ștergerea datelor. Pentru exercitarea acestor drepturi, vă puteți adresa cu o cerere scrisă, datată și semnată la News International S.A. De asemenea, vă este recunoscut dreptul de a vă adresa justiției.

Prin prezenta sunt de acord ca NEWS INTERNATIONAL S.A. să prelucreze datele mele cu caracter personal și să le dezvăluie terților conform legii nr. 677/2001. Îmi rezerv dreptul să mă opun acestei prelucrări și să solicit ștergerea datelor adresându-mă societății NEWS INTERNATIONAL S.A. printr-o cerere scrisă.

Semnătura abonatului .....

PAȘI PENTRU ABONARE

A) CU CARDUL

1. Intri pe site-ul www.newsweek.ro/login, creezi cont nou și te înregistrezi.
2. Intri în contul tău și alegi varianta de abonare dorită (print / print + digital / digital) și perioada (o lună, 3, 6 sau 12 luni).
3. Dai click pe CUMPARĂ și faci plata cu cardul.
4. Primești factura prin email.

B) PRIN ORDIN DE PLATĂ (OP)

1. Alegi varianta de abonament
2. Efectuezi plata prin OP în contul News International S.A, Bd. Mărăști, Nr. 65-67, Complex Romexpo, intrarea A, pavilion G3 Sectorul 1, București, România, J40/2003/2018, CUI: RO38847674, Cont bancar: RO54RNCB0088157672210001, deschis la BCR Sucursala Moșilor
3. Ne trimiți un e-mail la adresa abonamente@newsweek.ro cu o copie a OP-ului și adresa de livrare a abonamentului, dar și o adresă de e-mail pentru activarea contului de abonament digital.
4. Primești factura prin email.

REDUCERE de până la 20% față de prețul revistei la chioșc

Tip abonament \ Perioada	1 lună	3 luni	6 luni	12 luni
PRINT (revista tipărită; acces parțial online; newsletter)		**139lei**	**259lei**	**499lei**
PRINT + DIGITAL (revista tipărită; acces total online, inclusiv arhivă; newsletter)		**169lei**	**319lei**	**619lei**
DIGITAL (acces total online,inclusiv arhivă; newsletter)	**18lei**	**49lei**	**89lei**	**169lei**

Revista *Newsweek România* este distribuită în toată țara, la chioșcurile de presă, în magazinele de presă Inmedio, Relay și Tabac Xpress și în benzinăriile: OMV, Petrom V, Mol, Rompetrol, Socar. Prețurile afișate sunt valabile pentru livrarea revistei pe teritoriul României. Pentru livrarea în străinătate se adaugă taxe poștale, în funcție de zonă. Vă rugăm să ne contactați la adresa: abonamente@newsweek.ro pentru a stabili toate detaliile.

DACĂ NU GĂSIȚI REVISTA ÎN ORAȘUL DUMNEAVOASTRĂ, vă rugăm să ne comunicați telefonic, la numerele **0374.00.23.81 / 0374.00.23.82** sau prin e-mail, la adresa: **abonamente@newsweek.ro.**

Vrancart®

Aproape de tine, aproape de natură

rompaper

Producem cu mândrie, în ROMÂNIA:
- hârtie pentru carton ondulat
- carton ondulat și ambalaje din carton ondulat
- hârtii igienico-sanitare

Suntem prietenoși cu natura:
- colectăm la nivel național peste 30% din deșeurile din hârtie și carton

ROMANIAN GOOD - BUN ROMÂNESC

Produs în ROMÂNIA

Strada Ecaterina Teodoroiu 17, Adjud - VN
T: +40 (237) 64 08 00, F: +40 (237) 64 17 20
www.vrancart.ro | office@vrancart.com

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2025